

Viru Vangla kodukorra seletuskiri

Kinnitatud Viru Vangla direktori 23.01.2013 käskkirjaga nr 1-1/19; muudetud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, 20.12.2013 käskkirjaga nr 1-1/234, 17.06.2014 käskkirjaga nr 1-1/120, 03.12.2014 käskkirjaga nr 1-1/250, 17.03.2015 käskkirjaga nr 1-1/46, 08.07.2015 käskkirjaga nr 1-1/101, 14.09.2015 käskkirjaga nr 1-1/133, 18.12.2015 käskkirjaga nr 1-1/166, 29.04.2016 käskkirjaga nr 1-1/69, 08.07.2016 käskkirjaga nr 1-1/102, 28.07.2016 käskkirjaga nr 1-1/110, 03.10.2016 käskkirjaga nr 1-1/156, 25.01.2017 käskkirjaga nr 1-1/9, 24.04.2017 käskkirjaga nr 1-1/55, 13.06.2017 käskkirjaga nr 1-1/68, 16.08.2017 käskkirjaga nr 1-1/102, 07.12.2017 käskkirjaga nr 1-1/132, 09.04.2018 käskkirjaga nr 1-1/41, 26.09.2019 käskkirjaga nr 1-1/89, 31.05.2021 käskkirjaga nr 1-1/64, 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, 10.06.2022 käskkirjaga nr 1-1/74, 04.04.2023 käskkirjaga nr 1-1/49, 28.06.2023 käskkirjaga nr 1-1/128 ja 02.04.2024 käskkirjaga nr 1-1/24/47.

Sissejuhatus

Viru Vangla uue kodukorra kehtestamise esmane vajadus on tingitud kinnipeetavaid käsitlevate käskkirjade lisamisest kodukorda. Praegu kehtivad Viru Vangla territooriumil Viru Vangla kodukord ning Viru Vangla direktori põhitegevuse käskkirjad, kusjuures mõlemaga reguleeritakse kinnipeetavate elukorraldust Viru Vanglas.

Lisaks on uue kodukorra projektis muudatusi senise praktika ning vajaduse tõttu, punktide ümbersõnastusi ja kustutamist, sest need dubleerisid mõnda muud õigusakti. Kokku võttes peaks uus kodukord kajastama praegu reguleerimist vajavaid norme Viru Vanglas ning muutma ülevaatlikumaks kinnipeetavate elukorralduse normid.

Viru Vangla uue kodukorra koostamiseks moodustati töörühm, muudatusettepanekuid võisid teha osakonnajuhatajad, üksusejuhid ning juristid. Uue kodukorra projekti on välja töötanud ja kokku pannud Viru Vangla osakondade juhatajad, peaspetsialist-üksuste juhid ning jurist Eve Kangro (eve.kangro@just.ee).

Uue kodukorra eesmärk

Viru Vangla (edaspidi *vangla*) uue kodukorra (edaspidi *kodukord*) eesmärk on hõlmata põhitegevuse käskkirjades sätestatud, nüüdisajastada kodukorraga kehtestatud norme ning muuta vanglas kehtivad reeglid ülevaatlikumaks ja kompaktsemaks. Vangla direktori käskkirjad kinnipeetavate elukorralduse kohta vanglas lisatakse kodukorda ning üksikaktid tunnistatakse kehtetuks. Eesmärk on koondada kodukorda kõik vanglas kinnipeetavate kohta kehtivad normid.

Kodukorras sätestatu seletus

Viru Vangla kodukorra sisuline osa on jaotatud järgmisteks peatükkideks.

1. Üldsätted

- 1.1. Kodukord kehtestatakse vangistusseaduse (VangS) § 105 lg 3 alusel ning selles reguleeritakse täpsustavalt VangSis, justiitsministri 30. 11. 2000. aasta määruses nr 72 „Vangla sisekorraeeskiri” (VSkE) ja teistes õigusaktides sätestatud ning vangistusega seotud otsuste täideviimise üldist korda ja korraldust Viru Vanglas.
- 1.2. Vanglas viibivad isikud peavad täitma kodukorras sätestatud nõudeid ja hoidma vangla territooriumil ära õigusrikkumisi. Kodukorra täitmise kohustus tuleneb:
  - a) VangSi § 67 p-st 1, mille kohaselt on kinnipeetav kohustatud julgeoleku tagamiseks vanglas täitma vangla sisekorraeeskirja;
  - b) justiitsministri 13. 06. 2006. aasta määruse nr 20 „Viru Vangla moodustamine ja põhimäärus“ § 4 lg 2 p-st 7, mille järgi on vangla direktori käskkirjad tema pädevuse piires ja muud kirjalikud või suulised korraldused täitmiseks kohustuslikud vangla teenistujale ning kinnipeetavaile.
- 1.3. VangSi § 2 põhjal on kinnipeetav vanglas vangistust kandev süüdimõistetu; VangSi § 4 järgi on vahistatu isik, kellele on tõkendina kohaldatud vahistamist ning kes kannab eelvangistust kinnise vangla eelvangistusosakonnas. Kodukorras nimetatakse vahistatu ja kinnipeetava kohta käivates ühistes sätetes vahistatut ja kinnipeetavat ühise nimetusega – kinnipeetav.

- 1.4. Vangla avatud osakond on see, kuhu on paigutatud kinnipeetavad. Päevakavas sätestatud aegadel on osakonna kambrite ukсед lahti ning kinnipeetavad võivad oma osakonna piires vabalt liikuda.
- 1.5. Vangla suletud osakonna kambrid on lukustatud ööpäeva ringi ning päevakava järgi ei ole osakonna kambritel lahtiolekuaegu. Vangla suletud osakonda paigutatud kinnipeetavad viibivad lukustatud kambrites ööpäeva ringi, v.a tegevused, mida ei ole võimalik kambris teha (nt viibimine värskes õhus).
- 1.6. Kinnipeetavaile on graafikuid (nt spordisaali kasutamist) vaja tutvustada selleks, et nad teaksid, millal konkreetne tegevus toimub. See tagab omakorda päevakavast kinnipidamise.
- 1.7. Kuni 18aastase kinnipeetava eelvangistust või vangistust korraldades lähtub vangla peale vangistust reguleerivates õigusaktides sätestatu ka Eesti Vabariigi lastekaitseadusest, et tagada alaealisele tema põhiõigused.
- 1.8. Planke väljastavad peale inspektori-kontaktisiku ka valvurid, et ajal, mil kontaktisikut ei ole, saaksid kinnipeetavad plangid siiski kätte.
- 1.9. Võlaõigusseaduse § 127 lg 1 kohaselt on kahju hüvitamise eesmärk kahjustatud isiku asetamine olukorda, mis on võimalikult lähedane olukorrale, milles ta oleks olnud, kui kahju hüvitamise kohustuse aluseks olevat asjaolu ei oleks esinenud. VangSi § 53 lg-s 4 on sätestatud, et kinnipeetava suhtes, kes on toime pannud tahtliku enesevigastuse, tekib vanglal regressiõigus nõuda tagasi tervishoiuteenustele kulutatud summad. Seega on vanglal õigus kinnipeetavalt nõuda tekitatud materiaalse kahju hüvitamist, nt lõhutud vangla vara kinnimaksmist või enesevigastuse toime pannud kinnipeetava ravikulude hüvitamist. Vangla võimaldab kinnipeetaval tema tekitatud kahju hüvitada kohtuväliselt ning teeb kinnipeetavale sellesisulise kirjaliku ettepaneku. Kui kinnipeetav ei ole nõus enda tekitatud kahju hüvitama, on vanglal õigus pöörduda vastavasisulise avaldusega tsiviilkohtusse.
- 1.10. Põhjendatud vajaduse korral on vangla direktoril õigus kodukorra täitmisest kõrvale kalduda. Selleks annab vangla direktor välja korralduse, põhjendades selle vajalikkust.
- 1.11. Kinnipeetava kohustused
  - 1.11.1. VangSi § 6 lg 1 järgi on vangistuse eesmärk juhtida kinnipeetavat õiguskuulekalt käituma. Üks õiguskuuleka käitumise saavutamise eesmärke on järgida vanglas ühiskonnas kehtivaid käitumisnorme. Distsipliini saavutamiseks vanglas on vaja aktseptida ja järgida ühiskonnas kehtestatud käitumisreegleid. Kui vanglaametnik siseneb kambrisse, peab kinnipeetav tõusma ja katkestama muud tegevused. See nõue on seotud ametnike julgeolekuga, kuna see tõhustab kambris viibivate kinnipeetavate üle järelevalvet ja kontrolli, mis võimaldab vanglaametnikul paremini näha ja hinnata võimalikke ohte. Kui vanglaametnik siseneb kambrisse ootamatult (nt ei ole tegemist päevakavajärgse loendusega või enne ei ole teavitatud ametniku tulekust), peab kinnipeetav tegevuse, mida ei ole võimalik kohe katkestada või lõpetada, lõpetama esimesel võimalusel (nt hügieeni eest hoolitsemine jms).
  - 1.11.2. VangSi § 6 lg 1 järgi on vangistuse täideviimise eesmärk juhtida kinnipeetav õiguskuulekalt käituma ja õiguskorda kaitsma. Õiguskuulekas käitumine tähendab ka seda, et kinnipeetav järgib ühiskonnas üldlevinud viisakusnorme, nt kasutab vestluses teievormi. Žargooni kasutamine väljendab ilmset lugupidamatust nii kinnipeetava enda kui ka teiste vanglas viibivate isikute vastu. **(Muudetud 23.01.2023 käskkirjaga nr 1-1/49, jõust. 12.04.2023)**
  - 1.11.3. Vanglariietuse kandmise nõue tuleneb VangSi § 46 lg-st 1, et kinnipeetavad eristuksid teistest vanglas viibivaist isikuist. Samas peab kinnipeetav välja nägema korrektne ja viisakas, mitte eksponeerima näiteks tätoveeringuid, mis võivad välja paista üleskeeratud püksisäärte või T-särgi, vanglajaki või jope käiste alt. Jope kandmine siseruumides ei ole otstarbekas, kuna siseruumid on soojad. Jope alla saab peita erinevaid esemeid, millega rünnata ametnikke või teisi kinnipeetavaid. Korrektse riietumise nõue aitab tagada distsipliini ning on samaaegu elementaarne viisakus kinnipeetava enda ja teiste vanglas viibivate isikute vastu. Regulatsiooni muudeti, kuna mütsi kandmine siseruumides, v.a jalutuskäigule minnes või tulles, ei ole otstarbekas. **(Muudetud 02.04.2024 käskkirjaga nr 1-1/24/47, jõust. 15.04.2024)**

- 1.11.4. Lähtuda tuleb VangSi § 67 p-st 3. Kadunud või leitud esemeist, kambris olevate isiklike esemete või vangla vara hävitamisest või kasutuskõlbmatuks muutumisest teatatakse vanglateenistuse ametnikule, et tagada ning kaitsta vangla julgeolekut ja sisekorda ning teiste isikute elu ja tervist (kambris olevate üleliigsete esemetega võivad kinnipeetavad rünnata vanglateenistuse ametnikku). Kiire teavitamise eesmärk on reageerida näiteks kadunud eseme (nt võtmete) puhul kohe ja leida see üles (teha läbiotsimine). Vangla vara hävitamise või kasutuskõlbmatuks muutmise puhul on kiire teavitamise eesmärk tuvastada süüdlane ning teha vajalikud menetlustoimingud. Kambris olevate isiklike esemete hävitamisest või kasutuskõlbmatuks muutmisest teavitamise eesmärk on, et nimetatud esemed tõmmataks maha kinnipeetavate vara nimekirjast, et hiljem ei tekiks küsimusi, kas kinnipeetav on esemed hävitanud või kellelegi teisele kasutada andnud.
- 1.11.5. Kuna kartserirežiimil olevale kinnipeetavale ei võimaldata äratusest öörahuni lavatsi kasutamist, tuleb tal ka voodivarustus selleks ajaks kambrist ära anda. Voodivarustuse päevaks kambrisse jätmine ei täidaks kartserirežiimi eesmärki, sest kinnipeetaval oleks võimalik madratsit ja voodiriideid kasutades päevaks põrandale ase teha. Kinnipeetav viib ja toob oma voodivarustuse ise. Kinnipeetav, kes ei saa tervislikel põhjustel kohustust täita või kellele on näidustatud kartserirežiimi ajal pikali olemine, on kohustusest vabastatud juhul, kui vangla meditsiiniosakond on kinnipeetavale vastavasisulise arstitõendi väljastanud. (Täiendatud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)
- 1.11.6. Võttes arvesse üleilmset energiakriisi, millest tulenevalt on vajalik säästa elektrienergiat ning tekitada kinnipeetavatel harjumus vanglast vabanedes säästa elektrienergiat ja selleks kuluvaid rahalisi vahendeid, on tõhusaks meetmeks kohustada kinnipeetavaid kambrist viimasena lahkumisel lülitada välja kõik elektriseadmed. (Lisatud 23.01.2023 käskkirjaga nr 1-1/49, jõust. 12.04.2023)

1.12. Kinnipeetava keelud

- 1.12.1. Keelu eesmärk on hoida ära ja takistada distsiplinaarrikkumiste toimepanemist, samuti vältida vangla vara kahjustamist. Sisuliselt on tegemist vangla julgeoleku ja korra tagamise abinõuga. Kinnipeetava poolt vanglas uste sulgumise või fikseerumise takistamine toob kaasa julgeolekuohu, kuna sellise tegevusega tekib kinnipeetavatel võimalus vabaks liikumiseks vangla territooriumil. Üheks tähtsaimaks julgeoleku tagamise toiminguks on, et kinnipeetavad viibivad vanglas neile määratud kohas ja ajal. Uste sulgumise või fikseerumise takistamine võib kaasa tuua kinnipeetavate põgenemise, konfliktsituatsioonide tekkimise, keelatud esemete vahendamise jms. (Täiendatud 17.06.2014 käskkirjaga nr 1-1/120, jõust. 1.07.2014)
- 1.12.2. Tuleb tagada tõhus järelevalve kinnipeetava üle, et vanglateenistuse ametnikul oleks ülevaade kinnipeetava asukohast, ning tõkestada kinnipeetava distsiplinaarrikkumise toimepanemist (nt ära hoida kaklus, põgenemine).
- 1.12.3. Kinnipeetava valdusse ei tohi sattuda dokumente, võtmeid vms, mis ei ole tema omad ning mis võivad kahjustada vangla julgeolekut (vanglas on tulnud ette olukordi, kus kinnipeetavad on loata sisenenud inspektori-kontaktisiku kabinetti ja viibinud seal või valveteenistuse valveruumides).
- 1.12.4. Eesmärk on tagada vangla julgeolek.
- 1.12.5. Kinnipeetav ei tohi panna toime distsipliinirikumisi (nt kaklusi, vargusi). Tuleb tagada järelevalve kinnipeetava üle.
- 1.12.6. Kinnipeetav ei tohi viibida ruumis, mis ei ole temale määratud, ega ajal, mil selles viibimine ei ole talle ette nähtud. Saatmise ajal peab kinnipeetav käituma õiguspäraselt ning hoidma ära distsiplinaarrikkumisi. Saatmise ajal ei tohi kinnipeetav tegelda kõrvaliste tegevustega, nt kätelda teiste isikutega, maha visata või maast üles võtta mis tahes esemeid, vaadata ukseilmadesse, vajutada ükskõik mis nupule ja lülitile, kalduda ettenähtud marsruudilt kõrvale. Niisuguse tegevusega võidakse seada ohtu vangla turvalisus.
- 1.12.7. Vangla juhib kinnipeetava õiguskuulekalt käituma, et kinnipeetav tavaühiskonda naastes suudaks võtta omaks ühiskonnas aktseptitud käitumisnormid. Ilmselgelt ei kuulu vägivaldsemine vanglas ega ka vabas ühiskonnas aktseptitavate käitumisnormide

hulka. Kui kinnipeetav kasutab vägivalda, väljendab ta lugupidamatust ühiskonna vastu. Vaimne vägivald on selle tajujale täpselt niisama koormav kui füüsiline vägivald ning ei ole ühiskonnas aktsepsitud käitumisnorm.

- 1.12.8. Vangla peab oma tegevusega seisma hea selle eest, et seal viibivate isikute põhiseaduslikud õigused oleksid kaitstud. Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) § 17 kohaselt ei tohi kellegi au ega head nime teotada ning seadused sätestavad isikute isiklike õiguste kaitse, sealhulgas au teotamise ja ebaõigete väärtushinnangute avaldamise eest. Kui kinnipeetav kasutab teiste isikutega suheldes žargooni, ebatsensuurseid, ebaviisakaid, ähvardavad või ahistavaid väljendeid, väljendab see ilmset lugupidamatust teise isiku vastu ja rikub teise isiku õigusi, seda ka juhul, kui täidetud ei ole mõni karistusseadustikus (KarS) sätestatud süüteo koosseis. (Muudetud 13.06.2017 käskkirjaga nr 1-1/68, jõust 1.07.2017)
- 1.12.9. Keeldu on vaja selleks, et takistada omavahelise info vahetamist näiteks keelatud esemete üleandmiseks või kriminaalmenetluse mõjutamiseks. Niisugune tegevus häirib nii vanglaametnike teenistusülesannete täitmist kui ka kinnipeetavate toiminguid (nt õpet). Sellest tingituna võib olla häiritud vangla igapäevane töö, näiteks nihkuda päevakava, kuna vanglaametnikud peavad korda rikkuvate kinnipeetavate korralekutsumiseks tegema plaanimata toiminguid.
- 1.12.10. Vangla piirab erinevates osakondades, suletud kambris, kartseris või suletud osakonnas paiknevate kinnipeetavate suhtlemist turvalisuse kaalutlusel, et isikud ei saaks vahetada infot, nt organiseerida õigusrikkumisi, ohustada vangla ja ühiskonna julgeolekut, anda üle keelatud esemeid. Kambrite lukustamist on vaja, et tagada vangla julgeolek, mis aitab tõkestada ja ära hoida erinevate menetlustoimingute või muude toimingute häirimatut tegemist. Erand on hõivetegevuses osalevate kinnipeetavate suhtlemine, kus hõivetegevuse omapära tõttu ei ole võimalik suhtlemist piirata. Üksteisega kokkupuutuvad kinnipeetavad on rühmadesse määratud nii, et vanglale vajalike toimingute tegemine ei oleks ohustatud.
- 1.12.11. KarSis sätestatu põhjal on kuritegudele õhutamine ja kihutamine kriminaalkorras karistatav. Teiste kinnipeetavate mõjutamine õigusvastaselt käituma ohustab vangla julgeolekut tervikuna. Vangla juhib kinnipeetava õiguskuulekalt käituma, et kinnipeetav tavaühiskonda naastes suudaks võtta omaks ühiskonnas aktsepsitud käitumisnormid. Ilmselt ei kuulu teise kinnipeetava õhutamine või kihutamine õigusrikkumist toime panema ei vanglas ega ka tavaühiskonnas aktsepsitud käitumisnormide hulka. Kui kinnipeetav õhutab või kihutab teist kinnipeetavat õigusrikkumist toime panema, väljendab see lugupidamatust ühiskonna vastu.
- 1.12.12. Hasartmänguseaduse (HasMS) § 2 lg 1 järgi on hasartmängu olulised osad panuse tegemine ning mängus võimaliku võidu saavutamine. Mängu tulemus määratakse osaliselt või täielikult juhuslikkusele põhineva tegevusega või sõltub see sündmusest, mida enne ei teata. HasMSi §-s 3 on loetletud hasartmängu liigid, mis kvalifitseeruvad ka kodukorra punkti alla. VSkE § 64¹ p 17 põhjal ei tohi kinnipeetaval olla hasartmänguvahendeid. Hoolimata sellest, et kinnipeetavaile on lubatud piiratud loetelu lauamänge (male, kabe, nard), on keelatud neid mängida kasu või hüvede saamiseks. Kasu saamise eesmärgil erinevate lauamängude mängimine ja kihlvedude sõlmimine ohustab nii mängija kui ka vangla julgeolekut. Mängud kasu saamise eesmärgil on keelatud võlanõuete tekkimise tõttu. Praktikas on tekkinud olukordi, kus isik ei suuda kaotatud summasid tasuda ning võlgu sisse nõudes kasutatakse vägivalda ja ähvardamist, mis võib omakorda kahjustada võlgnikku, tema perekonna heaolu ja turvalisust ning seeläbi ka vangla turvalisust.
- 1.12.13. Tätoveeringute tegemine on vanglas keelatud. See ohustab kinnipeetavate ja teiste vanglas viibivate isikute tervist, sest seeläbi võivad hakata levima nakkushaigused (HIV, hepatiit jm vere kaudu levivad haigused). Ühiskonnas on levinud arusaam, et tätoveeringud viitavad vanglale ja retsidiviivsele taustale või siis vähemalt võimalikule sotsiaalselt agressiivsele käitumisele. Samuti on vangla subkultuuri oluline märk erinevate tähtsustega tätoveeringute olemasolu, millest võib selguda positsioon kuritegelikus hierarhias. Subkultuuriliste ilmingute levimine vastandub riiklikule poliitikale ja kehtivatele seadustele, seepärast on vangla kohustus seda takistada.

- 1.12.14. Kinnipeetaval on keelatud omavoliliselt avada ja sulgeda uksepiirajasse fikseeritud ust, panna võõrkehi uksepiirajasse jms, kuna see takistab vanglateenistuse ametnike poolse järelevalve tagamist, mistõttu võib ohtu sattuda vangla turvalisus.
- 1.12.15. Sätte eesmärk on tagada osakonnas kord, et vanglateenistuse ametnikud saaksid korrektselt ja takistamatult täita oma teenistuskohustusi. Televisori vaatamine või raadio kuulamine ei tohi häirida osakonnas viibivate isikute rahu. (Muudetud 18.12.2015 käskkirjaga nr 1-1/166, jõust. 1.01.2016)
- 1.12.16. Vältida tuleb kanalisatsiooniummistuse ja üleujutuse teket. Praktikast on ette tulnud olukordi, kus kinnipeetavad on visanud WC-potti esemeid, mis ei lagune vees, ning selle tagajärjel on tekkinud kanalisatsiooniummistusi.
- 1.12.17. Kambrid ehitus- ja sisustuselementidele ning muule vangla varale ei tohi teha kirjutisi või märkeid, panna kleebiseid või kinnitada neile fotosid (va selleks ettenähtud liimtahvlile), reproduktsioone, ajakirjade väljalõikeid ja katteid. Säte on vajalik, et hoida ära vangla vara kahjustamist ning kambrite korratuse muutmist, mille endise olukorra taastamine tekitab vanglale asjatuid kulusi. Fotodega, reproduktsioonidega, ajakirjade väljalõigetega, katetega ja vaipadega püüavad kinnipeetavad varjata kambris lõhutud kohti või teha nende taha peidikuid. Järelikult raskendaks nende esemete kambris kasutamine oluliselt vanglateenistuse järelevalvetoiminguid. (Muudetud 07.12.2017 käskkirjaga nr 1-1/132, jõust. 01.01.2018)
- Valgusteid ja elektroonilisi järelevalveseadmeid ei tohi katta ega kasutada niiviisi, et need takistavad visuaalset järelevalvet (nt laudadele, kappidele katete panemine, aknatrellidele fotode asetamine jms). On vaja tagada operatiivne järelevalve kinnipeetavate ja neile määratud kambrite visuaalse kontrolli üle, et hoida ära näiteks kinnipeetavate enesevigastuste tekitamist, takistada kambris oleva vangla vara lõhkumist või lõhkumise varjamist katete ja lappidega, nt trellide või akna lõhkumise varjamiseks. Vanglas on olnud olukordi, kus kinnipeetav paneb kaamera peale katte, et varjata kambris tegemist, või on katteid ja lappe asetatud katkise aknakaasi varjamiseks.
- 1.12.18. VSKE §-s 7 on ammendav loetelu kambrisustuse hulka kuuluvast:
- 1) ühe- või kahekordsed voodid;
  - 2) isiklike asjade hoiukoht;
  - 3) laud;
  - 4) istekoht igale kinnipeetavale;
  - 5) võimaluse korral valjuhääldi;
  - 6) riidenagi;
  - 7) võimaluse korral pesemiskoht;
  - 8) võimaluse korral WC.
- Need esemed on andnud kambrisse vangla. Kinnitusest lahti tulnud või katkine mööbel on ohtlik nii kinnipeetavale kui ka vanglateenistuse ametnikule. VangSi § 67 p 3 järgi peab kinnipeetav teatama kohe vanglateenistuse ametnikule kõigist asjaoludest, mis võivad ohustada vangla julgeolekut ja sisekorda ning teise isiku elu ja tervist.
- 1.12.19. Kinnipeetaval on lubatud vallata ainult temale kuuluvaid esemeid ja aineid ning keelatud on esemeid ja ained omandada ja võõrandada teistelt kinnipeetavatelt. Sätte eesmärk on, et vanglas ei toimuks asjade üksteisele andmist ega vahetamist. Tähtis on ka see, et vanglal oleks kinnipeetavate ja neile kuuluvate esemete üle korrektne ülevaade. Praktikast on tulnud ette, et näiteks vabanedes on kinnipeetav andnud oma isiklikud vanglas olnud asjad teistele kinnipeetavatele. Kinnipeetav peab isiklike ja vangla poolt temale kasutada antud esemeid kasutama nende sihtotstarbest tulenevalt. Teistele kinnipeetavatele esemete ja ainete edasiandmise ning vahendamise muudab kontrolli teostamine raskendatuks või isegi võimatuks, sest vanglale ei oleks teada nende asukoht. Samuti võivad olla edasiantavasse või vahendatavasse esemesse peidetud keelatud esemed, mis võib tuua kaasa julgeolekuohu. (Täiendatud 20.12.2013 käskkirjaga nr 1-1/234, jõust. 1.01.2014)
- 1.12.20. (Tunnistatud kehtetuks 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)
- 1.12.21. Kinnipeetava poolt näo kinni katmine raskendab oluliselt või muudab võimatuks kinnipeetava isiku kindlaks tegemise, seega takistab järelevalvetoimingute teostamist,

mis võib omakorda tuua kaasa julgeolekuohu. (Lisatud 03.12.2014 käskkirjaga nr 1-1/250, jõust. 22.12.2014)

- 1.12.22. Toiduainete kääritlemine ja hapendamine ei ole hügieeniline ning selliste toiduainete tarvitamine võib kahjustada tervist. (Lisatud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)
- 1.12.23. Sõda-, rahvuste vahelist konflikti ohutavate või agressor riikide (nt Venemaa, Valgevene, Põhja-Korea jt) riigijuhtide kujutiste ja sümbolika eksponeerimine võib vanglas esile kutsuda kinnipeetavate allumatusi, massirahutusi ning kinnipeetavate poolseid konflikte ja ründeid kaaskinnipeetavate ja ametnike suunas. Lisaks ohustavad sõda ja agressiooni heaks kiitvad ja õigustavad tegevused karistuse täideviimise eesmärkide saavutamist sest need soodustavad ja suurendavad vaimse kui ka füüsilise vägivalga ning uue kuriteo toimepanemise tõenäosust. Rikkumise tuvastamisel võetakse rikkumisega seotud esemed kinnipeetavalt ära või eemaldatakse kambrist. (Lisatud 10.06.2022 käskkirjaga nr 1-1/74, jõust. 13.06.2022)
- 1.12.24. Vangla lähtub piirangu kehtestamisel sellest, et alasti inimkeha kujutavate teoste eksponeerimine on vangla kontekstis sobimatu ning läheb vastuollu vangistusseaduse § 6 lõikest 1 tulenevate karistuse täideviimise eesmärkidega. Vangistuse eesmärgiks on suunata kinnipeetav õiguskuulekale teele ning kindlasti ei soodusta adekvaatsete väärtushinnangute kujunemist vanglas paljast inimkeha (tavaliselt siis naisekeha) kujutavate teoste avalik ja varjamatu eksponeerimine. Pigem pärsib selline tegevus kinnipeetavate kõlbeliste moraalnormide kujunemist. Lisaks võib paljast inimkeha kujutavate teoste eksponeerimine luua vanglas olukorra, kus (nais)ametnikke nähakse eelkõige seksuaalobjektidena. Kindlasti võib selline olukord tekitada alandavat, häirivat ja ebamugavat tunnet mõlemas sugupooles ning mis omakorda võib hajutada tähelepanu teenistusülesannete täitmisel. See aga võib soodustada vangla julgeolekut ohustavaid olukordi. Kindlasti ei kujunda paljast ihu eksponeerivate piltide demonstreerimine kinnipeetavate isiksusele mitte mingit elutervet mõju. Sel puudub igasugune hariv ning kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonna liikme moraalnorme kujundav sisu, mistõttu ei sobi see kokku eetiliste ja väärtuste normidega. Alasti kehana käsitletakse inimese katmata üla- ja/või alakeha või keha, mis on kaetud napi riietusega. (Lisatud 10.06.2022 käskkirjaga nr 1-1/74, jõust. 13.06.2022)
- 1.12.25. Vangla lähtub piirangu kehtestamisel vajadusest vähendada kambris erinevaid tühje pakendeid ja topsikuid. Toodete originaalpakendites või vangla lubatud säilituskarpides hoiustamine lihtsustab järelevalvetoimingute läbiviimist ning vähendab täiendava olmeprügi tekkimist kambris. (Lisatud 23.01.2023 käskkirjaga nr 1-1/49, jõust. 12.04.2023)
- 1.13. VangS § 66 lg 1 järgi korraldatakse kinnipeetavate järelevalve viisil, mis tagab käesoleva seaduse ja vangla sisekorraeskirjade täitmise ja üldise julgeoleku vanglas. Justiitsministri kehtestatud 05.09.2011 määruse nr 44 nr „Järelevalve korraldus vanglas“ § 2 punkti 1 kohaselt on järelevalvetoiminguks vanglas isikute ja ruumide visuaalne või elektrooniline jälgimine. Vangla üldkasutatavates ruumides (nt koridorides, jalutusboksides jne) kasutatakse elektroonilist (video ja audio) jälgimist. Videovalve on oluline julgeoleku tagamise meede vangla üldkasutatavates ruumides. Vanglale annab õiguse töödelda isikuandmeid ilma andmesubjekti nõusolekuta eelviidatud VangS § 66 lg 1. Läbiviidavate toimingute video- ja audiojälgimine aitab kaasa osapoolte õiguste kaitsele ning tagab võimaluse tagantjäreli operatiivselt lahendada tekkinud pretensioone. (Lisatud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)

2. Vangla territoorium, osakonnad ja üksused

- 2.1. Vangla territoorium koosneb sees- ja väljaspool vangla välispiiret asuvast maa-alast ning hooneist. Vangla territooriumi jaotuse alused tulenevad justiitsministri 05.09.2011 määruse nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“ § 3 lg-st 1. Selle põhjal ümbritseb vanglat piire, mis koosneb järgmistest osadest:
- 1) sisemine hoiatuspiire, mis eraldab vangla siseterritooriumi vangla piirdest ning on kogu pikkuses iga 20 meetri tagant tähistatud hoiatustahvliga „Seis! Vangla piire! Läheneda

keelatud! Relvastatud valve!“. Kui sisemine hoiatuspiire puudub, tähistatakse hoiatustahvlitega põhipiire;

- 2) põhipiire, mis asub sisemise ja välimise hoiatuspiirde vahel;
- 3) välimine hoiatuspiire, mis eraldab vangla välisterritooriumi vangla piirdest ning on kogu pikkuses iga 20 meetri tagant tähistatud hoiatustahvliga „Seis! Vangla piire! Läheneda keelatud! Relvastatud valve!“.

Eesmärk on eristada hooneid ja maa-alasid järelevalve tagamise vajadusest. Välispiiret on vaja, et takistada ja tõkestada vanglast põgenemist või rünnet vangla vastu. Territooriumil (vangla välispiirdest) seespool on hooned, millele tuleb kindlasti tagada järelevalve. Vangla välispiirdest väljaspool ei ole vaja hoonete järele pidevalt valvata. Erisus on avavangla, mis asub väljaspool vangla välispiiret, selle kohta kehtivad aga muud nõuded.

- 2.2. Vangla territoorium koosneb sees- ja väljaspool vangla välispiiret asuvast maa-alast ning hoonetest.

2.2.1.–2.2.9. Kirjas on vangla territooriumil asuvad hooned ja nende tähistused. Vangla territooriumil asuvate hoonete märgistuse muutmisel lähtuti hoone värvusest ning tähistusena kasutatakse hoone värvuse nimetuse esitähte. (Täiendatud 08.07.2015 käskkirjaga nr 1-1/101, jõust. 14.07.2015)

- 2.3. Tubakaseadus (edaspidi TubS) § 29 loetleb suitsetamiseks keelatud kohad. Vangla või selle maa-ala ei ole TubS §-s 29 loetletud. TubS § 30 lg 1 kohaselt otsustab TubS §-s 29 nimetatata juhtudel ruumis või piiratud maa-alal suitsetamise lubamise vastavalt ruumi või piiratud maa-ala valdaja enda äranägemisel, arvestades TubS § 30 lg-d 3 ja 4 ning TubS § 31.

TubS § 30 lg 2 p 1 kohaselt on riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuse ruumides suitsetamine lubatud üksnes suitsetamisruumis või suitsetamisalal. Vangistusseaduse (edaspidi VangS) § 105 lg-st 1 tulenevalt on vangla Justiitsministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus, mille ülesandeks on vangistuse, eelvangistuse ja karistusjärgse kinnipidamise täideviimine vangistusseaduses sätestatud korras. Seega on vangla ruumide näol tegemist riigiasutuse ruumidega TubS § 30 lg 2 p 1 mõttes.

Eeltoodust tulenevalt näeb kehtiv tubakaseadus ette, et vanglas suitsetamise lubamise otsustab vangla valdaja. Tubakaseaduse eelnõu seletuskirjas on toonitatud, et ruumide või maa-ala valdajal ei ole kohustust suitsetamisruumi ja/või -ala eraldamiseks. Seega ei tulene tubakaseaduse regulatsioonist suitsetaja õigust nõuda, et TubS § 30 lg-s 2 nimetatud kohas oleks suitsetamisruum või –ala ning seega ka suitsetamine lubatud.

Muudatusega keelatakse alates 01.10.2017 vangla territooriumil suitsetamine kinnipeetavatele, ametnikele ja teistele Viru Vangla territooriumil viibivatele isikutele. Vanglas suitsetamise keelamise eesmärkideks on 1) tervise kaitse (tervist toetava, mitte kahjustava, elu- ja töökeskkonna loomine); 2) vangla julgeoleku tagamine ning riiklike ressursside säästmine (kulud tervishoiuteenustele); 3) vabanemine sõltuvusest.

1. Tervise kaitse

Meetme eesmärgiks on nii kinnipeetavate kui ka personali tervise kaitse. Muudatusega soovitakse vähendada õhus levivast tubakasuitsust tekkivaid tervisekahjustusi nii kinnipeetavatele kui ka vanglateenistujatele, kellel ei ole tööülesannete täitmisel igakordselt võimalik eemalduda suitsetamiskohtadest või suitsetavatest kinnipeetavatest. Vangla puhul on tegemist asutusega, kus isik ei saa valida kohta jalutamiseks ja värskes õhus viibimiseks, vaid selleks on ette nähtud piiratud alad. Samuti ei saa isik vangla territooriumilt lahkuda. Seintega piiratud jalutusboksides ei ole võimalik tagada tubakasuitsu vaba keskkonda vanglateenistujatele ja kinnipeetavatele ilma märkimisväärseid investeeringuid tegemata. Ilma seinteta suitsetamisala ei paku piisavalt kaitset õhus leviva tubakasuitsu eest ka väliruumis, mistõttu on sunnitud tubakasuitsuga reostatud keskkonnas viibima ka teised kinnipeetavad, kes soovivad jalutusaias viibida värskes õhus. Samuti ei ole hoonetega piirnevates jalutusalades võimalik tagada, et tubakasuits siseruumidesse ei jõuaks.

Riigil on kohustus tagada, et ei vanglateenistujad ega kinnipeetavad ei oleks olukorras, kus neil ei ole võimalik vältida tubakasuitsu sissehingamist. Igal isikul on õigus viibida tubakavabas elu- ja töökeskkonnas.

Vanglal ei ole alati võimalik vältida siseruumides suitsetamist. Vanglas ebaseaduslikult ringlevad tubakatooted võivad olla nii ebaseaduslikult sisse toodud kui ka ebaseaduslikult edasi antud ja siseruumidesse toodud. Kuivõrd suitsetamise keelamisega on keelatud ka tubakatoodete toomine vangla territooriumile, s.h ei ole võimalik neid osta vangla kauplusest, siis on võimalused tubakatoodete ebaseaduslikuks edasiandmiseks ja siseruumidesse viimiseks väiksemad.

Tulenevalt eeltoodust tagab suitsetamise täielik keelamine vanglas ja selle piiratud maa-alal märkimisväärselt puhtama ja tervislikuma elu- ja töökeskkonna arvestades vangla eripära võrreldes tavaühiskonnaga.

2. Vangla julgeoleku tagamine ja riiklike ressursside säästmine

Meetme eesmärgiks on võimaldada vanglal oma territooriumil tagada veelgi tõhusam korra kaitse ning vähendada tubakatoodete tarvitamisest tulenevaid kahjusid. Kuna muudatuse kohaselt on suitsetamine keelatud kogu vangla territooriumil, siis ei teki vajadust väljastada kinnipeetavale jalutuskäigu ajaks suitsukapist sigarette, kuna ta ei saa neid jalutuskäigul otstarbekalt kasutada. Lisaks sellele suitsetamise keeluga vähendab vangla ressursse, mida kulutatakse, et tagada siseruumides suitsetamise vältimine (läbiotsimised, täiendav järelevalve ning sigarettide kätte andmine suitsukappidest), tulekahjude kustutamine ja kahjude taastamine ning sigarettide ebaseaduslik käitlemine vanglas.

Peale jalutuskäiku tuleb kinnipeetavad läbi otsida. Tavapärase läbiotsimise käigus on keeruline, teatud juhul võimatu, peidetud sigarette avastada, mistõttu tuleb pisteliselt või kahtluse korral korraldada täielik läbiotsimine, st vajadusel kontrollida ka kehaõnsusi.

Asjaolu, et jalutuskäigu ajaks pole otstarbekas väljastada kinnipeetavale sigarette, vähendab ka vangla siseruumidesse ebaseaduslikult toodavate sigarettide arvu. Sigarettide siseruumidesse toomisel tekib vanglas julgeolekuoht. Kuivõrd kinnipeetavatele ei ole lubatud julgeolekukaalutlustel süütamisvahendid, tekib siseruumidesse sigarettide toomisel vajadus neid süüdata. Selleks kasutatakse erinevaid võimalusi, muu hulgas käepärastest elektroonikavahenditest valmistatud süütamisvahendite valmistamist kui ka elektriseadmete ümberehitamist nende kasutamiseks süütamisel. Nii sigarettide suitsetamisega siseruumides kui ka isetehtud süütamisvahendite kasutamisel ja valmistamisel tekitatakse tuleohtlikke olukordi ning seatakse ohtu vanglateenistujate ning kinnipeetavate tervis.

Lisaks peab vanglateenistus tagama, et sigarette ei antaks üle kinnipeetavate vahel. Igasuguste asjade vahetamine ja üleandmine tekitab vanglas lisaks järelevalve raskustele ebaseaduslikke võlasuhteid. Sigaretid on jätkuvalt subkultuuri maksevahend, mis tähendab, et tasutakse sigarettidega teenuste eest ja kuna sigarette on võimalik vangla poest osta, on neid lihtne kasutada käibevahendina. Sellise olukorra tekkimine on aga lubamatu, kuna toetab kinnipeetavate hulgas subkultuuriliste ilmingute levimist, mis vastanduvad riiklikule poliitikale ja kehtivale seadusandlusele. Samuti on oluline asjaolu, et kinnipeetavad esitavad vanglale sageli peale jalutuskäiku kaebusi, et nende sigaretid on kadunud.

Selleks, et kaitsta vanglas viibivate isikute tervist, tõhustada kinnipeetavate üle teostavat järelevalvet ja piirata sigarettide sattumist ruumidesse, kus ei ole lubatud suitsetada ning ennetada ebaseaduslike võlasuhte tekkimist, on täielik suitsetamise keelamine vangla territooriumil eesmärgipärane.

Vanglasse saabudes, võttes arvesse varasemaid eluviise, on kinnipeetavate tervis kahjustatud. Seega on õigustatud, et vangla teeb pingutusi, et tervisekahjustusi vanglas ära hoida. Siia alla kuuluvad suitsetamisest tekkinud tervisekahjustused nagu südame-veresoonkonnahaigused ja vähktõved, mille ravi on äärmiselt kulukas. Riik ei saa seesugust ennast kahjustavat tegevust keelata ära väljaspool vanglat, st kui isik soovib oma kodus suitsetada, on see tema otsus. Vanglas on aga põhjendatud, et selle otsuse teeb riik, arvestades nii üksikisiku kui ka avalikke huve.

Seega on vangla ülesandeks tagada vanglas vähemalt eluviis, mis ei kahjusta tervist, mistõttu on ka õigustatud, et tervisega seotud küsimuses tehakse mitesuitsetamise otsus kinnipeetavate eest. Kuna sageli viibivad kinnipeetavad vanglas pikaajakselt, on võimalik oluliselt kokku hoida kulused tubakakahjustustele.

3. Vabanemine sõltuvusest

Suitsetajate suhtarv vanglas on ligi kolm korda kõrgem võrreldes vabaduses viibivate isikutega. Kinnipeetavad peavad suitsetamist osaks vangla subkultuurist. Sellest tulenevalt võib olla

vanglateskkonnas suitsetamisest pea võimatu loobuda ka siis, kui kinnipeetav seda ise tegelikult soovib.

Kui kinnipeetav suitsetab iga päev lubatud kolm sigaretti, siis kulub tal kuus tubakatoodele ca 15,5 eurot (ühe paki hind 3,4 eurot keskmiselt). Vanglas sõltuvusest vabanedes on kinnipeetaval võimalik varem tubakatoode soetamisele kulunud vahendeid kasutada toidule jm tarbeesemetele, samuti pika ajalisteks kokkusaamisteks, väljaviimisteks, kõnekaartidele jms, mis täidavad ka taasühiskonnastamise eesmärgi. Seega on suitsetamise täielik keelamine sobiv meede vanglas sõltuvusest vabanemiseks.

Aktsepteerida tuleks põhimõtet, et vangla julgeolekut, riiklike tervishoiukulutuste kokkuhoidu, sõltuvusest vabanemist, tervet elu- ja töökeskkonda tuleb eelistada isiku ennast kahjustavale tegevusele, milleks on suitsetamine¹. Kuna keelu peamiseks eesmärgiks on vangla ressurside säästmine, julgeoleku tagamine ja vanglateenistujate ning kinnipeetavate tervise kaitse, siis põhiõiguste kollisiooni korral tuleks eelistada olulisemat õigushüve. Suitsetamine kuulub põhiseaduse § 19 sätestatud vabaduspõhiõiguse kaitsealasse ning tegemist on seega lihtsa seadusereservatsiooniga põhiõigusega, millest tulenevalt võib seda piirata mis tahes põhjusel, mis ei ole põhiseadusega otseselt keelatud².

Piirangu kehtestamisel arvestab vangla ka suitsetamise kui sõltuvushaiguse eripäradest tulenevalt sellega, et vanglas viibiv ja tubakatooteid tarvitav kinnipeetav vajab nõustamist ja ravi. Suitsetamisest loobumisel tagab vangla nõustamist ja tuge: individuaalne või grupinõustamine, võimalus laenutada vastavat kirjandust, vangla kaupluse nimekirja täiendamine tervislike toodetega jne. Vajaduse korral tagab vangla ka nikotiinasendusravi.

Muudatusel on kavandatud piisavalt pikk jõustumisaeg. Jõustumisele eelneval perioodil teavitatakse vanglateenistujaid ja kinnipeetavaid tubakasuitsu kahjulikust mõjust. Lisaks on vangla ettevalmistanud erinevaid motivatsiooniprogramme, mis on mõeldud just nendele tubliledele, kes on otsustanud loobuda suitsetamisest juba enne muudatuse jõustumist. (Täiendatud 24.04.2017 käskkirjaga nr 1-1/55, jõust. 01.10.2017)

3. Vanglasse vastuvõtt ja vanglasisene paigutus

- 3.1. Kui kinnipeetav saabub vanglasse, paigutatakse ta ootekambrisse, et vältida tema kokkupuudet teiste kinnipeetavatega ja keelatud esemete sattumist vangla territooriumile. Tegemist on vangla turvalisuse tagamise abinõuga.
- 3.2. Vangla juhindub keelatud esemetega toimimisel VangSis ja VSkEs kehtestatud korrast.
- 3.3. Tervisekontrolli kohustus tuleneb VangSi § 14 lg 1 kolmandas lauses sätestatust, mille kohaselt on kinnipeetav kohustatud läbima tervisekontrolli, mida teeb arst. Tervisekontrolli eesmärk on saada ülevaade isiku tervislikust seisundist, tema vajadustest saada arstiabi ja ravi (kroonilised haigused, sõltuvusest tulenevad haigusnähud jne), isiku spordi- ja töövõimelisusest (sh teave puude või erivajaduse kohta). Tervisekontrolliga hoitakse ära nakkuste levikut vanglas. Tervisekontrolli kaudu saadakse ülevaade isiku arstiabi ja erikohtlemise vajadustest, mis annab võimaluse nendega tegelda.
- 3.4. Kui kinnipeetav saabub vanglasse, koostatakse temaga kaasasolevatest asjadest ühtne nimekiri. Sellest nimekirjast selgub, mis esemed kinnipeetaval kaasas on ja kas ese on kinnipeetavale antud kambrisse või tuppa või paigutatud lattu hoiule. Nimekiri koostatakse kahes eksemplaris, millest üks antakse kinnipeetavale, teine lao eest vastutavale teenistujale. Kui kinnipeetav viiakse üle teise vanglasse, lisatakse vanglateenistuse käes olev nimekiri kinnipeetava isiklikku toimikusse. Kinnipeetav ja nimekirja koostanud lao eest vastutav ametnik kinnitavad oma allkirjaga ühtse nimekirja õigsust. Vanglas keelatud esemete kohta (VSkE § 64¹ ja kodukorra punkt 8) tehakse ettepanek esemed vanglast välja saata, kuna neid ei ole võimalik kasutada, kambris lähevad need aga kaalupiirangu sisse. Lattu paigutatud keelatud esemed eraldatakse teistest kinnipeetava isiklikest esemetest ning paigutatakse plommitud kotti (ühe kinnipeetava

¹ Õiguskantsleri seisukoht,

http://oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/6iguskantsleri_margukiri_suitsetamise_regulatsioon_vanglas.pdf, p 39.

² Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne, kättesaadav <http://www.pohiseadus.ee/ptk-2/pg-19/>, § 19 komm. p 3.4.2

kõik asjad on ühel riulil; samal riulil on ka kinnipeetava keelatud esemed, kuid need on plommitud kotis). Väärisesemete ja sularaha äravõtmise kohta koostatakse kviitung. Väärisesemed paigutatakse seifi, sularaha antakse üle vangla haldusosakonda. Kinnipeetava vanglas lubatud isiklike esemete hoidmine on sätestatud kodukorra punktis 9.

- 3.5. Läbiotsimise kohustus tuleneb VangSi § 14 lg-st 1, mille kohaselt otsitakse vanglasse saabunud kinnipeetav ja tema isiklikud asjad läbi. Läbiotsimise eesmärk on avastada keelatud esemed ja ained, et need ei satuks vangla territooriumile. Läbiotsimisega selgitatakse välja kinnipeetavaga kaasasolevad asjad ning lahendatakse nende vanglas hoidmise lubatavus.
- 3.6. Vanglasse saabunud kinnipeetava või temal kaasas olnud esemete desinfektsiooni eesmärk on tõkestada parasiitide ja/või võimalike infektsioonhaiguste levikut ning hoida ära antisanitaarse olukorra teket vanglas.
- 3.7. VangSi § 46 lg 1 põhjal kannab kinnipeetav vangla riietust, mille annab talle vangla. Vahistatu ei ole kohustatud kandma vangla riietust, seetõttu väljastab vangla vahistatule riietuse ainult vajaduse korral, s.o kui isiklikud riided puuduvad või on kasutuskõlbmatud. Vangla on kohustatud tagama kinnipeetavale magamistarbed, rätiku(d) ja toidunõud. Väljastatavate esemete arvu määrates on lähtutud vangla võimalustest ning kinnipeetavate vajadustest. Hügieenipaki väljastamine on reguleeritud kodukorra 11. peatükis.
- 3.8. Vältimaks kinnipeetavate omavahelisi vaidlusi kambris oleva vangla vara kasutamise üle, määrab vanglateenistuse ametnik kinnipeetavale voodikoha, liimtahvli info ja fotode ülespanemiseks ning riikli esemete hoidmiseks. Vaidluste vältimiseks vangla poolt tagatud külmkapis toiduainete säilitamisel, määrab vanglateenistuse ametnik kinnipeetavale külmkapis riikli või sahtli. (Täiendatud 20.12.2013 käskkirjaga nr 1-1/234, jõust. 1.01.2014) (Muudetud 07.12.2017 käskkirjaga nr 1-1/132, jõust. 01.01.2018)
- 3.9. Üldjuhul on vanglasisese ümberpaigutamise puhul tegemist julgeoleku tagamisega vanglas. Vahistatu paigutatakse vanglasiseselt ringi, kui tema staatus on muutunud kinnipeetavaks, s.o isiku suhtes on jõustunud süüdimõistev kohtulahend. Kinnipeetav paigutatakse vanglasiseselt ringi, kui ta ohustab teisi kinnipeetavaid või ohustab (ohustavad) tema julgeolekut teine kinnipeetav (teised kinnipeetavad).

4. Liikumine vangla territooriumil

- 4.1. VangSi § 46 lg 1 järgi on kinnipeetav kohustatud kandma riietusel nimesilti. Nimesildi kandmise eesmärk tuleneb vajadusest teha kindlaks kinnipeetava isikusamasus. Kui kinnipeetav kannab nimesilti selliselt, et sellel märgitu ei ole nähtav, pole võimalik kiirelt ja operatiivselt kinnipeetavat kindlaks teha. Käitises on kinnipeetaval nimesildi kandmisele erisus, kuna riputatuna kaela võib see seada ohtu kinnipeetava elu ja tervise.. (Muudetud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 1.06.2013)
- 4.2. Eesmärk on tagada kinnipeetavate üle töhus järelevalve ajal, mil isikud liiguvad ühest hoonest teise, ning takistada nende põgenemist. Niiviisi hoitakse ära kinnipeetavate järelevalveta liikumine vangla territooriumil, mis võib omakorda põhjustada õigusrikkumiste toimepanemist. Kinnipeetavate hoonetevaheline liikumine galerii kaudu raskendab vangla territooriumile sattunud keelatud esemete (nt üle aia vangla territooriumile visatud esemete) kättesaadavust ja muude keelatud esemete kättesaamist. Spordiväljaku kasutamise korral saadetakse kinnipeetavad, v.a vahistatud, hooneid ühendava galerii kaudu K-hoonesse ning sealt edasi mööda vangla maapealset territooriumi spordiväljakule. Kinnipeetavatest abitöölised liiguvad tööülesandeid täites vangla maapealset territooriumil koos vanglateenistuse ametnikust saatjaga. Hädaolukorra puhul (nt põleng vms) evakueeritakse ohtu sattunud kinnipeetavad vajaduse korral aiaga eraldatud territooriumile.
- 4.3. Loa kinnipeetavale vangla territooriumil liikuda annab vanglateenistuse ametnik. Eesmärk on tagada vanglateenistuse ülevaade kinnipeetavate liikumisest ja seeläbi vangla turvalisus. Saatjaga liikumise kohustus tuleneb VSKe § 8 lg-st 3, mille kohaselt võib kinnipeetav väljaspool oma osakonda liikuda koos saatjaga. Tööülesandeid täites võib vangla direktori määratud vanglateenistuja lubada kinnipeetaval liikuda väljaspool oma osakonda ka saatjata. Eesmärk on tagada järelevalve kinnipeetava üle, kui ta liigub vangla territooriumil, ning hoida ära, et kinnipeetav ei paneks toime õigusrikkumisi (nt suhtleb kinnipeetav kõrvaliste isikutega, võtab

maast esemeid, mis ei kuulu talle, või viskab esemeid maha. (Muudetud 23.01.2023 käskkirjaga nr 1-1/49, jõust. 01.04.2023)

- 4.4. Kinnipeetavatele tuleb tagada tervislik seisund, st vältida olukordi, kus minnakse näiteks talvel jalutama lühikeste pükstega ning hiljem ollakse selle tagajärjel haige. Jalutuskäigule minnes on kaasavõetavad esemed piiratud, et hoida ära kinnipeetavate esemete vahetamist. Kuni 01.10.2017 kehtinud regulatsiooni kohaselt oli kinnipeetaval võimalik jalutuskäigule ettenähtud suitsetamise ajaks kaasa võtta sigarette. Kuna alates 01.10.2017 keelatakse suitsetamine kinnipeetavatele, ametnikele ja teistele vangla territooriumil viibivatele isikutele, siis ei tekki vajadust väljastada kinnipeetavale jalutuskäigu ajaks sigarette, kuna ta ei saa neid jalutuskäigul otstarbekalt kasutada. Asjaolu, et jalutuskäigu ajaks pole otstarbekas väljastada kinnipeetavale sigarette, vähendab ka vangla siseruumidesse ebaseaduslikult toodavate sigarettide arvu. (Muudetud 24.04.2017 käskkirjaga nr 1-1/55, jõust. 01.10.2017)
- 4.5. Eesmärk on vähendada distsipliinirikumisi jalutuskäigule minnes ja jalutuskäigul viibimise ajal. Vanglateenistuse ametnik võib jalutuskäigu katkestada või lõpetada, kui kinnipeetav paneb jalutuskäigule minnes või jalutuskäigul viibides toime õigusrikkumise tunnustele vastava teo. (Muudetud 20.12.2013 käskkirjaga nr 1-1/234, jõust. 1.01.2014)
- 4.6. Läbiotsimise alus tuleneb VangSi §-st 68 ning justiitsministri 05.09.2011 määruse nr 44 Järelevalve korraldus vanglas 4. peatükist. Eesmärk on takistada keelatud esemete osakonda jõudmist ja sealt väljumist. Kui kinnipeetava peopesad on enda poole pööratud, ei saa ta peita pihku keelatud esemeid ning ametnik otsib kinnipeetava läbi kiiresti. Justiitsministri 05.09.2011 määruse nr 44 Järelevalve korraldus vanglas §-s 32 sätestab kinnipeetava läbiotsimise kohustuslikkuse. (Muudetud 02.04.2024 käskkirjaga nr 1-1/24/47, jõust. 15.04.2024)
- 4.7. Tuleb tagada, et kinnipeetavad ei liiguks omavoliliselt valveruumi juures külgneval alal ega vaataks valveruumi sisse, et näha dokumente, millelt kinnipeetav võib saada infot vangla julgeoleku kahjustamiseks. Siis on valvuritelgi selge ülevaade ootealal paiknevaist kinnipeetavaist. Sama punkt kehtib sellesama selgitusega tootmishoone kohta. Ootealaks on lisaks punase joonega eraldatud alale ka vanglaametniku määratud ala, näiteks P hoones alad, kus punaseid jooni ei ole maha märgitud. (Muudetud 23.01.2023 käskkirjaga nr 1-1/49, jõust. 12.04.2023)
- 4.8. Eesmärk on vähendada kinnipeetavate poolt distsipliinirikumiste toimepanemist vanglasiseses saatmise ajal. Sätestatu on vajalik vangla üldise julgeoleku tagamiseks, sest kinnipeetava vanglasisene saatmine toob iseenesest kaasa turvariski ning kui kinnipeetav eirab saatmise ajal vangistust reguleerivaid õigusakte võib seada ohtu kogu vangla julgeoleku. (Lisatud 17.06.2014 käskkirjaga nr 1-1/120, jõust. 1.07.2014)

5. Päevakava

- 5.1. Päevakava kehtestamise eesmärk on õpetada kinnipeetavatele ühiskonnas mõistlikku ajakasutust ja selle järgimiseks vajalikku enesedistsipliini ning õpetada, kujundada harjumuseks ja kinnistada päevakava järgi tehtavaid positiivseid tegevusi (õppimine, töö, huvitegevus jne). Kinnipeetavate tegevuse piiritlemine ajas ja ruumis kasvatab nende õiguskuulekust ning on üks olulisemaid komponente, valmistades neid ette vabanemiseks. Osakondade päevakavad on esitatud kodukorra lisadena.
- 5.2.–5.3. Vangla sisekorraeeskirja § 8 lg 1 järgi ei ole kinnipeetav, v.a avavanglas või avavanglaosakonnas viibiv kinnipeetav, kohustatud olema kambris, kui ta on hõivatud taasühiskonnastava tegevusega. Väljaspool kambrit oma osakonna piires võib kinnipeetav liikuda kodukorras selleks sätestatud vabal ajal. Oma osakonnas liikumiseks ettenähtud vaba aega peab olema vähemalt neli tundi. Punkti eesmärk on motiveerida kinnipeetavaid osalema kohusetundlikult taasühiskonnastavates tegevustes ja aidata sellega kaasa riskide maandamisele ning seeläbi neid resotsialiseerida ja mõjutada mittemotiveeritud kinnipeetavaid osalema hõivetegevuses. Hõivatud kinnipeetavatele osakonnas vabaks liikumiseks ettenähtud lisaaja võimaldamine võib aidata välistada olukorda, kus kinnipeetav jätab minemata hõivetegevusse, et tegelda samal ajal osakonnas temale meelepärastemate tegevustega. Kinnipeetav ei peaks olema valiku ees, kas minna päevakavajärgsel avatud ajal hõivetegevusse ning kaotada sellega avatud osakonnas viibimise aeg. Tal on vaja kindlustunnet, et osaledes hõivetegevuses, ei pea ta seda tegema oma osakonnas vabaks liikumiseks ettenähtud aja arvelt.

- 5.4. Kinnipeetavaid on vaja teavitada asjaolust, et hõivetegevustes osaletakse kodukorras sätestatud kellaaegadel, kuid vanglal on põhjendatud juhtudel õigus teha muudatusi.
- 5.5. Kinnipeetavaid on vaja teavitada ajast, mil nad on kohustatud töötama. Nii teaksid kinnipeetavad, mis neid iga päev ees ootab, et nad saaksid oma päeva plaanida.
- 5.6. Vangla peab kinnipeetavaile tagama vangistust reguleerivatest õigusaktidest tulenevad õigused, seetõttu on teatud õiguste tagamise ajad sätestatud erinevate graafikutega. Eesmärgipärane ei ole erinevaid graafikuid lisada kodukorda, kuna graafikud võivad vangla töökorralduse tõttu sageli muutuda.
- 5.7. Vangla sisekorraeeskirja § 10 lg 2 järgi on kinnipeetavaile ette nähtud 8-tunnine pidev uneaeg ja oma äranägemisel kasutatav vaba aeg. Julgeoleku tagamiseks võib katkestada kinnipeetava uneaega või vabalt kasutatavat aega. Sätte eesmärk on tagada igapäevane 8-tunnine uneaeg. Üksuse juhi või kõrgema kohalviibiva vanglaametniku otsusel võimaldatakse kinnipeetavatel kasutada kambrites kaabeltelevisiooni ja elektrit kella 00.00-ni. (Muudetud 18.12.2015 käskkirjaga nr 1-1/166, jõust. 1.01.2016) (Muudetud 07.12.2017 käskkirjaga nr 1-1/132) (Muudetud 09.04.2018 käskkirjaga nr 1-1/41, jõust. 10.04.2018)
- 5.8. (Kehtetu 24.04.2017 käskkirjaga nr 1-1/55, jõust. 01.10.2017)
- 5.9. Märjukirjadele ja selgitustaotlustele vastamise seaduse § 4 lg 1 põhjal korraldab riigi- või kohaliku omavalitsuse või muu avalik-õigusliku juriidilise isiku asutuse juht, et isikud võtab vastu selleks pädev ametnik või töötaja, või võtab asutuse juht isikud ise vastu selleks ettenähtud ja avalikult teatavaks tehtud vastuvõtuajal. Asutuses tuleb vastuvõtuaeg ette näha igal kuul vähemalt kolme tunni ulatuses. Vastuvõtule soovimise korral peab kinnipeetav esitama põhjendatud taotluse. Kinnipeetava isiklikult vastuvõtule saamine ei ole tema esmane ega ainus küsimuste lahendamise võimalus. Esmatasandil lahendab kinnipeetaval tekkinud küsimusi inspektor-kontaktisik koostöös teiste vanglateenistuse ametnikega. Õigusaktide järgi võib kinnipeetav pöörduda vangla poole kirjalikult, esitades vastavasisulise kirjaliku pöördumise. Tulenevalt eeltoodust ning piiratud ajaressursist peab kinnipeetav oma taotlust saada vastuvõtule korrektselt ja konkreetselt põhjendama. Samuti tuleb põhjendada, miks on vaja vastuvõttu, miks ei saa probleemi lahendada kirjalikult. Taotluse põhjendus tuleneb vajadusest hinnata kinnipeetava probleemi sisu ning selle lahendamiseks vajamineva juhtimispädevuse taset. Vastuvõtu aeg plaanitakse võimaliku probleemi tausta selgitamiseks kuluva aja järgi ning arvestades kaasatud vanglateenistuse ametnike tööaja planeeringut.
- 5.10. VSKE § 60 sätestab kartseris kinnipeetavale lubatud esemed, riietusesemeid loetelus ei ole, mistõttu kartseri režiimil paikneval kinnipeetaval võimaldatakse vahetada riietust üks kord nädalas. (Lisatud 20.12.2013 käskkirjaga nr 1-1/234, jõust. 1.01.2014)

6. Loendus

- 6.1. VSKE § 10 lg 3 järgi tehakse loendus vangla direktori määratud korras. Korraldus loenduseks antakse suuliselt või helindussüsteemi kaudu 10 minutit enne loenduse algust. VangSi § 66 lg 1 põhjal korraldatakse kinnipeetavate järelevalve viisil, mis tagab vangistusseaduse ja vangla sisekorraeeskirja täitmise ning üldise julgeoleku vanglas. Loenduse võimalikult sujuva toimumise huvides on vaja kinnipeetavaid loenduse algamisest teavitada, et nad lõpetaksid muud tegevused ning jõuaksid korrastada kambri, asemed ja oma välimuse.
- 6.2. VangSi § 66 lg 1 põhjal korraldatakse kinnipeetavate järelevalve viisil, mis tagab vangistusseaduse ja vangla sisekorraeeskirjade täitmise ning üldise julgeoleku vanglas. Loenduse ajal on kinnipeetav kohustatud püsti tõusma ja seisma kambri akna juures näoga kambriukse poole või vanglateenistuse ametniku korraldusel mujal. Sellega tagatakse vanglateenistuse ametniku julgeolek kambri sisenemisel. VangSi § 45 lg 2 alusel on kinnipeetav kohustatud oma kambrit ja selle sisustust korras hoidma ning puhastama. VangSi § 6 lg 1 põhjal on vangistuse täideviimise eesmärk juhtida kinnipeetavat õiguskuulekalt käituma ning õiguskorda kaitsma. Korrekne välimus ja kehahoid on üks osa normaalse ühiskonnaliikme igapäevasest olemusest. Selle nõudega tekitame kinnipeetavais harjumuse viisakalt käituda. VangSi § 46 lg 1 järgi kannab kinnipeetav vangla riietust. Kinnipeetav on kohustatud kandma riietusel nimesilti. Igapäevane voodi korrahoid aitab kaasa distsipliini tagamisele. Korratu voodi võib takistada kiiret ja efektiivset visuaalse järelevalve tegemist, kuna korratute voodiriiete alla/vahele saab peita keelatud esemeid, mis võivad jääda vanglateenistuse ametnikule

visuaalsel vaatlusel märkamata, mis võib aga ohtu seada vangla julgeoleku. Korrastatud voodi tähendab, et voodi lavatsile asetatud magamistarbed (2 lina ja 1 tekk) on sirgelt madratsi peal. Padi asetseb voodi peatsis. (Täiendatud 03.10.2016 käskkirjaga nr 1-1/156, jõust. 10.10.2016)

- 6.3. VangSi § 6 lg 1 järgi on vangistuse täideviimise eesmärk juhtida kinnipeetavat õiguskuulekalt käituma ning õiguskorda kaitsma. VangSi § 66 lg 1 põhjal valvatakse kinnipeetavate järele viisil, mis tagab selle seaduse ja vangla sisekorraeeskirja täitmise ning üldise julgeoleku vanglas. VangSi § 67 p 2 kohaselt ei tohi kinnipeetav takistada vanglaametnikke kohustusi täitmast ega häirida teisi kinnipeetavaid ja muid isikuid. Kohustus hoida käsi külgedel (st korrektses nähtavas asendis) tuleneb vajadusest tagada loendust korraldava vanglateenistuse ametniku julgeolek. Ilma kõrvalise toeta seismine on üldtunnustatult viisakas ning harjutab kinnipeetavaid sellise käitumisviisiga. Kinnipeetava rääkimist või liikumist ilma ametniku loata, samuti elektriseadmete töötamist võib käsitleda katsena hajutada ametniku tähelepanu või ohustada tema julgeolekut, mistõttu niisugune käitumine segab olulisel määral vanglateenistuse ametniku kohustuste täitmist.
- 6.4. VangSi § 66 lg 1 järgi valvatakse kinnipeetavate järele viisil, mis tagab selle seaduse ja vangla sisekorraeeskirja täitmise ning üldise julgeoleku vanglas. Justiitsministri 05.09.2011 määruse nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“ § 2 p 5 põhjal on järelevalvetoiminguks kinnipeetavate ja teiste vanglas viibivate isikute üle arvestuse pidamine ning arvu kontroll vangla kõigil objektidel. Kinnipeetava võrdlemine loenduskaardiga peab tagama isikusamasuse tuvastamise ning veendumuse, et iga kinnipeetav paikneb talle määratud kohal vanglas ja kinnipeetavate arv vastab sisevalveplaanis näidatud arvule. (Muudetud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)
- 6.5. VangSi § 45 lg 2 kohaselt on kinnipeetav kohustatud oma kambrit ja selle sisustust korras hoidma ning puhastama. Justiitsministri 05.09.2011 määruse nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“ § 14 lg 2 järgi valvepiirkonda üle andes:
- 1) korraldatakse kinnipeetavate loendus, kui üleantavas valvepiirkonnas viibivad kinnipeetavad;
  - 2) kontrollitakse valvepiirkonnas asuvate kambrite ja muude ruumide või rajatiste tehnilist seisukorda.
- Kui loendus korraldatakse kambri, võib muu hulgas kontrollida kambri tehnilist seisundit ja korrasolekut. Visuaalset kontrolli tehes kontrollitakse visuaalselt kinnipeetava tervislikku seisundit, et avastada tal võimalikke nähtavaid kehavigastusi, ning kontrollitakse kambri ja kambri sisustuse seisukorda.
- 6.6. VangSi § 6 lg 1 põhjal on vangistuse täideviimise eesmärk juhtida kinnipeetavat õiguskuulekalt käituma ning kaitsta õiguskorda. VangSi § 66 lg 1 järgi valvatakse kinnipeetavate järele viisil, mis tagab vangistust reguleerivate õigusaktide täitmise ja üldise julgeoleku vanglas. Kinnipeetavate loendamine pikaajalisel kokkusaamisel viibimise ajal on üks vangla turvalisuse tagamise viise.

7. Keelatud esemed

- 7.1. VangSi § 15 lõike 4 ning justiitsministri 13. juuni 2006. a määrusega nr 20 kinnitatud „Viru Vangla moodustamine ja põhimäärus“ § 4 lg 2 p 7 alusel keelatakse lisaks VSKE §-s 64¹ nimetatud esemeile ja aineile Viru Vanglas viibivaile kinnipeetavaile VangSi § 15 lg 2 põhjal järgmised esemed.

VangSi § 15 lg-s 2 on sätestatud, et kinnipeetavale on keelatud esemed ja ained, mis:

- 1) ohustavad inimese julgeolekut,
- 2) sobivad eriti vara kahjustamiseks,
- 3) võivad ohustada vangla julgeolekut või korda,
- 4) ei ole kooskõlas karistusena mõistetud vangistuse täideviimise eesmärkidega,
- 5) raskendavad oluliselt vanglal hügieeninõuete täitmist või
- 6) nõuavad käesoleva seaduse § 31 lõike 2 kohaselt vanglateenistuse ametniku luba“.

Sama paragrahvi lõike 3 järgi kehtestab kinnipeetavale keelatud asjade loetelu justiitsminister määrusega ning lõike 4 alusel võib vangla keelata täiendavalt aineid ja esemeid, mis ei ole keelatud asjade loetelus, kuid vastavad paragrahvi lõikes 2 sätestatud tingimustele.

Inimese julgeolekut VangSi § 15 lg 2 p 1 tähenduses ohustavad esemed või ained, mille kasutamine võib seada ohtu inimese elu ja tervise. Vara kahjustamiseks eriti sobivate esemetena ja ainetena VangSi § 15 lg 2 p 2 mõttes tuleb vaadelda selliseid, mis mõjutavad spetsiaalselt

eseme seisundit, muutes eseme tarvitamiskõlbmatuks. Vangla julgeolekut ohustavate esemete ja ainetena VangSi § 15 lg 2 p 3 mõttes tuleb mõista selliseid, mis süvendavad vangla julgeolekuriske. Vangla julgeolekut peab mõistma kõige laiemas tähenduses, sh ohtu kinnipeetavate ning vangla personali elule ja tervisele, vanglas kehtestatud korrale ning vangla inventarile. Esemed, mis ohustavad korda, on sellised, mis ei pruugi küll otse olla julgeolekule ohtlikud, kuid raskendavad oluliselt vanglal igapäevarežiimi tagamist. VangS-i § 15 lg 2 p 4 tähenduses võivad vangistuse täideviimise eesmärkidega vastuolus olla esemed, mis ei aita kaasa kinnipeetava taasühiskonnastamisele ehk tema adekvaatsete väärtushinnangute või maailmavaate kujunemisele. Vanglas hügieeninõuete täitmist raskendavad VangS-i § 15 lg 2 p 5 mõttes esemed, mille olemasolu seab ohtu vanglas hügieeninõuete täitmise. tuleb raskendavad oluliselt vanglal hügieeninõuete täitmist. VangS-i § 15 lg 2 p 6 mõttes on kinnipeetavale keelatud sama seaduse § 31 lg 2 nimetatud esemed, kui nende kasutamiseks ei ole antud vanglateenistuse ametniku luba.

VangSi § 15 lg-s 2 on sätestatud küll üldised tingimused, mille esinemise korral võib kinnipeetavale aineid ja esemeid keelata, kuid paragrahvi kolmandast ja neljandast lõikest tuleneb, et keelatud asjade loetelu kehtestab üldjuhul justiitsminister ning vangla võib kehtestada lisakeelde. Seega ei tulene VangSi § 15 lg-st 2 otseselt, et kõik nimetatud tingimustele vastavad esemed ja ained on kinnipeetavale keelatud, vaid see eeldab täpsustava üldakti kehtestamist või kindlal otstarbel ja/või juhtumiks üksikakti andmist. Kinnipeetavale keelatud esemete ja ainete loetelu on sätestatud VSKE §-s 64¹.

VSKE §-s 64¹ toodud keelatud asjade ja ainete nimistu kujutab mitteamendavat loetelu nendest asjadest, mille vastavus VangSi § 15 lg 2 p-des 1–6 sätestatud alustele on ilmselge ega vaja eraldi tuvastamist. VangSi § 15 lg 2 p-des 1–6 sätestatud kinnipeetavale esemete ja ainete keelamise aluste omavaheline täpne piiritlemine ei ole võimalik. Eseme või aine keelamiseks kinnipeetavale piisab, kui see vastab vähemalt ühele VangSi § 15 lg-s 2 nimetatud alusele. Samas tuleb silmas pidada, et konkreetse eseme või aine keelatus üle otsustades ei saa lähtuda kitsalt eseme või aine sihtotstarbest, kuna ka kinnipeetavale vanglas vaieldamatult lubatud ese või aine võib teatud viisil käsitsetuna osutada VangSi § 15 lg-s 2 toodud alustele vastavaks. Üksiku eseme või aine keelatus või lubatavust lahendades tuleb vastata küsimusele, **kas kinnipeetav vajab seda iga päev**. Iga päev vajalikuna ei ole vaadeldavad asjad, mille lubamine kinnipeetavale on seadusega otseselt jäetud vangla direktori pädevusse kaalutusõiguse alusel. Eitava vastuse korral sellele küsimusele tuleb otsustada, kas asi on vaadeldav ohtlikuna VangSi § 15 lg 2 p-de 1–6 mõttes.

VangS lähtub põhimõttest, et kinnipeetaval võib vanglas olla asju, mille olemasolu ei ole VangSi § 15 lg 2 järgi keelatud. Keelatud esemeid arvestades tuleb selle loetelu kõrval arvestada ka VSKEs sätestatud nimekirja. VSKEs toodud esemeid ja aineid ei ole enamjaolt kodukorras sätestatud loetelus, kui ei olnud vaja midagi täpsustada.

7.1.1. Vedelad ained hõlmavad geele, pastasid, kosmeetilisi vedelikke, vedelaid segusid ning survestatud mahutite sisu, mille all on silmas peetud muu hulgas igasuguseid kreeme, geele, šampoone jm. Tahkete ainete all on silmas peetud muu hulgas pulkdeodorante, seepe jm.

Seesuguseid esemeid on vaja keelata **vangla julgeoleku tagamiseks**, kuna nende esemete ja ainete läbiotsimine on kas raske või teatud juhtudel isegi võimatu. Näiteks võib olla tavasigarettidesse keeratud kanepitubakas, läbipaistmatusse vedelikku sisaldavasse pudelisse võib kileümbrises peita alkoholi, narkootikume ning muid keelatud esemeid ja aineid. Kuigi vanglal on võimalik kõnealused esemed nii läbi valgustada, manuaalselt läbi otsida kui ka lasta narkokoeral üle kontrollida, ei taga see ometi, et kõik keelatud esemed ja ained ka üles leitakse. Näiteks ei pruugi narkokoer vorsti sisse peidetud narkootilist ainet ära tunda, samuti ei pruugita seda leida manuaalse läbiotsimisega ning läbivalgustamine ei aita säärasel juhul samuti. Isegi kui toiduaine tundub visuaalsel vaatlusel olevat originaalpakendis, ei tähenda see, et sinna ei võiks olla peidetud keelatud esemeid või pakendi sisu ei ole asendatud mõne muu ainega. Vanglal ei ole võimalik saata kõiki aineid ekspertiisi, et kindlaks teha, kas tegemist on pakendi originaalsisuga või keelatud ainega.

Peale selle, et toiduainete põhjaliku läbiotsimise korral on küsitav hügieeninõuete täitmine, säilib oht, et posti teel saadetud toiduained võivad rikneda. VSKE § 50 lg 1 järgi peab kirisaadetised kinnipeetavatele kätte andma seitsme tööpäeva jooksul. Osa

toiduainete realiseerimise aeg on väiksem kui seitse tööpäeva ning vanglal ei ole võimalik tagada kirisaadetistes saadetavate toiduainete säilimist, kuna vangla ei tea, mida kirisaadeti sisaldab. Lisaks puuduvad vanglal kirisaadetistes saadetavate toiduainete säilitamise tingimused (sobiva temperatuuriga külmkambrid). Vangla territooriumil riknenud ainete hoidmine seab ohtu nii **vanglatöötajate kui ka kinnipeetavate tervise, mistõttu on ohus ka vangla üldine julgeolek**. Elementaarsete hügieeninõuete eiramine soodustab haiguste ja parasiitide levikut ning mürgituste teket.

Toiduaineid, hügieenitarbeid jne saavad kinnipeetavad osta vanglateenistuse vahendusel kauplusest. Ainult sellisel juhul on tagatud, et kinnipeetavate kätte ei satu keelatud aineid või esemeid. Seejuures on vangla poest kaupa ostes tagatud see, et kaup jõuab kinnipeetavani söömiskõhlikuna. Samuti tuleb arvestada seda, et vangla toitlustab kinnipeetavaid kolm korda päevas ning puudust kannatavaile isikuile väljastatakse ka hügieenitarbeid. Kuna kinnipeetavad saavad selles punktis nimetatud esemeid soetada vangla vahendusel kauplusest, vangla toitlustab kinnipeetavaid ning väljastab puudust kannatavaile kinnipeetavaile ka ise hügieenitarbed, siis ei saa kõnealune piirang rikkuda kinnipeetavate õigusi.

Kuni 01.10.2017 kehtinud regulatsiooni kohaselt oli kinnipeetavatel võimalik soetada sigarette vanglateenistuse vahendusel vangla kauplusest. Kuna alates 01.10.2017 on suitsetamine vangla territooriumil keelatud, siis ei ole põhjendatud ka sigaretipakkide müük vangla kaupluses, kuna kinnipeetavad ei saa neid vangla territooriumil otstarbekalt kasutada. Seega ei ole võimalik alates 01.10.2017 soetada sigarette vangla vahendusel. **(Muudetud 24.04.2017 käskkirjaga nr 1-1/55, jõust. 01.10.2017)**

7.1.2. Nimetatud esemed **ohustavad inimese ja vangla julgeolekut**. Analoogne keeld tuleneb VSKE § 64¹ p-st 1, mille kohaselt on kinnipeetavaile keelatud esemed, millega saab või on võimalik tekitada vigastusi, nagu nõõrid, niidid, võtmed, köied ja traadid. Õigusselguse huvides peab vangla vajalikuks olemasolevat regulatsiooni täpsustada. Kuna poomisvahendina, isikute kinni sidumiseks ja vigastuste tekitamiseks võib kasutada muidki esemeid (nt lipsu, trakse, püksirihma) ning esemete küljes olevaid elemente (nt silmaklappide paela), siis tuleb ohutuse tagamiseks ka need esemed keelata. Samuti ei ole punktis nimetatud esemed ohtlikud ainult seepärast, et nendega võib tekitada vigastusi, vaid ka seetõttu, et neist saab valmistada (sh lühikestest nõõridest, paeltest jm) riputuskonkse või aasu, millega on võimalik keelatud esemeid peita (nt ventilatsioonišahti, WC-poti loputuskasti jne). Kinnipeetava õigusi kõnealuse piiranguga ei rikuta, sest kinnipeetavaile hädavajalikud esemed jäävad lubatuks.

7.1.3. Arvestades nimetatud materjalidest valmistatud esemete või eseme osade raskust, tugevust ja vastupidavust või nendest materjalidest valmistatud esemete purunemisel saadavate kildude teravust, siis sobivad need eriti hästi **vangla vara kahjustamiseks** (nt seinade kraapimiseks, akende lõhkumiseks jne) ja **vigastuste tekitamiseks** (nt vihmavari, taskulamp või tugev metallist ese hoobi andmiseks, killud löikamiseks jne) ning **seavad ohtu vangla julgeoleku** (nõelu kasutatakse tätoveerimiseks, metalloosi tätoveerimisaparaadi või veekeeduseadme valmistamiseks, konkse keelatud esemete riputamiseks ventilatsioonišahti jne).

Kõnealune piirang ei riku kinnipeetavate õigusi, sest vajalikud esemed jäävad lubatuks. Täpsustuseks tuleb öelda, et lubatud on küünelõikurid, kuid mitte küünetangid. Küünetange võib pidada ohtlikumaks kui küünelõikureid. Küünetange saab vajaduse korral valvuri käest küsida. Lubatuks jääb väike kuni 10 cm diameetriga või diagonaaliga peegel, sest peeglit on kinnipeetavatel vaja. Mida suurem peegel on, seda suuremad killud võib sellest saada ning seda rohkem seab see ohtu vangla julgeoleku. **(Muudetud 23.01.2023 käskkirjaga nr 1-1/49, jõust. 12.04.2023)**

7.1.4. Isevalmistatud esemed võivad olla **vangla julgeolekule ohuks** erinevatel põhjustel. Nimelt võib esemeid valmistades peita neisse keelatud esemeid ja aineid, mida ei saa ilma eset lõhkumata avastada. Toiduainetest valmistatud esemete puhul rikutakse hügieeninõudeid ning elementaarsete hügieeninõuete eiramine soodustab haiguste levikut, mürgituste teket ja parasiitide levikut, mis **seab ohtu vanglas viibivate isikute elu ja tervise**. Isevalmistatud elektriseadmete puhul ei saa olla kindel nende töökaliteedis ning ebakvaliteetsete elektriseadmete ühendamine vangla vooluvõrku võib kaasa tuua lühiseid ja elektrikatkestusi, mis on **ohuks vangla julgeolekule**.

Kinnipeetavate õigusi selle piiranguga ei rikuta, sest kõik vajamineva saavad nad osta kas poest või lasta saata maksikirjaga. Neile kinnipeetavaile, kellel raha ei ole, tagab vangla kõik inimväärseks eluks vajaliku.

- 7.1.5. Närimiskumm on vanglas **ohuks vangla julgeolekule**, sest närimiskumm sobib eriti hästi vangla vara kahjustamiseks (nt võib täis toppida lukuaugud, mis raskendavad või muudavad võimatuks ukse avamise). Nätsuga võib üles riputada pilte ja plakateid, mis on vanglas keelatud tegevus. Lisaks saab nätsu kasutada abivahendina keelatud esemete peitmiseks, kleepides esemed nätsuga varjatud kohtadesse. Kõnealuse piiranguga ei rikuta kinnipeetavate õigusi, sest maitseelamuse saamiseks võivad kinnipeetavad osta poest maiustusi ning hammaste hügieeni saab tagada hammaste pesemisega.
- 7.1.6. Söömiskõlbmatuks muutunud toiduainete säilitamine kambris on **ohuks vanglas viibivate isikute elule ja tervisele**. Nimelt soodustab elementaarsete hügieeninõuete eiramine haiguste ja parasiitide levikut ning mürgituste teket. See raskendab ka läbiotsimisi, mis **seab ohtu vangla julgeoleku**. Kõnealune piirang ei riku kinnipeetavate õigusi, sest vangla toitlustab kinnipeetavaid kolm korda päevas ning kinnipeetaval ei ole vajadust söömiskõlbmatuid toiduaineid kambris hoida.
- 7.1.7. Narkootilised, psühhotroopsed ja muud uimastava või tugeva toimega ained on inimese tervisele ohtlikud ning nende ainete tarbimise korral ei ole inimene enam võimeline oma käitumist ega arusaama adekvaatselt hindama (kinnipeetav ei suuda aduda ümbritsevat ega alluda vanglaametnike korraldustele, samuti võib seesuguste ainete tarvitaja käituda ettearvamatult). Ainete liigse manustamise korral võib saabuda üledoos ning kinnipeetav saab tervisekahjustusi. Selles punktis sätestatud esemete ja ainete keelamise vajaduse lisaks VSKE § 64¹ p-s 4 sätestatud keelule tingib asjaolu, et määruse tekst keelab ainult narkootilised või psühhotroopsed ja muud uimastava või tugeva toimega ained, kuid julgeoleku tagamise ning õigusselguse huvides peavad olema keelatud ka ained, millest saab keelatud aineid toota, või esemed, mis eespool nimetatud aineid sisaldavad (nt narkootilise aine sees immutatud paberid, ajalehed vms). Seega tuleneb eelöeldust, et kuna kõnealuses punktis nimetatud ained ja esemed seavad **ohtu vangla julgeoleku ning isikute elu ja tervise**, siis peavad need olema kinnipeetavale keelatud.
- 7.1.8. Kuna § 64¹ p 7 järgi on alkohol ja alkoholi sisaldavad ained keelatud, siis valmistavad kinnipeetavad kambrites tihtipeale segu, millest lõpp-produktina soovitakse saada alkoholi sisaldavat vedelikku. Säärane vedelik on **ohuks vangla julgeolekule**, sest see põhjustab joovet. Joobes kinnipeetav ei ole suuteline adekvaatselt hindama enda ümber toimuvat. Toiduainete seesugune käitlemine (nt kääritamine) **seab ohtu vanglas viibivate isikute elu ja tervise**, sest elementaarsete hügieeninõuete eiramine soodustab haiguste levikut, mürgituste teket ning parasiitide levikut.
- 7.1.9. VSKE keelab ainult retseptiravimid, kuid kuna kontrollimatu ravimite või ainete tarvitamine seab ohtu nii isikute elu ja tervise kui ka vangla üldise julgeoleku, siis tuleb keelata ka muud ained, mille kontrollimatu tarvitamine võib organismile avaldada negatiivset mõju.

VangSi § 52 lg 2 kohaselt vastutab vangla kinnipeetava tervise eest (jälgib, ravib, saadab vajaduse korral eriarstiabi osutaja juurde). Kinnipeetavate tervisliku olukorra hindamise ja ravi ning ravimite määramise pädevus on antud vangla meditsiiniosakonnale. Kontrollimatu ravimite, toidulisandite jm kõnealuses punktis nimetatud ainete tarbimise puhul muutub meditsiiniosakonna töö kinnipeetavate ravimisel märksa keerulisemaks, kuna meditsiiniosakonnal puudub ülevaade ja võimalus tuvastada, milliseid kõnealuses punktis nimetatud aineid ja kui palju on kinnipeetav tarbinud.

Ravimite kambris hoiustamine ja nende kontrollimatu kasutamine **ohustab nii kinnipeetava tervist** (üledoseerimine võib kaasa tuua surma, pöördumatu ajukahjustuse vms) kui ka **seab ohtu vangla julgeoleku** (liigse ravimite tarvitamise tagajärjel ei pruugi kinnipeetav aduda ümbritsevat ega alluda vanglaametnike korraldustele, kinnipeetav võib käituda ettearvamatult, kujutades endast ohtu kõigile vanglas viibivale isikuile). Seega tuleb jälgida, et kinnipeetav ravimite manustamisest kõrvale ei hoiaks, st et ta ei koguks arsti väljastatud ravimeid suuremas koguses tarvitamiseks või nn kokteili kokkusegamiseks. Vangla väljastatud ravimeid ei tohi kinnipeetav kambriksse koguda ning tablettide kohest manustamist kontrollivad ametnikud.

Problemaatilised on energiajoojid, mis on tugevalt ergutava toimega ning võivad kontrollimatu tarbimise korral kaasa tuua tervisekahjustuse või koguni surma, ning spordijoojid, mis on samuti organismi stimuleeriva toimega.

Vanglal puudub võimalus operatiivselt tuvastada, kas kinnipeetavate enda soetatud või väljastpoolt saadetud ravimi, vitamiinide, toidulisandite, ravimtaimede, spordijookide, spordipulbrite vms pakendites on see aine, mis seal väidetakse olevat. Saadetud ained võivad olla segatud narkootiliste või psühhotropsete ainetega ning vanglal ei ole ülevaadet soetatud ravimite koostisest ega kvaliteedist. Narkootiliste ainete tarbimine vanglas on suur oht vangla julgeolekule.

Lubatuks jäävad ravimid, mille väljastab vanglateenistuja. Seetõttu ei rikuta kõnealuse piiranguga kinnipeetavate õigusi ega jäeta neid ravist ilma, vaid luuakse olukord, kus kinnipeetavatel pole võimalik tarbida aineid, mille koostise ja tarbimise üle puudub vanglal kontroll. Kui vangla arst on saatnud kinnipeetava VangSi 53 lg 2 alusel eriarstiabi osutaja juurde, kes on talle väljastanud ravimeid, siis peetakse neid ravimeid võrdväärseks vanglateenistuse arsti väljastatud ravimitega. Energia- ja spordijooji asemel võib juua vähem tervist mõjutavaid jooke (nt mahla, teed jm).

- 7.1.10. Selles punktis nimetatud esemed seavad **ohtu vangla julgeoleku ning võivad ohustada isiku elu ja tervist**. Kinnipeetavate tervisliku olukorra hindamise ja ravi ning ravimite määramise pädevus on vangla meditsiinosakonnal. Kontrollimatu meditsiiniliste abivahendite kasutamine pärsib isikuid raviva meditsiinosakonna tööd, kuna meditsiinosakonnal puudub ülevaade ja võimalus tuvastada, mis abivahendeid on kinnipeetav kasutanud. Meditsiinilistesse abivahendisse on üldjuhul väga hõlbus peita keelatud esemeid, seepärast võivad abivahendeid kasutada ainult need kinnipeetavad, kellel on neid vaja. Meditsiinilised abivahendid võivad sobida ka kaaskinnipeetavate või ametnike ründamiseks (nt elastside). Süstalt koos nõelaga saab kasutada tätoveeringute tegemiseks, mis on vanglas keelatud jne. Vererõhumõõtja läbiotsimine on kas raskendatud või teatud juhtudel isegi võimatu. Vererõhumõõtja sisse saab peita keelatud aineid (nt narkootilisi aineid) ning esemeid, mida vanglaametnikul on raske avastada. Kui keelatud esemed ja ained satuvad vangla territooriumile, seab see otseselt ohtu vangla üldise julgeoleku. Samuti võib vererõhumõõtja sisaldada juhtmeid, mida saab kasutada ründerelvana. Vererõhku mõõdab kinnipeetavatel vajaduse korral meditsiinosakond, seepärast pole kinnipeetavatel vererõhumõõtjat kambris vaja. Neile kinnipeetavaile, kes vajavad meditsiinilist abivahendit vms, see lubatakse või väljastatakse, sestap ei saa kõnealune piirang rikkuda kinnipeetavate õigusi.
- 7.1.11. Erinevate liikumise abivahendite olemasolu võib luua kinnipeetavale võimaluse liikuda kiiremini kui vanglaametnikud. See **ohustab vangla üldist julgeolekut**, kuna kinnipeetavat on raskem kätte saada. Liikumise abivahendid on üldjuhul tehtud nii, et neisse (nt ratastoolide, karkude tühimikesse jne) saab peita väiksemaid esemeid. Nende esemete või nende osadega võib rünnata inimesi (seada ohtu isikute elu ja tervise) või kahjustada vangla vara (kriipida põrandaid, lüüa katki aknaid jne). Kõnealune punkt kinnipeetavate õigusi ei riku, sest neile kinnipeetavaile, kes liikumise abivahendeid vajavad, need ka väljastatakse.
- 7.1.12. Aroomi eritavate ainete ja esemetega (nt viirukiga) saab varjata narkootikumide kasutamise ja suitsetamise jälgi, mis seab **ohtu vangla julgeoleku**. Samuti on reaalne oht, et tugevatoimelised lõhnaained (nt lõhnakuusk) põhjustavad vanglas viibivail isikuil allergilisi reaktsioone, mistõttu **satub ohtu nende isikute elu ja tervis**. Kinnipeetavate õigusi kõnealuses punktis ei rikuta, sest hädavajalikke esemeid (nt pesemistarbeid) saavad kinnipeetavad soetada vangla kauplusest ning puudust kannatavaile kinnipeetavaile väljastab hügieenitarbed vangla. 7.1.13. WC-paberi, salvrätikute, puhastuslappide, -käsna jms esemete soetamine posti teel **seab ohtu vangla julgeoleku**. Nende esemete läbiotsimine vanglasse saabumisel tekitab hügieeniriske ning nõuab suuri ressursse. Nimelt tuleks iga salvrätik, WC-paberi rull ja puhastuslapp lahti harutada, et näha, kas paberi kihtide vahele ei ole midagi peidetud. Põhjalikult tuleks läbi otsida igasugused käsna ja lapid. Seesugune tegevus on väga ajamahukas ning küsitav on hügieeninõuete täitmine. Tualettpaberit, salvrätikuid, pesukäsnaid, -lappi ja muud vajalikku saavad kinnipeetavad soetada vanglateenistuse vahendusel kauplusest. Puudust kannatavaile isikuile väljastab tualettpaberi ning koristusvahendid vangla. Niisiis ei saa kõnealune piirang rikkuda isikute õigusi.

- 7.1.14. Kondoomide hoidmine kambris **seab ohtu vangla julgeoleku** (kondoomi peidetakse kehaõnsustesse, WC-poti loputuskesti jne) ning võib kahjustada vangla vara (WC-potti visatud kondoom võib tekitada suure ummistuse). Kuna vangla väljastab vajaduse korral kinnipeetavatele ise kondome, siis ei riku kõnealune piirang kinnipeetavate õigusi.
- 7.1.15. Elektroonilise sigareti näol on tegemist elektroonilise seadmega, mis koosneb akust, kapslist (padrun), automaiserist (aurustaja) ja akulaadijast. Samas on elektrooniline sigaret määratletud ravimina, kui selle kapsel sisaldab nikotiini. Vanglal pole võimalik kontrollida, mida kapsel sisaldab, seega võivad elektroonilise sigaretiga vanglasse sattuda keelatud ained, mis **seavad ohtu vangla üldise julgeoleku**. Selle osadest võib valmistada ka tätoveerimisaparaadi. Lisaks tuleb elektroonilisi sigarette aeg-ajalt laadida, kuid kuna kinnipeetavad ei tohi tubakatooteid kambris hoida ja vanglaametnike teenistuskohustuste hulka ei kuulu kinnipeetavate elektrooniliste sigarettide laadimine, siis on nende laadimise korraldamine väga keeruline. Kõnealune piirang ei riku kinnipeetavate õigusi, sest kinnipeetav võib soovi korral suitsetada tavasigarette. Pealegi kahjustab suitsetamine tervist ning selle õiguse tagamine ei saa olla tähtsam kui vangla üldise julgeoleku tagamine.
- 7.1.16. Julgeolekukaalutlustel on vanglas tätoveerimine keelatud. Esiteks pole vanglas ohutuks tätoveerimiseks vajalikke tingimusi, seadmeid ega muud vajalikku. Desinfitseerimisvahendite puudus, ebaügieenilistes tingimustes tätoveerimine, korduvalt sama nõela kasutamine ning HIV-positiivsete jm haigusi põdevate kinnipeetavate viibimine vanglas soodustaks HIVi jm haiguste levikut kinnipeetavate seas. Teiseks on tätoveerimine traditsiooniliselt üks võimalusi vangla subkultuuri hoida ja edasi kanda. Et märgistada alamasse subkultuurikihti kuuluvaid kinnipeetavaid, on vanglas ette tulnud juhtumeid, kus neid tätoveeritakse vastu nende tahtmist. Seega on tätoveeringute tegemisel kasutatavad seadmed, ained või esemed (sh šabloonid, nõelad, tätoveeringute pildid ja õpetused, kopeerpaber jm) **ohuks vangla julgeolekule ning isikute elule ja tervisele**.
- 7.1.17. Elektrihambarja, patareidega raseervahendit, juukselõikusmasinat jt samalaadseid esemeid on lihtne kohandada tätoveerimisaparaadiks. Tätoveeringute tegemine seab ohtu nii **vangla julgeoleku kui ka vanglas viibivate isikute elu ja tervise**. Pealegi on tegemist seadmetega, mille sisse saab peita keelatud esemeid ja aineid, sest neid on keeruline läbi otsida. Samuti sisaldavad need üldjuhul traati, juheta jm osi, millega võib tekitada vigastusi, lõhkuda vangla vara või peita esemeid. Kõnealune säte ei riku isikute õigusi seepärast, et hügieeni eest hoolitsemiseks võib kasutada tavalist raseervahendit või hambarja.
- 7.1.18. Selles punktis nimetatud esemed tuleb keelata, sest vangla ei suuda tagada nende sihipärast kasutamist ning neid on väga keeruline ka läbi otsida.

Need esemed on ohtlikud mitmel põhjusel:

- 1) geelpliatsid, tint, pastapliatsid, sullepead jm sobivad eriti hästi tätoveeringute tegemiseks, mis **seab ohtu isikute elu ja tervise**. Erinevad värvid ahvatlevad kinnipeetavaid rohkem tätoveerima (eriti noori), sest värvilised tätoveeringud on atraktiivsemad;
- 2) nende esemetega saab eriti hästi **kahjustada vara**, sest nendega võib seintele ning ruumielementidele teha joonistusi, kraapeid vms. Joonistuste ja kraabete eemaldamine elementi rikkumata on keeruline ning sageli on elemendi ülevärvimine ainus võimalus taastada algupärane olukord;
- 3) kõnealustesse esemetesse võib peita väikesemõdulisi keelatud esemeid ja aineid (nt nõel, narkootilised ained), kuid neid on tülikas ja vahel võimatugi eset kahjustamata otsida, sestap seavad need ohtu **vangla julgeoleku**;
- 4) osa sättes nimetatud esemeist (nt sullepead) võib kasutada ründerelvana, mis **on ohuks isikute elule ja tervisele**;
- 5) **(Kehtetu 31.05.2021 käskkirjaga nr 1-1/64, jõust. 1.06.2021)**;
- 6) must pastapliats võimaldab efektiivsemalt dokumente võltsida ning parandada või täiendada märkamatu dokumentidele trükitud kirja. Musta pastapliatsiga kirjutatud dokumendi puhul ei ole võimalik alati operatiivselt vahet teha, kas tegemist on originaaldokumendi või koopiaga. Võltsimise tõttu **satub ohtu vangla julgeolek**.

Kuna kinnipeetavail on vaja millegagi kirjutada, siis ei ole võimalik kõiki kirjutusvahendeid keelata. Lubatuks jäävad sinised pastapliiatsid. Samuti on lubatud värvi- ja harilikud pliiatsid, kokku võib joonistus- ja kirjutusvahendeid olla kambris kuni 50. Kinnipeetavail pole rohkem pliiatseid vaja ning ebavajalike esemete rohkus kambris takistab läbiotsimisi ja soodustab esemete sihipäratut kasutamist. Nimelt nõuab kirjutusvahendite ükshaaval läbiotsimine aega ja on raske, kuna neid võib mõnel kinnipeetaval koguneda vanglas viibimise ajal kümneid kui mitte sadu.

Liimi on vaja keelata mitmel põhjusel:

- 1) liim on levinud vahend toksikoloogilise joobe saavutamiseks, mis seab ohtu nii isikute elu ja tervise kui ka vangla üldise julgeoleku;
- 2) liimi sisse saab peita asju, mida on läbiotsimistel väga keeruline avada;
- 3) kinnipeetavad kleebivad liimiga vangla ehituselementidele pilte, mis on keelatud tegevus ja mida ei ole sageli võimalik vara kahjustamata eemaldada.

Käärid, klammerdi ja auguraud sisaldavad metallist osi, mis on vanglas keelatud. Käärid on vanglas väga ohtlikud, sest neid saab kasutada ründerelvana. Kuna tegemist on üsna teravate esemetega, siis võib kääridega tekitada vägagi tõsiseid vigastusi. Kuna käärid on teravad, siis sobivad need eriti hästi vangla vara kahjustamiseks, nt riiete või madratsi katkilõikamiseks, seinte, põrand ja mööbli kriipimiseks jne. Ka klammerdiga võib tekitada vigastusi, nt lüüa klambrid klammerdiga teise isiku kehasse. Klammerdiga võib kahjustada vangla vara, nt klammerdada linu, T-särke jm, millelt klambrite eemaldamine võib osutuda äärmiselt ressursimahukaks. Pealegi on klammerdil metalloosi, millega võib kriipida vangla vara. Paberite kokkuklammerdamise asemel saab isik dokumente koos hoida plastmassist kirjaklambritega ning vangla lubatud mappides. Auguraud on metallist ese, millega võib samuti kahjustada vangla vara (nt kraapida, augustada linu jne). Üldjuhul on augurauad rasked, mistõttu neid võib kasutada ründerelvana, et anda hoop teisele isikule. Augurauadel on metallist vedrud, mis sobivad isevalmistatud elektriseadme pistiku tegemiseks. Vajaduse korral saab kinnipeetav paberitesse augu teha ka nende vahenditega, mis talle lubatud on.

Metallist kirjaklambrid on keelatud seetõttu, et nendega saab avada käeraudu, traati kasutatakse aga vee keetmiseks ning elektriseadmete valmistamiseks. Lubatuks jäävad vanglateenistuse vahendusel soetatud plastkirjaklambrid. Väljastpoolt saadetud kirjaklambrite puhul ei saa vangla kontrollida, kas tegemist on metallkirjaklambriga, mis on pelgalt kaetud plastiga.

Teibi ja kleplindiga saab isikuid kinni siduda või keelatud esemeid raskesti ligipääsetavasse kohta (nt ventilatsioonišahti) kleepida.

Seinanätsu, plastiliini ja savi on keeruline läbi otsida, seepärast saab neisse peita keelatud esemeid. Neid võib analoogselt kleplindi või teibiga kasutada keelatud esemete peitmiseks (kleepides esemed raskesti ligipääsetavatesse kohtadesse), vangla vara kahjustamiseks ning piltide, plakatite ja dekoratsioonide ülesriputamiseks (seinte katmine on vanglas keelatud tegevus).

(Muudetud 31.05.2021 käskkirjaga nr 1-1/64, jõust. 1.06.2021)

- 7.1.19. Vanglateenistus ei suuda piisaval määral tagada kontoritehnikas sisalduvate ainete ja osade sihipärasest kasutamist. Seesugustes esemetes leiduvaid aineid (tahma, tinti jms) saab kasutada tätoveeringute tegemiseks ning **seada seeläbi ohtu inimese julgeolek ja kahjustada vangla vara**. Kontoritehnikasse saab peita mitmesuguseid keelatud esemeid, mida vanglateenistusel ei ole võimalik avastada. Pealegi võib kontoritehnikast saada osi, millest ehitada tätoveerimisaparaat või muid seadmeid. Tehnikaga käib tavaliselt kaasas juhe, mida saab kasutada ründerelvana. Kinnipeetavad koostavad kõik vajalikud dokumendid käsikirjas ning muid toiminguid teevad nad vahenditega, mis ei ole ohtlikud.

Põhjendatud vajadus kalkulaatori omamiseks kambris on nt õppetöös osalevatel kinnipeetavatel või poest asjade tellimisel. Samas on kalkulaatorisse võimalik peita keelatud esemeid, kuid nende avastamine on aeganõudev ja keeruline, kui mitte võimatu, ilma kalkulaatorit rikkumata. Seetõttu on lubatud vaid vangla väljastatud või vangla vahendusel poest ostetud kalkulaator. Kalkulaator koosneb teadupoolest erinevatest omavahel traatidega ühendatud mikroskeemidest ning paljudest muudest osadest,

millest on võimalik konstrueerida vanglas keelatud esemeid. Vanglal pole võimalik korduvalt kontrollida, kas kalkulaator on avatud, selle sisu modifitseeritud või sellest osi eemaldatud. Arvestades seda, et kalkulaatorist saadav kasu on isikule olematu või minimaalne, kuid kalkulaatori väljastamine seab ohtu vangla julgeoleku, siis ei lubata kalkulaatorit kambris kõigile kinnipeetavaile. (Muudetud 02.04.2024 käskkirjaga nr 1-1/24/47, jõust. 15.04.2024)

- 7.1.20. Kõvade või mitmekordsest paberist või papist kaante vahele saab peita erinevaid keelatud esemeid ja aineid ning nende avastamine on väga keeruline, mis **seab ohtu vangla julgeoleku**. Need esemed võivad olla **ohuks isikute elule ja tervisele**. Kõvade kaantega registraatoritega võib tekitada teistele isikutele kehavigastusi. Registraatoris on köitmise osa üldjuhul metallist, kuid metalli sisaldavad esemed on keelatud. Kinnipeetavad võivad pabereid hoida läbipaistvast õhukesest painduvast plastist mappides, millel ei ole kummipaelu ega metallosi. Kiletaskud on keelatud seepärast, et varem on kiletaskutega kambriuste alt toimetatud keelatud esemeid ja aineid kambrisse ning kambrit välja. Mapid kambriukse alt läbi ei mahu, sestap ei saa need vangla julgeolekut ohtu niisugusel määral, nagu teevad seda kiletaskud.
- 7.1.21. Foto- ja margialbum ning pildiraam on **ohuks vangla julgeolekule**, sest nende vahele võib peita (nt kleepida) keelatud aineid või esemeid, mille avastamine on aja- ja töömahukas. Nimelt on vaja eemaldada kõik albumis olevad pildid või margid ning läbi vaadata iga lehekülge. Kõvade kaantega albumi puhul võib keelatud esemeid peita kaante sisse. Albumikaasi ei saa läbi otsida ilma albumit vigastamata. Pildiraam tuleb samuti lahti võtta ning läbi otsida. Järjepideva lahtivõtmise korral on oht, et pildiraam või pilt saab vigastada. Fotosid võib kinnipeetav hoida näiteks mapis.
- 7.1.22. Neid esemeid on vaja keelata **vangla julgeoleku tagamiseks**, kuna nende läbiotsimine on raske. Vanglas viibib kinnipeetavaid, kellel on diagnoositud narkosõltuvus ning kes üritavad leida erinevaid viise, kuidas toimetada vanglasse narkootilisi aineid. Ajalehtede, ajakirjade ja muu kirjanduse lehtede vahele on võimalik kleepida keelatud aineid. Sestap tuleks iga lehekülge eraldi kontrollida, mis on aja- ja töömahukas. Lehele kleebitud aine ei pruugi olla visuaalselt tuvastatav. Niiviisi võib keelatud aine sattuda vanglasse. Narkootiliste ainete sattumine vangla territooriumile **seab otseselt ohtu vangla julgeoleku**.
- Oluline on rõhutada, et VangSi § 30 lg 2 järgi võivad kinnipeetavad tellida mõistlikus koguses perioodilisi väljaandeid vanglateenistuse vahendusel, mis tagab selle, et vanglasse ei satu ajalehtede, ajakirjade või muu kirjanduse vahel keelatud aineid. VangSi § 30 lg 1 põhjal võivad kinnipeetavad vanglas lugeda üleriigilisi päevalehti ning ajakirju. Lisaks saavad nad jälgida nii raadio- kui ka telesaateid, mille vahendusel võivad nad olla kursis päevakajaliste uudistega, ning käia raamatukogus.
- Juhul kui vangla ei suuda tagada välisriigi kodanikule tema emakeeles päevalehti ja ajakirju, siis on lubatud välisriigi kodanikust kinnipeetavale saata mõistlikus koguses kirja teel tema emakeeles ajalehti ja ajakirju. (Täiendatud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)
- 7.1.23. Muusikaline ja 3-D kaart on keelatud **vangla julgeoleku tagamiseks**, sest kaardi vahele saab peita keelatud esemeid või aineid, mida ei ole võimalik kaarti kahjustamata leida. Lisaks võib muusikalise kaardi elektroonilist sisu kasutada tätoveerimisaparaadi osana. Kinnipeetavaile võib saata tavalisi kaarte, seetõttu ei riku piirang kinnipeetavate õigusi. (Muudetud 09.04.2018 käskkirjaga nr 1-1/41, jõust. 10.04.2018)
- 7.1.24. Esemed (sh seinavaibad, seinakalendrid, linikud, kleebised, plakatid jne), mis on mõeldud ruumi dekoreerimiseks, sisustamiseks ja pindade kinnikatmiseks, seab ohtu vangla julgeoleku. Nimelt on seinte jm pindade kinnikatmine vanglas keelatud, sest see takistab visuaalset järelevalvet ning raskendab läbiotsimist (dekoratsioonide, kunstiliste jm vahele võib peita keelatud esemeid ja aineid; samuti saab nende esemetega varjata peidikuid). Kinnipeetav ei saa kõnealuseid esemeid vanglas eesmärgipäraselt kasutada. Esemete lubamine, mida ei ole kambris võimalik kasutada, koormab asjatult kambrit ning takistab läbiotsimist.
- 7.1.25. Kuna mängude ja mänguasjade sisse saab peita keelatud esemeid ning aineid, mida on keeruline avastada, siis on need vangla julgeolekut ohustavad esemed. Üldjuhul tuleks

mängud ja mänguasjad läbi otsida või lõhkuda, sest teisiti ei ole neid võimalik läbi otsida. Pusledel on väga palju osi ning selleks, et veenduda, et ühegi osa taha või sisse ei oleks midagi peidetud, tuleks kõik tükid eraldi läbi vaadata. Et kinnipeetavate õigusi selle piiranguga ei kahjustataks, võib isik teatud lauamänge soetada vangla vahendusel ning neid vanglasse tules kaasa võtta.

- 7.1.26. Vangla elektrisüsteemi iseärasuste tõttu võib üle 1,2 kW elektriseadmete kasutamise kaasneda elektrisüsteemi ülekoormus, mis **ohustab vangla üldist julgeolekut**. Kuna kinnipeetavad kannavad oma karistust müüridega ümbritsetud hooneis ning nende liikumine on piiratud, on hoonete elektrisüsteemi rike suur risk kinnipeetavate ning vanglateenistujate **elule ja tervisele**. Veekeetjaid, telereid jm elektriseadmeid, mida kinnipeetavad kasutavad, valmistatakse ka alla 1,2 kW võimsusega. Nii ei riku piirang kinnipeetavate õigusi rohkem kui piirangust saadav kasu kaasa toob. Elektriseadmed tuleb soetada vangla vahendusel mitmel põhjusel. Nimelt võivad elektriseadmed, mis ei ole soetatud vanglateenistuse vahendusel, ohustada vangla julgeolekut, kuna vanglateenistusel puudub usaldusväärne teave seadme päritolu kohta ning vangla ei saa seadet kahjustamata kontrollida eseme peidikuid sees. See võib kaasa tuua olukorra, kus vangla territooriumile toimetatakse keelatud aineid ja esemeid. Vanglas lubatud elektriseadme põhjalikuks kontrolliks võib olla vaja seda avada. Kuna vanglal ei ole niisuguse kvalifikatsiooniga spetsialisti, kellel on õigus elektriseadme (sh arvuti) garantiiajal (või muul ajal) seda avada, siis võib oskamatuses elektriseadme sootuks ära rikkuda. Pealegi ei kehti üldjuhul esemete ostmise ajal antud müügigarantii, kui elektriseadme avab garantii ajal selleks mittevolitatud isik. Kuna kinnipeetav võib vajalikke elektriseadmeid soetada vanglateenistuse vahendusel ning neid vanglasse tules kaasa võtta, siis ei riku kõnealune piirang kinnipeetavate õigusi.
(Muudetud 31.05.2021 käskkirjaga nr 1-1/64, jõust. 1.06.2021)
- 7.1.27. Televiisor on **vangla julgeolekut ohustav ese**, sest sellesse võib peita keelatud esemeid. Kambris paiknev televiisor takistab järelevalvet. Kuna televiisor on kinnipeetavate jaoks vajalik seade, siis ei ole selle keelamine mõistlik. Mida suurem televiisor on, seda rohkem see järelevalvet segab ning seda ajamahukam on seda läbi otsida. Samas tagab ka väike televiisor kinnipeetavale võimaluse telesaateid jälgida. Niisiis ei ületaks suurest televiisorist saadav kasu oluliselt väikesest televiisorist saadavat kasu, kuid suur televiisor seaks märksa rohkem ohtu vangla julgeoleku.
- 7.1.28. Toiteallikas on vanglas keelatud seepärast, et **see seab ohtu vangla julgeoleku**. Toiteallikasse saab peita mitmesuguseid esemeid, mida on toiteallikat avamata võimatu leida. Toiteallika avamine võib aga selle rikkuda. Kuna on esemeid, mille kasutamiseks on vaja patareisid, siis ei saa neid täielikult ära keelata. Patareisid võib kinnipeetav soetada vanglateenistuse vahendusel. Üksnes siis saab vangla olla veendunud, et patareidesse ei ole midagi peidetud.
- 7.1.29. Selles punktis nimetatud esemed seavad ohtu vangla julgeoleku ning võivad ohustada isikute elu ja tervist. Iseparandatud elektriseadmete puhul ei saa olla kindel nende töö kvaliteedis ning ebakvaliteetsete elektriseadmete ühendamine vangla vooluvõrku võib tekitada lühiseid ja elektrikatkestusi. Kuna kinnipeetavad kannavad oma karistust müüridega ümbritsetud hooneis ning nende liikumine on piiratud, on hoonete elektrisüsteemi rike suur risk kinnipeetavate ja vanglateenistujate elule ning tervisele. Mittetöötavate seadmete küljest eemaldatakse tõenäoliselt osi, mida saab kasutada teiste esemete ja seadmete valmistamiseks (nt tätoveerimisaparaat). Esemete ja seadmete osade lubamine on kambris ohtlik, sest kinnipeetavad saavad nendest osadest kokku panna teisi seadmeid ja esemeid ning pärast kasutamist need uuesti lahti võtta. Seesugust toimimist ei saa vangla aktseptida, sest see seaks **ohtu vangla julgeoleku ning vanglas viibivate isikute elu ja tervise**.
- 7.1.30. Signaali ja levi edastajad võimaldavad kinnipeetavail vaadata või kuulata saateid, mis ei ole vanglas aktsepteeritud (nt vanglas keelatud pornograafilise sisuga filmid), sest need **seavad ohtu vangla julgeoleku**, või suhelda kontrollimatult välismaailmaga, mis peale vangla julgeoleku ohustab ka väljaspool vanglat viibivate isikute julgeolekut. Ohtlikud on mitmesugused seadmed internetilevi püüdmiseks, sest interneti kasutamine on vanglas keelatud. Praegu on vanglas lubatud piisavalt radio- ja telekanaleid, et kinnipeetavaile infot anda ning nende meelelahutusvajadust rahuldada. Õigusaktide ja kohtulahenditega saavad nad tutvuda spetsiaalselt neile kohandatud arvuteis. Seega ei saa piirang rikkuda

isikute õigusi. Viru Vanglas on ehituslikult raadiod kambrites tagatud, mistõttu isiklikku raadiot kambris vaja ei ole. Mittevajalikke esemeid kasutatakse tihtipeale ebaotstarbekalt. Kuna vangla on radio kinnipeetavale taganud, siis on suur tõenäosus, et isiklike raadioid ei kasutata sihipäraselt, nt ehitatakse see ümber, eemaldatakse sealtsi, mida kasutatakse tätoveerimisaparaadi tegemiseks, peidetakse keelatud esemeid jne. Elektroonikaseadmeid on väga keeruline läbi otsida, sestap kaasneb nende lubamisega alati risk. Järelikult ei anna kinnipeetavale mittevajaliku radio lubamine talle erilist kasu, kuid vangla julgeoleku seab see suurel määral ohtu.

- 7.1.31. Kinnipeetavad ei tohi vanglas internetti kasutada (v.a spetsiaalsetes kohandatud arvutites õigusaktide ja kohtulahenditega tutvumiseks), sest kontrollimatu interneti kasutamine ei **sea ohtu mitte ainult vangla julgeolekut, vaid ka väljaspool vanglat viibivate isikute julgeoleku**. See on keelatud juba VSKE § 64¹ p-s 10, kus on sätestatud, et kinnipeetavale on vanglas keelatud mobiiltelefonid ja muud elektroonilised või tehnilised sidepidamisvahendid, sealhulgas raadiosaatjad, pihu- ja personaalarvutid, mille kaudu võib infot edastada ja vastu võtta. Õiguselguse huvides täpsustab vangla selle sätte sõnastust. Kui esineb risk, et mingi seadme kaudu võib kas otseselt (seadme algkonfiguratsioonis) või kaudselt (seda seadet hiljem modifitseerides) infot edastada ja vastu võtta, siis ei ole ega saagi olla selle olemasolu vanglas lubatud. Niisugune tõlgendus tuleneb sellest, et tänapäeval võimaldavad enamasti kõik personaalarvutid infot edastada ning vastu võtta. Kui vanemad personaalarvutid algkonfiguratsioonis ei pruugi seda võimaldada, siis pääseb internetti selle kaudu, et arvutile paigaldatakse väikesed lisad, näiteks USB-liidesega nn internetipulgad või muud arvutisisesed seadmed, mis ei pruugi olla tuvastatavad. Ei ole ka välistatud, et kinnipeetavad kasutavad ebaseaduslikke viise selleks, et nendeni jõuaks riistvara (nt USB-netipulk), mis ühendatakse arvutiga. Kuna väikseim WiFi pulk on mõõtmetega 1,5 x 2 x 0,8 cm, st ese on väga väike, siis on ametnikel neid väga keeruline avastada. Tõenäosus, et need kinnipeetavate kätte jõuavad, on väga suur.

Vangla ei suuda välistada keelatud esemete sattumist vanglasse, mistõttu ei saa välistada sülearvutiga ühendatava riistvara jõudmist kinnipeetavateni. Ükskõik kui hoolsalt vanglateenistuse ametnikud enda tööd ka ei teeks ning vanglasse saabuvaid kirju, pakke ja inimesi ei kontrolliks, kõiki keelatud esemeid ei ole kunagi võimalik avastada. Isegi kui vangla suudaks tõendada, et konkreetse esemega ei ole võimalik konkreetsel hetkel infot edastada ega vastu võtta, ei ole välistatud, et teatud modifikatsioonidega osutuks see siiski võimalikuks. Vangla ei saa ellu viia VangSi § 6 lg-s 1 sätestatud õiguskorra kaitse kohustust ning VangSi § 66 lg-s 1 sätestatud järelevalve kohustust, sest ei saa eeldada, et vangla peab näiteks igal nädalal tegema ekspertiise, et tuvastada, kas seadet on modifitseeritud või ümber ehitatud. Ekspertiisidki ei pruugiks midagi tuvastada, sest kuna modifitseerida saab väga hõlpsasti, siis võib kinnipeetav enne ekspertiisi internetipulga vms seadme eemaldada. Tähtis on veel see, et ekspertiise peaks tegema infotehnoloogilise pädevusega isikud, keda vanglates ei ole. Kinnipeetavatele ei ole arvuti kasutamine hädavajalik, sest nad saavad kõik arvutiga tehtava ellu viia ilma arvutita. Näiteks võib kirju kirjutada käsitsi, teavikuid saab laenutada raamatukogust või lasta postiga saata, filme võib vaadata televisiorist, muusikat kuulata raadiost jne.

- 7.1.32. Erinevad andmekandjad on mitmeti ohtlikud. CDd ja DVDd on teravate servaga ning neid saab kasutada löikerelvana endale või teistele vigastuste tekitamiseks, st need **seavad ohtu isikute elu ja tervise**. VHSi ja audiokassettide sees on kilejas lint, mida võib samuti kasutada ründerelvana. Et kinnipeetavad saaksid andmekandjaid kasutada, on vanglal enne vaja veenduda, et andmekandjad ei sisaldaks vägivalda, rassismi, vihkamist ega pornograafilisi vms vangla julgeolekut ohustavaid teoseid. Sellise veendumise tagab ainult põhjalik kontroll. Põhjalik andmekandja läbikuulamine või vaatamine on ebamõistlikult suure ajakuluga toiming ning nõuab lisatööjõu rakendamist ja segab vanglateenistuse ametnike põhitööd. Pealegi saab kassettide sisse peita esemeid, kuid nende avastamine ilma kasseti avamata ei ole võimalik. Kasseti avamine on aga raske ja ajamahukas ning võib selle rikkuda. Järelikult ohustavad VHS-kassetid **vangla üldist julgeolekut**. Märgistamata ning ivalmistatud andmekandjate omanikku on keeruline tuvastada, see võimaldab kinnipeetavatel kergemini vahetada andmekandjaid, neid teistele laenata või laenutada. Säärane tegevus on aga Viru Vangla kodukorra järgi keelatud. Isikud võivad kuulata muusikat raadiost ning jälgida telesaateid ja filme telerist,

sestap ei saa pidada CDsid, DVDsid ega VHSe vanglas hädavajalikeks esemeteks. Tundmatu päritoluga infokandjate kasutamine riigiarvutites on keelatud, kuna arvutisüsteemide halvamine tundmatu viirusega ohustab vangla julgeolekut.

SIM-kaardid on samuti infokandjad ning neid kasutatakse sihipäraselt ainult mobiiltelefonis. Enamasti ei saa SIM-kaarti ilma telefonita sihipäraselt kasutada. Kuna mobiiltelefonid on vanglas keelatud, siis pole SIM-kaartidel mingisugust praktilist väärtust. Nende lubamine pigem soodustaks mobiiltelefonide levikut vanglas, sest kui SIM-kaart on isikul olemas, siis tekitab see ahvatlusi saada ka telefon. SIM-kaardid võimaldavad koos mobiiltelefoniga luua lubamatuid ja vangla üldisele julgeolekule ohtlikke kontakte. Samal põhjusel on keelatud ka muud infokandjad.

- 7.1.33. Elektroonilisi ja digitaalseid mängu on väga erinevaid ning paljude mängude mängimiseks on vaja mängukonsoole või muid tarvikuid/seadmeid. Sellistesse seadmetesse saab peita keelatud esemeid või aineid ning neid võib ümber ehitada muuks otstarbeks (nt sidevahendiks, interneti kasutamiseks vm), kuid elektroonika kontrollimine ja läbiotsimine on vanglas raskendatud. Vanglateenistuse ametnikud ei ole elektroonikaspetsialistid ning ilma erialaste teadmisteta on üksnes vaatlusega keeruline hinnata, kas seade on ümber ehitatud või mitte. Keelatud ainete ja esemete leidmiseks on vaja seadmed lahti võtta, kuid siis kaotavad uued elektroonikaseadmed garantii. Esemete lahtivõtmine võib põhjustada nende rikkeid, mis võivad omakorda tuua vanglale varalise kahju nõudeid. Mängukonsoolide mängud on enamjaolt vägivaldse sisuga. Nende mängude mängimine annab kinnipeetavatele valed väärtushinnangud, võib ohutada vägivalda ning tekitada hasarti (sõltuvust). Mängimine on ebaratsionaalne ajakasutus ja vangistuse eesmärgi saaks muude tegevustega hoopis tulemuslikumalt realiseerida. Kuigi arvutimängud ei ole otseselt hasartmängud, on neil hasartmängule iseloomulikke tunnuseid, mis võivad mõjutada ka täiskasvanud isiku psüühikat. Arvutimängude mängimine võib tekitada sõltuvust ja soovi veeta rohkem aega mängides ning selle võimaluse puudumise korral põhjustada ärritumist ja negatiivset hoiakut ümbritseva suhtes. Ärritunud olek mõjutab kinnipeetavate omavahelist suhtlemist ning põhjustab kiiremini konfliktide teket, mis ohustab vangla üldist julgeolekut. Kinnipeetavad saavad oma vaba aega sisustada muul viisil. Seega tuleneb eespool öeldust, et need esemed on **ohuks vangla julgeolekule**.
- 7.1.34. Kaalu on vaja keelata vangla julgeoleku tagamiseks, kuna selle läbiotsimine on kas raske või teatud juhtudel isegi võimatu. Kaalu sisse saab peita keelatud aineid ja esemeid, mida vanglaametnikul on raske avastada. Kaalu seest saab ka erinevaid osi, millest võib valmistada seadmeid (veekeitja, tätoveerimisaparaadi). Seepärast on kaal **vangla julgeolekut ohustav ese**. Vajaduse korral kaalub kinnipeetavaid meditsiinosakond. Toiduained on tavaliselt pakendeis, millele on kogus peale märgitud. Seega pole kinnipeetavatel kambris kaalu vaja.
- 7.1.35. Riidepuu on keelatud, sest see võib sisaldada traati ning traat on vanglas keelatud. Isegi kui riidepuu on plastist, on tegemist ohtliku esemega, sest seda saab kasutada ründevahendina, **seades ohtu isikute elu ja tervise**. Riidepuu konksuga võib riputada keelatud esemeid nt ventilatsioonišahti, mis teeb raskeks nende avastamise ning **seab ohtu vangla julgeoleku**. Kuna kinnipeetavad hoiavad oma riideid kappides ja nagis, siis ei ole riidepuu kinnipeetavatele hädavajalik ja selle keelamisega ei rikuta nende õigusi.
- 7.1.36. Naisteriideid vabatahtlikult kandev kinnipeetav langeks suure tõenäosusega kaaskinnipeetavate vaenu ja mõnituste ohvriks. Samaaegu võib juhtuda, et nõrgemaid kinnipeetavaid sunnitakse nende alandamiseks ja teiste meelelahutuseks kandma naisteriideid. Mõlemat liiki juhud on **ohuks vangla julgeolekule ning isikute elule ja tervisele**, sest nendega kaasnevad nii psüühilised kannatused kui ka füüsilised arveteklaarimised.
- 7.1.37. Nokkmütse kandmine **seab ohtu vangla julgeoleku**. Kui kinnipeetavad kannaksid nokkmütse, ei oleks võimalik neid operatiivselt tuvastada (eriti kaamerate kaudu). Kuna jalutusboksides ja -hoovides on katusealused, mille alla saavad kinnipeetavad minna varju päikese eest, ning külmal ajal väljastab vangla kinnipeetavatele villased talvemütsid, siis ei saa nokkmütse pidada vanglas hädavajalikeks esemeteks, seepärast ei saa nende keelamine rikkuda kinnipeetavate õigusi.

- 7.1.38. Motosaapad jt säärased jalanõud on **ohuks vanglas viibivate isikute elule ja tervisele**, sest neid võib kasutada ründerelvana ning need **sobivad eriti hästi vara kahjustamiseks** (nt motosaapad akende lõhkumiseks). Isikud võivad kanda jalanõusid, mis ei ole vangla julgeolekule ohtlikud, sestap ei saa piirang rikkuda kinnipeetavate õigusi.
- 7.1.39. Kotid, kohvrid, karbid ja kastid on keelatud, et **tagada vangla üldine julgeolek**. Need esemed seaksid ohtu vangla julgeoleku. Kui kinnipeetavate asjad on kottides, kohvrites, karpides või kastides, siis on vanglateenistuse ametnikel raske kambreid efektiivselt jälgida ja läbi otsida. Nimelt on kotid sageli mitmekordsete õmbluste, voltide ja taskutega, mitmekordse või tugevdatud põhjaga jne. Seesugustesse kottidesse ning kohvritesse on eriti hõlbus peita keelatud esemeid ja aineid. Karpidel võivad olla mitmekordsed põhjad, topeltseinad jne. Niisuguste esemete ning sellistes esemetes hoitavate esemete igakülgne kontrollimine on aeganõudev ja keerukas, seepärast on kiire ja efektiivne läbiotsimine takistatud. Peale selle on karbid tugevamast materjalist ning teravate nurkade või servadega, mida saab kasutada isikute ründamiseks. Plastalustest ja -kannudest saab suuri teravaid kilde, millega võib rünnata teisi isikuid. Kinnipeetavad võivad hoida asju vanglat vähem ohustaval viisil kambris selleks ette nähtud kohas, s.o kapis, nagis või kilekottides. Paberkotte lubatakse maksimaalselt viis, sest rohkemaks puudub vajadus ning iga lisakoti lubamisega kambrisse kaasneb oht vangla julgeolekule. Nimelt tuleb läbiotsimistel iga kott ning selle sisu põhjalikult läbi kontrollida. Mida vähem on kotte, seda efektiivsemalt on võimalik läbi otsida. Pealegi on praktika näidanud, et ebavajalikke esemeid hakatakse tihtipeale kasutama sihipäratult. Näiteks saab kilekottidest punuda nõõri, mida võib kasutada ründerelvana, riputusaasade valmistamiseks jne. Kuna toit säilib kõige paremini spetsiaalsetes plastist toidukarpides, siis on lubatud maksimaalselt kaks karpi, mille kogumaht ei ületa üht liitrit. Piirangut on vaja vangla julgeoleku tagamiseks. Kambris ei ole kontrollimatul hulgal karpe vaja ning need raskendavad läbiotsimist. Kinnipeetavat toitlustatakse kolmel korral päevas, seepärast pole tal vaja suurt hulgal toitu säilitada. Kui kinnipeetav otsustab mitmekümnes karbis toitu säilitada, siis on keelatud esemete avastamine nendest karpidest väga keeruline ja seab ohtu vangla julgeoleku. Lisaks võib ka karpe purustades saada teravaid kilde ja kasutada neid ründerelvadena. Vangla poest ostetud toitu või jooki saab säilitada peale säilituskarpide ka originaalpakendeis.

Filtrid seavad ohtu vangla julgeoleku, sest filtritesse võib väga hõlpsasti peita keelatud esemeid ja aineid ning tavaliselt ei saa filtrit läbi otsida seda vigastamata. Kuna üldjuhul on veefiltris vee puhastamiseks vajalikud graanulid või aine, võib filtri originaalsisu asendada narkootilist ainet sisaldavaga ning vangla ei saa seesugust asendust tuvastada. Kinnipeetavad võivad kasutada ainult veefiltrit. Et neid saab soetada vangla vahendusel kauplusest, siis ei rikuta kinnipeetavate õigusi.

(Muudetud 31.05.2021 käskkirjaga nr 1-1/64, jõust. 1.06.2021)

(Muudetu 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)

- 7.1.40. Vihmavarju kasutamine seab ohtu **vangla julgeoleku ning on ohuks isikute elule ja tervisele**. Kui kinnipeetavad käiksid vihmavarjudega, siis ei saaks neid operatiivselt tuvastada (eriti kaamerate kaudu). Peale selle võib vihmavarju kasutada ründerelvana. Vihmavarjud sisaldavad ka traati, mida kinnipeetavad kasutavad nt veekeeduseadmete ehitamiseks. Kuna jalutusboksides ja -hoovides on katusealused, mille all võivad kinnipeetavad vihmaga seista, siis ei saa vihmavarje pidada vanglas hädavajalikeks esemeteks, järelikult ei saa nende keelamine rikkuda kinnipeetavate õigusi.
- 7.1.41. Kellad on keelatud seepärast, et **tagada vangla üldine julgeolek**. Kelli (sh vangla vahendusega käekelli) on vaja keelata, kuna selle tuvastamiseks, kas kella sisse on peidetud keelatud aineid või esemeid, on vaja kella korpus avada. Korpuse avamine võib kahjustada kella mehhanismi, nii et kell lakkab töötamast. Sellel asjaolul, et käekell on väikesemõõduline, ei ole tähtsust, sest sellesse saab peita näiteks narkootilisi aineid või SIM-kaardi vms ning seeläbi võib ohtu sattuda vangla julgeolek. Vajaduse tõttu tagada vangla julgeolek on lubatud käekellad, mis on ostetud vanglateenistuse vahendusel. Kuna päevakavas ettenähtud toimingutest teavitatakse kinnipeetavaid valjuhääldi kaudu

ning lubatuks jäävad vanglateenistuse vahendusel soetatud käekellad, ei too kõnealune piirang kaasa kinnipeetavate õiguste rikkumist.

- 7.1.42. Päikesepillide kandmine raskendab oluliselt kinnipeetava operatiivset tuvastamist ning võimaldab kandjal varjata füüsilise arveteklaarimise tõttu tekkinud vigastusi. Vigastuste õigeaegne reageerimata jätmine ning arstiabi hilinenud andmine **seab ohtu kinnipeetava elu ja tervise**, ent kinnipeetavate arveteklaarimisele õigeaegne reageerimata jätmine **seab ohtu vangla julgeoleku** tervikuna. See säte ei riku kinnipeetavate õigusi, sest meditsiinilise näidustuse korral lubatakse või väljastatakse kinnipeetavale päikesepillid.
- 7.1.43. Vajadusel kinnipeetavad saavad kasutada silmaklappe, kui mistahes valgusallikas peaks neid segama. Silmaklapid üldjuhul mitmekordsest materjalist, õmbluste või paksendustega, nii et sinna võib peita keelatud esemeid, mida on raske leida, mistõttu silmaklappe lubatakse soetada vaid vangla vahendusel. (Muudetud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)
- 7.1.44. Kõrvatroppide ja -klappide kasutamine **seab ohtu vangla julgeoleku**. Nende kasutaja ei taju enda ümber toimuvat selgelt, mis seab ohtu tema elu ja tervise, kuid ka vangla üldise julgeoleku. Näiteks ei kuule isik tema ligiduses toimuvat kaklust, töötavat suitsuandurit, ametnike korraldusi jne. Kõrvaklapid sisaldavad ka juhtmeid, mida võib kasutada ründerelvana. Ilma juhtmeta kõrvaklappe saab seadistada nii, et nendega võib edasi anda ja vastu võtta infot. Seesugune kontrollimatu teabe edastamine võib ohtu seada väljaspool vanglat asuvate isikute turvalisuse.
- 7.1.45. Usuliste vajaduste rahuldamiseks ei ole kinnipeetaval vaja rohkem kui üht komplekti palvehelmeid. Samas äritsevad kinnipeetavad palvehelmetega. Esemete müümine, vahetamine jmt on vanglas keelatud ning võib tekitada kinnipeetavate vahel võlasuhteid, mis **ohustavad vangla üldist julgeolekut**. Lisaks sisaldavad palvehelmed niiti/nööre, mis on vanglas keelatud. Kui palvehelmeid on mitu, võib saada piisavalt pika nööri, et **ohustada vanglas viibivate isikute julgeolekut**. See piirang ei riku kinnipeetavate õigusi, sest usuliste vajaduste rahuldamiseks jääb lubatuks üks komplekt palvehelmeid.
- 7.1.46. Relvamaketi ja -imitatsiooni olemasolu loob kinnipeetavaile ning vanglateenistujaille pettekujutelmata, mis häirib tugevalt vangla tööd ning **seab ohtu vangla julgeoleku**. Näiteks ei pruugi vanglateenistuja esmapilgul aru saada, kas teda ähvardatakse maketiga või päris relvaga, mistõttu ta ei saa operatiivselt reageerida ega ähvardajat kahjutuks teha. Pealegi saab relvamakettide ja -imitatsioonide sisse peita erinevaid esemeid ning tavaliselt ei ole neid võimalik kahjustamata läbi otsida.
- 7.1.47. (Tunnistatud kehtetuks 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)
- 7.1.48. (Tunnistatud kehtetuks 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)
- 7.1.49. Selles punktis nimetatud esemete olemasolu kambris **seab ohtu vangla julgeoleku**. Vanglal on märksa lihtsam tagada vangla julgeolekut siis, kui kinnipeetavad kasutavad vangla väljastatud esemeid. Seesugustesse esemetesse on tavaliselt keerulisem midagi peita ning neid on lihtsam läbi otsida, sest vangla teab eseme eripära. Väljastpoolt kaasa võetud või saadetud esemetesse võib peita keelatud esemeid, samuti võivad need olla immutatud narkootilise ainega vms. Lisaks ei äritseta vangla väljastatud esemetega, nagu tehakse isiklike esemetega. Kuna isikul ei jää kõnealuse piirangu tõttu oma õigused ellu viimata, vaid ta saab seda teha esemetega, mille on väljastanud vangla, siis ei riku see piirang kinnipeetava õigusi. Ühekordsed söögiriistad (nt nuga, kahvel vms) on vajalikud vangla kaupluse vahendusel soetatud toiduainete tarbimiseks. (Täiendatud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)
- 7.1.50. Nende esemete ühisjoon on, et **need ohustavad vangla üldist julgeolekut**. Seesuguste esemetega, mille läbiotsimine on väga ajamahukas või keeruline (nt margialbumid), on oht, et vanglateenistuse ametnikel jäävad esemesse peidetud keelatud esemed avastamata. Osa esemeid on niisugused, mida ei ole võimalik ilma eset lõhkumata läbi otsida (nt mänguasjad), või on väga suur tõenäosus, et ese läbiotsimise ajal puruneb. Kuna ese tuleb läbiotsimiseks lõhkuda või see puruneb ning esemeid, mis ei ole terved, kinnipeetavaile kätte ei anta, siis kaob nende esemete omandamiseks igasugune eesmärk ja mõte. Teatud esemete põhjaliku läbiotsimisega kaasnevad

hügieeniprobleemid (eset otsitakse läbi käsitsi), mistõttu ei ole ka seesuguste esemete kätteandmine mõeldav. Kinnipeetavale vajalikud esemed väljastab talle kas vangla või soetab tal need ise poest. Säärane toimimine tagab selle, et vanglasse ei saabuks ja kambrites ei säilitataks mittevajalikke esemeid, mis takistavad kambrite läbiotsimist ning **seavad seeläbi ohtu vangla julgeoleku.**

- 7.1.51. Riideesemete ja jalatsite saatmine posti teel **seab ohtu vangla julgeoleku**, kuna nende läbiotsimine on kas raskendatud või teatud juhtudel isegi võimatu. Nii riideesemete taskutesse ja õmbluste vahele kui ka jalatsite taldadesse ning kotsadesse jm saab peita keelatud aineid ja esemeid, mida vanglaametnikul on raske avastada. Riideid võib immutada narkootilise vedelikuga, mida vanglateenistuse ametnikud ei pruugi avastada. Kinnipeetaval on kohustus kanda vangla riietust. Neid esemeid, mida vangla kinnipeetavale ei anna, saab ta soetada vanglateenistuse vahendusel. Puudust kannatavale kinnipeetavale väljastatakse vajalikud riideesemed ning jalatsid humanitaarabi korras. Riideesemeid ja jalatseid lubatakse posti teel saata ainult vahistatuile. Vahistatud kannavad kambri oma riideid ning neile on õigusaktidega lubatud saata pakke piiratud koguses, sh riideid (üks pakk kahe kuu jooksul). Kuna vahistatud tavaliselt omavahel kokku ei puutu, siis on keelatud esemete ja ainete levik piiratud.
- 7.1.52. Ventilaatorid on vanglas keelatud, kuna need **seavad ohtu vangla julgeoleku ning vanglas viibivate isikute elu ja tervise**. Ventilaatoritesse saab peita keelatud esemeid, mida on ventilaatori seest võrdlemisi keeruline leida, sest ventilaator võib läbiotsimise ajal puruneda. Tavaliselt on ventilaatoreil juhe, mida võib kasutada ründerelvana. Ohtlikud on ka töötava ventilaatori tiivikud. Pealegi võib jahutamiseks mõeldud ventilaatori mõõdutu ja kontrollimatu kasutamise tõttu külmetuda. Kuna vangla siseruumides on ventilatsioon ehituslikult tagatud, siis puudub kinnipeetavail vajadus kasutada isiklikku ventilaatorit.
- 7.1.53. Plastpudeleist valmistavad kinnipeetavad raskeid hantleid, täites need soola või muu ainega. Seesuguste raskete esemete hoidmine kambri seab **ohtu vangla julgeoleku ning on ohuks isikute elule ja tervisele**, sest raskeid pudeleid võib kasutada ka ründerelvadena löömiseks. Kambri ei ole kinnipeetavatel vaja omada rohkem kui kuus liitrit (kahe ostukorra limiit) originaaljooki, kuna vangla kauplusest ei saa ühes kuus rohkem osta. Taarat saab kinnipeetav igal järgneval poekorral poodi tagastada. Survestatud pudelit ei ole võimalik läbiotsida ilma, et nimetatud ese ei saaks rikutud. Läbiotsimise võimatuse tõttu on survestatud pudel **ohuks vangla julgeolekule ning on ohuks isikute elule ja tervisele**, sest ei ole võimalik kindlaks teha, mida ese tegelikult sisaldab.
(Muudetud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 1.06.2013), (Muudetud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)
- 7.1.54. Esemete seest, mis on mugandatud keelatud esemete peitmiseks, on keeruline keelatud esemeid avastada, mistõttu võivad keelatud esemed kergemini kinnipeetavale kambri sisse sattuda, mis omakorda ohustab vangla julgeolekut.
(Lisatud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 1.06.2013)
- 7.1.55. TubS § 3 lg 2 alusel rühmitatakse tubakatooted suitsetatavateks ja suitsuvabadeks tubakatoodeks ning §-s 3¹ on sätestatud tubakatootega seonduvad tooted. Justiitsministri 06.10.2016 määrusega nr 21 muudeti justiitsministri 30.11.2000 määruse nr 72 „Vangla sisekorraeeskiri“ § 64¹ punkti 3¹, millega keelati kinnipeetavatele suitsetatavad tubakatooted ja esemed, millest ja mille abil on võimalik suitsetatavaid tubakatooteid kokku panna või neid suitsetada. Muudatus jõustub 01.10.2017. Vangla on seisukohal, et kinnipeetavatele tuleb ära keelata ka suitsuvabad tubakatooted ja tubakatoodetega seonduvad tooted, kuna need tooted on tervist kahjustavad. Seega on õigustatud, et vangla teeb pingutusi, et tervisekahjustusi vanglas ära hoida. Siia alla kuuluvad tubakatoode tarvitamisest tekkinud tervisekahjustused, mille ravi võib osutuda äärmiselt kulukaks. Riik ei saa seesugust ennast kahjustavat tegevust keelata ära väljaspool vanglat. Vanglas on aga põhjendatud, et selle otsuse teeb riik, arvestades nii üksikisiku kui ka avalikke huve.

VangS § 41 tulenevalt, kui seadus ei sätesta konkreetset piirangut, võib vangla, Justiitsministeerium või arestimaja kohaldada vaid selliseid piiranguid, mis on vajalikud vangla või arestimaja julgeoleku kaalutlustel. Sama seaduse § 66 lg 1 sätestab, et

kinnipeetavate järelevalve korraldatakse viisil, mis tagab käesoleva seaduse ja vangla sisekorraeeskirjade täitmise ja üldise julgeoleku vanglas. Seega annavad eelnimetatud sätted vanglale õiguse piirangu kehtestamiseks, kui seatud piirangud on seotud vangla julgeoleku tagamise vajadusega. Kehtestatud piiranguga võib vangla minimeerida tubakatoodete üleandmist kinnipeetavate vahel. Tubakatooted on subkultuuri maksevahend, mis tähendab, et erinevate tubakatoodetega tasutakse teenuste eest. Igasuguste asjade vahetamine ja üleandmine tekitab vanglas lisaks järelevalve raskustele ebaseaduslikke võlasuhteid. Sellise olukorra tekkimine on aga lubamatu, kuna toetab kinnipeetavate hulgas subkultuuriliste ilmingute levimist, mis vastanduvad riikliku poliitika ja kehtiva seadusandlusega.

Kuna liikumas on tooteid, mis on tubakavabad, kuid sisaldavad nikotiini, siis on põhjendatud keelata vanglas ka nikotiini sisaldavad tooted.

(Lisatud 24.04.2017 käskkirjaga nr 1-1/55, jõust. 24.04.2017), (Muudetud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)

- 7.1.56 Vangla järelevalve ja julgeoleku tagamise taktikast ja meetodikast informeeritud kinnipeetaval on võimalik ohustada otseselt vangla julgeolekut. Oht väljendub keelatud esemete ja ainete vanglasse smuugeldamises või peitmises selliselt, et vangla neid järelevalvetoimingute käigus ei avasta. Teiseks on kinnipeetaval järelevalve taktikat ja meetodikat teades võimalik vanglast põgenemist või mõnda muud rikkumist selliselt planeerida, et ametnikel ei pruugi olla võimalik seda takistada moel, millega ei kaasneks kinnipeetava/-te, vanglateenistuja, kolmanda isiku või ühiskondliku õigushüve olulist kahju. Kriminogeensete riskide hindamise meetodikat teades on kinnipeetaval võimalik riskihindamise tulemusi sellisel määral manipuleerida, et ametnikul võivad jääda tema kuriteo toimepanemise põhjusriskid välja selgitamata ning talle määratakse ettenähtust madalam kohtlemistase. Sellega kaasneb oht, et kinnipeetav pääseb vabadusse kuriteo põhjusriskide maandamiseta, mis avaldub omakorda suuremas korduvkuritegevuse tasemes ja ohus ühiskonna turvalisusele. Erakorraliste sündmuste lahendamise taktika ja meetodika info võimaldab kinnipeetaval planeerida ja teostada korrarikkumist või rünnet nii, et selle operatiivne ja vähese kahjuga lahendamine ei ole võimalik. Selline olukord toob kaasa kõrge ohu vangla teenistujate, kinnipeetavate, kolmandate isikute ja ühiskonna õigushüvedele ning vajaduse kaasata olukorra lahendamiseks rohkem ressursi. (Lisatud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)
- 7.1.57. Mullikile või lainepapiga vooderdatud ümbrikutesse on võimalik peita keelatud aineid ja esemeid, mis võivad ohustada inimese tervist. (Lisatud 02.04.2024 käskkirjaga nr 1-1/24/47, jõust. 15.04.2024)

8. Isiklikud esemed ja nende hoidmine

- 8.1.1. VSkE § 61 põhjal paigutatakse vanglasse vastu võetud kinnipeetavaga kaasas olnud asjad (kui tegemist ei ole vanglas keelatud esemetega) lattu hoiule või antakse kinnipeetava soovil tema kambrisse või tuppa, arvestades esemete kaalu- ja väärtuspiirangut ning isikliku riietuse kandmise piirangut. Kinnipeetav annab isiklikud riided, mille kandmiseks tal luba ei ole, lattu hoiule. Kinnipeetava kambrisse või tuppa ning lattu hoiule antavatest asjadest koostatakse ühtne nimekiri, kus on kirjas, kas asi on kinnipeetava käes või laos. Nimekiri koostatakse kahes eksemplaris, millest üks antakse kinnipeetavale, teine lao eest vastutavale teenistujale. Kui kinnipeetav viiakse üle teise vanglasse, lisatakse vanglateenistuse käes olev nimekiri kinnipeetava isiklikku toimikusse. Lattu hoiule antud asjad pakitakse viisil, mis tagab nende säilimise. Asjad antakse lattu hoiule ning väljastatakse kinnipeetavale laos oleva nimekirja alusel. Asjade hoiuleandmist ja laost väljastamist kinnitavad lao eest vastutav teenistuja ja kinnipeetav allkirjadega nimekirja mõlemal eksemplaril. Esemeid, mille vangla on kasutada andnud, hoiab kinnipeetav üldjuhul kambris, kuid mõningatel juhtudel võib anda neidki esemeid lattu (nt jope, kui selle kasutamise hooaeg saab läbi, jms).
- 8.1.2. Esemete laost väljastamiseks või lattu paigutamiseks esitab kinnipeetav vormikohase taotluse. Isiklikud riideesemed, mille lattu paigutamist kinnipeetav taotleb, tuleb enne

puhtaks pesta. Halvasti lõhnivate või määratud esemete lattu paigutamise või laomõõdu keelduda, kuna vanglateenistus ei saa lubada vanglas antisaniitarset olukorda. Määratud ning halvasti lõhnivate esemete lattu paigutamise või kaasneda parasiitide või nakkushaiguste levik, seepärast niisuguseid esemeid lattu ei võeta. VSKE § 62 lg 1 järgi võib hügieeninõuete täitmise tagamiseks vangla direktor või tema määratud direktori asetäitja arsti ettepanekul tehtud otsuse alusel hävitada kinnipeetavale kuuluvaid asju, kui ta on sellest kinnipeetavale allkirja vastu teatanud.

8.1.3. (Kehtetu 14.09.2015 käskkirjaga nr 1-1/133, jõust. 1.10.2015)

8.1.4. Kui kinnipeetava asjade kaal ületab 30 kilogrammi, tehakse kinnipeetavale ettepanek saata piirkaalu ületav kogus asju lähedastele või muudele isikutele väljaspool vanglat (VSKE § 62 lg 2). Kui kinnipeetav sellest keeldub, hävitatakse piirkogust ületavad asjad, arvestades võimaluse korral kinnipeetava soovi. Sätestatu põhjal võimaldab vangla kinnipeetaval saata vanglast välja esemeid, mida kinnipeetav enam vangistuses ei vaja, ilma et ta peaks need hävitama või kinnipeetava lubatud isiklike asjade kaal ületaks seaduses ettenähtud piirmäära.

8.1.5. Eesmärk on välistada olukord, kus teine kinnipeetav saaks enda valdusesse võõraid esemeid. Kõigi asjade kaasavõtmine aitab vanglal saada paremat ülevaadet kõigist kinnipeetavale kuuluvaist esemeist.

8.1.6. Praegusel ajal ei arvestata hügieeni-, kehahooldus- ega puhastusvahendite koguseid asjade kogukaalu hulka, seepärast on kinnipeetavail tahtmatult tekkinud võimalus koguda suures koguses selles punktis nimetatud vahendeid. Kui vangla ei reguleeriks kinnipeetavail igapäevaseks hügieeniks ja keha hoolduseks ning tarbeesemete puhastamiseks vajalike vahendite kambris hoidmise koguseid, jääks täitmata VSKE § 57 lg 3 nõue, mille kohaselt ei tohi kinnipeetava asjade kogukaal ületada 30 kilogrammi. Kuna tavaühiskonnas kasutavad dekoratiivkosmeetikat üldjuhul naised, võimaldatakse juuksevärvi ja ripsmetušši vanglas omada ja kasutada üksnes naissoost kinnipeetavatel. Kinnipeetavaile lubatakse vangla vahendusel soetatud pesukauss. (Muudetud 13.06.2017 käskkirjaga nr 1-1/68, jõust 1.07.2017) (Muudetud 02.04.2024 käskkirjaga nr 1-1/24/47, jõust. 15.04.2024)

8.1.7. Laos ei hoiustata kinnipeetava hügieeni-, kehahooldus- ega puhastusvahendeid, sest kinnipeetavale on kaupluse teenus tagatud üldjuhul kaks korda kuus ning vajaduse korral saab ta neid esemeid soetada kauplusest. Ladu on ette nähtud kinnipeetavate isiklike esemete (riiete, jalatsite, tarbeesemete, elektroonika jms) hoiustamiseks. Toiduainete, kuivainete (sh tee ja kohv) ladustamine eeldab teatavaid säilitamistingimusi, mis vanglal puuduvad. Toiduained ja kuivained (sh tee ja kohv) võivad laos rikneda, mis võib tekitada laos antisaniitarse olukorra, samuti võivad hakata levima parasiidid.

Sotsiaalministri 17.02.2005 määruse nr 19 „Ravimite säilitamise ja transportimise tingimused ja kord“ sätestab ravimite säilitamiseks teatud nõuded, nt säilitamiskoha, niiskus- ja temperatuurivahemiku. Viru Vangla kinnipeetavate asjade laos sellised tingimused puuduvad, mistõttu ei ole võimalik ravimeid seal hoiustada. Vangla ei suuda tagada ravimite kvaliteedi säilimist ja mittersaastumist. Lisaks võivad ravimid isiku kinnipidamise ajal aeguda ja muutuda kasutamiskõlbmatuks, mistõttu ei ole nende laos hoidmine otstarbekas. Seetõttu laos ravimeid ei hoiustata ning vangla tagab ise kinnipeetavale vajalikud ravimid. Süütemisvahendeid laos ei hoiustata, kuna need võivad ohtu seada vangla julgeoleku ja vanglas viibivate isikute elu ja tervise. Näiteks tulemasin, mille sees on vedelkütus, võib seismisel lekkima hakata ja tekitada tuleohtliku olukorra. Samuti on tuletikud on kergestisüttivad esemed ja tuleohtu minimeerimiseks tikke laos ei hoiustata. (Täiendatud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)

8.1.8. Regulatsiooniga määratletakse täpne pakendite kogus, mida kinnipeetav võib vanglas hoida. Regulatsiooni eesmärk on vähendada või hoida kontrolli all kinnipeetavate valduses olevate pakendite kogust ning vähendada nende sihtotstarbetut kasutamist. Pakendite väiksem arv vähendab eluosakondades ja elukambrites olevate esemete kogust, mis lihtsustab omakorda läbiotsimisi ning vähendab sellele kuluvat aega. Samuti kiirendab regulatsioon jäätmete jõudmist jäätmekäitlusesse, mis vähendab pesemata pakendites oleva toidu roiskumisest tulenevaid terviseriske ning kahjurputukate ja näriliste levikut.

8.2. Kinnipeetava keelud

- 8.2.1. Vanglal peab olema ülevaade kinnipeetaval kambris või laos olevatest isiklikest esemetest. Ihupesu ja sokkide äraviskamise korral piisab sellest, kui vanglateenistuse ametnik veendub, et kinnipeetav viskab asjad minema, ning märgib selle taotlusele. Kõik muud asjad, mis on märgitud kinnipeetava isiklike asjade kambris olevate esemete nimekirja ja mida kinnipeetav soovib maha kanda (hävitada), tuleb esitada laole koos sellesisulise taotlusega. Praktikas on olnud juhtumeid, kus kinnipeetav taotleb maha kanda jalanõud, kuid mõni aeg hiljem ilmuvad need välja teise kinnipeetava jalas. Peale selle jääb iga esitamata hävitatud ese asjade kogukaalu arvele ning see tähendab, et kui kinnipeetaval on kaalupiirang täis, ei saa ta uusi asju oma esemete hulka lisada. Niisugune regulatsioon aitab ühest küljest luua kinnipeetava asjadest tõetruuma pildi ning teisest küljest distsiplineerib kinnipeetavaid esitama taotluse juurde ka vastavaid esemeid, mitte manipuleerima oma tegeliku varade seisuga.
- 8.2.2. VSke § 57 lg 1 järgi on kinnipeetaval õigus hoida enda juures või kinnipeetavate isiklike asjade laos vanglasse saabumisel kaasa võetud asju ja vanglateenistuse vahendusel soetatud isiklike asju. Igasugune muu viis esemeid enda valdusesse saada on keelatud. Kambri suurusest ning ehitustehnilistest võimalustest lähtuvalt lubab vanglateenistus ühte elukambrisse ühe televiisori. Nii ei saa vanglateenistus panna kinnipeetavat olukorda, kus viimane on sunnitud rikkuma kodukorra nõuet, kasutades (vaadates, kuulates) kaaskinnipeetavale kambrisse lubatud televiisorit, kui kambrikaaslane seda loomulikult lubab.
- 8.2.3. Keelatud või ebaseaduslikult omandatud esemed ei tohi sattuda vanglasse. Praktika on näidanud, et kinnipeetavad saavad arestimajadest ja kohtutest ebaseaduslikult erinevaid esemeid (sh keelatud esemeid) ning üritavad neid vanglasse tuua. Esemed, mis kinnipeetav on eespool kirjeldatud viisil saanud, võetakse ära ning vanglateenistus korraldab distsiplinaarmenetluse.
- 8.2.4. Kinnipeetaval on õigus vanglas kasutada elektriseadmeid, mis on tehase toodang, töökorras ning vastavad Eesti Vabariigis kehtestatud elektriseadmete standarditele. Tegemist on julgeolekuriski maandamisega, et elektriseadme kasutamise tõttu ei satuks ohtu vangla turvalisus. Numbritega märgistatud turvakleebis seob konkreetse elektriseade selle omanikuga. Elektriseadmete liitekohtadele pandud turvakleebis võimaldab vanglateenistusel kindlaks teha, kas kinnipeetavad on elektriseadmeid lahti võtnud (praktikas on tulnud ette, et kinnipeetav peidab elektriseadme sisse keelatud esemeid). Töökorras seadet saab ohutult kasutada ning see tagab vangla elektrisüsteemi tõrgeteta töö. Televiisori kasutamine eeldab kaabli olemasolu, seda peab kinnipeetav elektriseadet soetades arvestama. Elektriseadme kasutamise loa taotleb ja elektriseadet kasutab kinnipeetav enda initsiatiivil, seepärast ei pea vangla kaablit väljastama, vaid tagab televiisori kasutamiseks vajaliku väljundi.
- 8.2.5. Vangla elektrisüsteem on ehitatud nii, et üle 1 kW võimsusega elektriseadme ühendamine vooluvõrku tekitab elektrisüsteemis ülepinge, mis põhjustab voolukatkestusi. Et vältida elektrisüsteemi ülekoormust, lubatakse vanglas kasutada elektriseadmeid, mille võimsus ei ületa 1 kW.
- 8.2.6. Rikutud elektriseadme kasutamine on vanglas keelatud, kuna sellega kaasneb oht inimese elule ja tervisele ning vangla turvalisusele. Rikutud elektriseadme võtab vanglateenistus ära ja ese kas paigutatakse lattu, hävitatakse või saadetakse vanglast välja, nagu kinnipeetav soovib. Saatmiskulud kannab kinnipeetav. Sätestatu eesmärk on tagada, et kinnipeetaval ei oleks kambris tema elule ja tervisele ohtlike elektriseadmeid. Kui niisuguseid esemeid on, peab kinnipeetav ise vanglat sellest esimesel võimalusel teavitama. Kui elektriseadme turvakleebis on rikutud, tuleb elektriseade kohe vanglateenistusele üle anda. Turvakleebise avamine või selle muul moel kahjustamine kinnipeetava poolt on keelatud.“
(Muudetud 26.09.2019 käskkirjaga nr 1-1/89, jõust. 1.10.2019)
- 8.2.7 Sättega on reguleeritud kinnipeetavale kambrisse antavate isiklike raamatute kogust. Kui kinnipeetaval on kambris korraga maksimaalselt viis isiklikku raamatut, on see mõistlik kogus, sest kinnipeetav võib laenutada vangla raamatukogust kuni viis teavikut. Niisiis

võib kinnipeetaval olla kambris kokku kümme raamatut. (Täiendatud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust 01.03.2022)

8.2.8 Toiduainete puhul on tegemist ainetega, mis oma olemuselt võivad rikneda. Riknenud toiduaine ohustab otseselt kinnipeetava tervist. Toiduained meelitavad ligi närilisi, prussakaid jt, kes võivad edasi kanda erinevaid nakkushaigusi, baktereid jne. Keskkonnas, kus toiduained on närilistele lihtsalt kättesaadavad, suureneb näriliste arvukus kiiresti. Näriliste elupaikadeks on sobilikud kuivad ja soojad ruumid või ruumiosad. Vangla tingimustes on sellisteks ruumideks ja ruumiosadeks näiteks serveriruumid, kommunikatsioonisahtid vms. Seega ohustab näriliste suur populatsioon otseselt vangla energia- ja sidevarustuse toimimist. Vangla tagab kinnipeetavale kolm korda päevas sooja söögi, mis tagab kinnipeetava päevase energiavajaduse, seega puudub ka vajadus suurema koguse toiduainete järele. Samuti on oluline, et toiduainete läbiotsimine on aeganõudev (majonees, ketšup, määrded jne) ning teatud juhtudel ei ole need peale läbiotsimist enam hügieenilised. Kambris olevad suured kogused asju (sh toiduaineid) raskendavad läbiotsimist, samas puudub reaalne vajadus hoida enda juures rohkem toiduaineid. (Lisatud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)

8.2.9 Pakendid (plast-, pandipakend jms) sobivad hästi spordivahendite valmistamiseks ja seda on vanglates korduvalt ette tulnud. Vangla sisekorraeeskirja § 64¹ p 9 kohaselt on kinnipeetavale keelatud spordivahendid. Seesuguste raskete esemete hoidmine kambris seab ohtu vangla julgeoleku ja on ohuks isikute elule ja tervisele, sest raskeid pudeleid on võimalik kasutada ka ründerelvadena löömiseks. Pakendid on oma mõõtmetelt suured. Suures koguses nimetatud esemete hoidmine kambris raskendab kambri läbiotsimist ja seeläbi keelatud esemete leidmist, võib varjata peidikuid, ehituselementide lõhkumist, sodimist jne. Läbipaistmatute pakenditest on keeruline leida sinna peidetud keelatud esemeid. Seetõttu on need ohtlikud vangla üldisele julgeolekule.

Äratarvitatud pandipakendite hoidmine kauem, kui järgmise kauplusepäevani ja äratarvitatud pakendite hoidmine kauem, kui järgmise jäätmete ära andmise päevani ei ole vajalik ning nende ära andmise tagajärjel suureneb vangla julgeolek, kuna läbiotsimisi on kergem teostada.

(Lisatud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)

8.3. Erandkorras lubatud riietus

8.3.1. Kinnipeetavale, v.a vahistatule, on vangla väljastanud riietuse (v.a jalanõud, pesu). Pesu koguse määramisega tagatakse isiklik pesu mõistlikus koguses, arvestades esemete kulumist ja hügieeninõuete tagamist. Jalanõude koguste määramise eesmärk on tagada jalanõude kasutamine, lähtudes nende konkreetsest otstarbest (sportimine, jalutamine ja osakonnas viibimine). Kui vangla ei piiraks kambris lubatud isiklike esemete kogust, oleks asjade rohkuse tõttu raske kambrit läbi otsida ning visuaalset järelevalvet teha. Määratud isikliku riietuse kandmise lubamine on põhjendatud, kuna vangla riietuse hulka, mille vanglateenistus kinnipeetavale annab, ei kuulu kõik selles punktis nimetatud riietusesemed, kuid mida on normaalses tingimustes vaja, et tagada elementaarsed hügieenitingimused ning elada Eestis valitsevates ilmastikuoludes mugavamalt. Tagamaks, et kambrisse ei satuks pika pesu nimetuse all riietusesemeid, mis sobiksid kanda ka pealisriidena, on pika pesu olemust täpsustatud. Pikk aluspesu ei tohi kinnipeetaval olla vangla riiete alt nähtav, kuna jätab isikust korratu mulje. Vangla riietust peab kandma korrektselt. Kui kinnipeetav paigutatakse kartserisse, kannab ta kartseri riietust – V-kaelusega lühikeste varrukatega särki ja pikki pükse. Kartseris kantav särk on sellise tegumoega, et pikk aluspesu võib kartseri riietuse alt välja paista. Taotluse alusel võimaldatakse kinnipeetaval pikkade juuste või habeme eest hoolitsemiseks soetada taotluse alusel vangla kaupluse vahendusel kuni kolm juukseummi. Tegemist on kogusega, mis tagab elementaarse vajaduse hügieeni eest hoolitsemiseks neile kinnipeetavatele, kes soovivad kanda pikki juukseid või habet. Teistele vangidele juukseumme ei võimaldata, sest neid ei ole sel juhul võimalik sihipäraselt kasutada.

(Muudetud 31.05.2021 käskkirjaga nr 1-1/64, jõust. 1.06.2021)

8.3.2. VangS § 93 lubab vahistatul kanda isiklikku riietust. Selles punktis loetletud esemete koguste määramise eesmärk on tagada, et isiklike riietusesemeid hoitaks kambris mõistlikus koguses, arvestades esemete kulumist ning hügieeninõuete tagamist.

Jalanõude hulk oleneb nende kasutamise konkreetsest otstarbest (sportimine, jalutamine ja osakonnas viibimine). Kui vangla ei piiraks kambris lubatud isiklike esemete kogust, oleks raske kambrist läbi otsida ning järelevalvet teha. Vahistatuile lubatud esemete loetelu täiendamise tingis vajadus võimaldada vahistatuile ilmastikuoludele vastavaid riideesemeid ja hoolitseda enda hügieeni eest. Sätestatu eesmärk on tulenevalt ilmastikuoludest lubada kinnipeetavatel kanda isiklikku pikka aluspesu. Pikk aluspesu ei tohi vahistatul olla isikliku riietuse alt nähtav, kuna see jätab isikust korratu mulje. Vahistatu peab olema riietatud korrektselt. Kui vahistatu paigutatakse kartserisse, kannab ta kartseri riietust – V-kaelusega lühikeste varrukatega särki ja pikki pükse. Kartseris kantav särk on sellise tegumoega, et pikk aluspesu võib kartseri riietuse alt välja paista. (Lisatud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 1.06.2013)

- 8.3.3. Kui vahistatu ei soovi oma riideid kanda ja taotleb vanglalt riideesemeid, siis on mõistlik, et ta paigutab isiklikud riideesemed, mida ta ei kasuta, lattu hoiule. Niisugune korraldus tagab, et kambrisse ei väljastata üle kehtestatud normi riideid, ning hõlbustab kambri ja asjade läbiotsimist.
- 8.3.4. VSKE § 60 lg-s 1 on loetelu esemeist, mis kinnipeetaval võib kartseris olla. Ülejäänud esemed võtab vangla hoiule ning vanglateenistus paigutab need selleks ettenähtud kartseri lattu.
- 8.3.5. Kinnipeetavatel on võimalik isiklikku pesu pesta vangla poolt osakondadesse paigutatud pesumasinatega. Kinnipeetavatele väljastatud vangla riietuse pesemine on tagatud vangla poolt. Vahistatu kannab üldjuhul isiklikku riietust ning vahistatutel on pesu pesemine võimalik vaid kambris, kuna vahistatute osakondades puuduvad pesumasinad. Seega on mõistlik ja põhjendatud lubada vahistatule kambrisse isiklik pesukauss. (Lisatud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 1.06.2013)
- 8.3.6. Kinnipeetaval on ühe poekorral ajal võimalik soetada 1 põrandlapp, mistõttu on mõistlik lubada kinnipeetaval kambris omada kahte põrandalappi. (Lisatud 03.12.2014 käskkirjaga nr 1-1/250, jõust. 22.12.2014)

8.4. Elektriseadme taotlemise ja kasutamise erisused

- 8.4.1. Kambrisse elektriseadme saamiseks esitab kinnipeetav inspektorile-kontaktisikule taotluse (lisa 2), kuhu ta märgib elektriseadme nimetuse, margi ja asukoha taotlemise ajal ning elektriseadme võimsuse. Elektriseadme kasutamise kulu katab kinnipeetav. Elektriseadme kasutamise kulu arvestusperioodi pikkus on üks kuu ning kulu arvestamise aluseks on elektriseadme võimsus. Elektriseadmete kasutamise kulude määrad, nende arvestamise ja hüvitamise kord on kehtestatud VSKE §-des 59¹, 59² ja 59³. Mitme seadme kasutamise korral maksab kinnipeetav iga seadme kasutamise eest. Kui kinnipeetav viibib ajutiselt vanglast eemal, annab ta oma elektriseadme vanglateenistuse lattu hoiule. Vanglateenistus vähendab kinnipeetava makstavat tasu proportsionaalselt ajaga, mil isik ei kasutanud elektriseadet, kui kinnipeetav taotleb summa vähendamist ning tasub 0,63 eurot arvestusega seotud lisakulu. Koos elektriseadmete kasutamise loa taotlusega teeb kinnipeetav vanglale taotluse, et elektriseadmete kasutamise kulu arvataks maha tema isikuarvelt. Kinnipeetava isiklike elektriseadmete kasutamisest tekkinud kulu arvab vangla finantsteenistus kinnipeetava isikuarvelt vangla kasuks maha arvestuskuule eelneva kuu 15. kuupäevaks.
- 8.4.2. Omavalmistatud, ümberehitatud, parandatud või katkise juhtmega seadmeid ei tohi kambris hoida. Televiisori kasutamine eeldab kaabli olemasolu, seda peab kinnipeetav elektriseadet soetades arvestama. Elektriseadme kasutamise loa taotleb ja elektriseadet kasutab kinnipeetav enda initsiatiivil, mistõttu vangla ei ole kohustatud kaablit väljastama, vaid tagab televiisori kasutamiseks vajaliku väljundi.
- 8.4.3. Kuna vangla elektriga ei varusta, ei saa ta võtta vastutust elektriseadmete kahjustuse eest, mis on tekkinud elektrivoolu katkestusest, pinge muutusest või elektriseadmete tehnilistest rikestest. Vangla vastutab ainult juhul, kui kahjustus on tekkinud vangla õigusvastase tegevuse tõttu.
- 8.4.4. Kinnipeetav on kohustatud kasutama elektriseadet selle kasutamise juhendi järgi, vastasel korral võib ta seada ohtu enda või kogu vangla turvalisusele. Elektriseadme kasutamise luba antakse kinnipeetavale, kes on esitanud vanglale taotluse.

Elektriseadme kasutamise loa saanud kinnipeetav võib elektriseadet kasutada ainult oma kambris, kuhu vanglateenistus on selle paigutanud. Ta ei tohi viia elektriseadet teise kambrisse ega anda seda teisele isikule kasutada.

- 8.4.5. Kui kinnipeetav saab elektriseadme kasutamise loa, tekib tal kohustus tasuda elektriseadme kasutamisega kaasnevad kulutused. Ta ei tohi elektriseadet kasutades panna toime õigusrikkumisi. Kui kinnipeetav neid kohustusi ei täida, on vanglateenistusel õigus võtta elektriseade ära ning otsustada, kas tunnistada elektriseadme kasutamise luba kehtetuks.
- 8.4.6. Kinnipeetaval on õigus esitada taotlus saata parandust vajav olmeelektronika remondifirmasse. Olmeelektronika veo- ja remondikulud katab kinnipeetav.

9. Kinnipeetava toitlustamine

- 9.1. Sotsiaalministri 31. detsembri 2002. a määruse nr 150 „Toidunormid kinnipidamisasutustes“ § 1 järgi kehtestatakse kinnipidamisasutustes kinnipeetavaile päevased toidunormid.
- 9.2. VangSi § 47 järgi korraldatakse kinnipeetava toitlustamine vastavuses elanikkonna üldiste toitumistavade ja peetakse silmas elutegevuseks vajalikku toidutarvet. Kinnipeetava toitlustamine peab olema korrapärane ning vastama toiduhügieeni nõudeile. Vangla toidukava koostamist ja toitlustamist jälgib arst. Arsti ettekirjutusel tagatakse kinnipeetavale dieettoitlustamine. Võimaluse korral lubatakse kinnipeetaval järgida oma religiooni toitumistavasid. Sotsiaalministri 31. detsembri 2002. a määruse nr 150 „Toidunormid kinnipidamisasutustes“ §-s 4 on toidunormid erivajadustega kinnipeetavaile. Haigete ning muude erivajadustega kinnipeetavate toidunormi määrab tervishoiutöötaja, kes arvestab selle määruse ning sotsiaalministri määrustega kehtestatud tervisekaitsenõudeid. Kinnipeetavad, kelle kehamassiindeks on alla 18,5 kg/m², naised pikkusega üle 180 cm ja mehed pikkusega üle 190 cm peavad saama lisaks tabelis 1 esitatud normikohasele toiduenergiavajadusele toitu, mis katab toiduenergia lisavajaduse 1260 kJ ehk 300 kcal.
- Lihata toidu võimaldamise eesmärk on, et kinnipeetav saaks vältida liha sisaldavate toitainete söömist, kui seda ei luba tema tervislik seisund või usulised vaated. Kui kinnipeetav ostab vangla kauplusest liha sisaldavaid toitaineid, lõpetatakse temale määratud lihata toidu väljastamine ning talle määratakse tavatoitlustamine. Kui kinnipeetav soovib isiklikel põhjustel lihavaba toitu, siis ta pöördub üksuse poole ning ta pannakse lihata toidule. (Täiendatud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)
- 9.3. Kinnipeetaval on õigus keelduda toidust, mida vangla talle pakub. Kui kinnipeetav on esitanud sellesisulise kirjaliku taotluse, ei väljastata talle toiduportsjonit ning vanglateenistuse ametnik fikseerib kinnipeetava tahte toidust loobumise kohta.
- 9.4. Kui kinnipeetav on avaldanud soovi saada vangla pakutavat toitu, lasub vanglal kohustus tagada kinnipeetavale vanglapoolne toitlustamine.
- 9.5. Tavatoidu asendamise vajadus võib tekkida, kui kinnipeetavat ei ole võimalik toitlustada vanglas. Säärasel juhul väljastatakse kinnipeetavale kuivtoidupakk.
- 9.6. Vanglal on kohustus väljastada kinnipeetavale menüüs ettenähtud toiduosad selleks menüüs ettenähtud toidukordade ajal, et kinnipeetavale oleks tagatud iga toidukorra ajal toidunormile vastav kogus toitu.
- 9.7. Kinnipeetavat toitlustatakse üldjuhul temale määratud kambris, v.a mõningad erisused (nt koolis viibivad kinnipeetavad).
- 9.8. Toitu jagab kinnipeetavast abitööline vanglateenistuse ametniku järelevalve all põhjusel, et toitu jagataks korrektselt. Vanglateenistuse ametnik kontrollib visuaalselt jagatavaid toidukoguseid, et kinnipeetavast abitööline ei annaks kambrisse kõrvalisi esemeid.
- 9.9. Kui kinnipeetav saabub vanglasse, väljastatakse talle toidunõud. Üldjuhul on kinnipeetavale väljastatud nõud temale määratud kambris ning nende puhtuse eest hoolitseb kinnipeetav ise. Kinnipeetav peab suhtuma heaperemehelikult talle usaldatud varasse. Juhul kui kinnipeetav kasutab toidunõusid mitte eesmärgipäraselt, võetakse talt toidunõud ära ja edaspidi väljastatakse toitu ühekordsetes plastknõudes. (Muudetud 17.03.2015 käskkirjaga nr 1-1/46, jõust. 27.03.2015) (Muudetud 09.04.2018 käskkirjaga nr 1-1/41, jõust 01.05.2018)

- 9.10. Kinnipeetav asetab toidunõud kambri uksele, et toidujagaja saaks toidu nõudesse panna. Kinnipeetav peab temale ettenähtud toidu vastu võtma ise, et vältida hilisemaid vaidlusi.
- 9.11. Vangla väljastab igale kinnipeetavale toidu individuaalselt. Et kinnipeetavale oleks tagatud päevaseks tarbimiseks ettenähtud toidunorm, on keelatud anda temale väljastatud toitu teisele kinnipeetavale.
- 9.12. Vangla kambrites on üldjuhul tagatud soe vesi, et kinnipeetavad saaksid oma toidunõud ise puhtaks pesta. Et vältida nakkushaiguste levikut, on vanglateenistuse ametnikul õigus keelata toidu väljastamist pesemata toidunõudesse.
- 9.13. Et vältida vangla osakondades antisanitaarse olukorra tekitamist või parasiitide levikut, söövad kinnipeetavad üldjuhul oma kambris. (Muudetud 02.04.2024 käskkirjaga nr 1-1/24/47, jõust. 15.04.2024)
- 9.14. Vangla töökorralduse järgi ei ole tootmishoones töötavaid ning praktikal viibivaid kinnipeetavaid otstarbekas tuua oma osakonda ainult toitlustamise ajaks, mistõttu toitlustatakse neid tootmishoone sööklas. P-hoone koolituskeskuses viibivad kinnipeetavad saadetakse lõunasöögi ajaks neile määratud osakonda ning neid toitlustatakse kambris. (Muudetud 20.12.2013 käskkirjaga nr 1-1/234, jõust. 1.01.2014)
- 9.15. Kinnipeetav ei tohi väljendada alusetult rahulolematust vangla pakutava toidu vastu (nt toit ei maitsenud jms). Kui kinnipeetavale on väljastatud ebakvaliteetne toit (nt on toidus kõrvalised esemed jms), peab ta kohe teavitama sellest vanglateenistuse ametnikku ning andma ebakvaliteetse toidu vanglateenistuse ametniku kätte.

10. Jäätmete käitlemine

- 10.1. Kinnipeetava eluruum on kamber või tuba. Kinnipeetava olmetegevusega kaasneb muu hulgas olmejäätmete tekkimine. Jäätmeseaduse § 31 lg 1 järgi korraldab kohaliku omavalitsuse üksus jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et taaskasutada neid võimalikult suures ulatuses.

Jõhvi vallavolikogu 15.09.2011 määruse nr 71 „Jõhvi valla jäätmehoolduseeskiri“ § 3 lg 3 kohaselt tuleb jäätmeid koguda liigiti, et neid saaks taaskasutada võimalikult suures ulatuses. Olmejäätmeid tekkekohas sortides tuleb neid liigiti koguda ning segunenud olmejäätmeid sortides jäätmekäitluskohas tuleb välja noppida vähemalt järgmised jäätmeliigid: 1) paber ja kartong; 2) pakendid; 3) ohtlikud jäätmed; [---] 6) probleemtoodete jäätmed, sh elektroonikaromud ja nende osad, patareid ja akud; 7) põlevjäätmed, sh puit ja plastid; [---] 9) metallid.

Vangla on kehtestanud kinnipeetavale kohustuse sortida jäätmeid nende tekkekohas ning loonud tingimused jäätmete liigiti kogumiseks. Kinnipeetav saab jäätmeid ära anda kindla regulaarsusega, et nende eluruumi ei tekiks jäätmete kogumist (ladestumist), mis võib takistada vanglateenistuse ametnikul teha järelevalvet või ohustada kinnipeetava tervist.
- 10.2. Jõhvi vallavolikogu 15.09.2011 määruse nr 71 „Jõhvi valla jäätmehoolduseeskiri“ § 3 lg 3 järgi tuleb patareid käidelda eraldi teistest jäätmetest. Kinnipeetav annab patareid vanglateenistuse ametniku kätte, kes paigutab need vastavasse kogumiskohta.

11. Olmeküsimused

11.1. Vanglasiseste olmeküsimuste lahendamine

- 11.1.1. Vanglasiseseid olmeküsimusi lahendavad vanglateenistuse ametnikud nende kohustusest ja pädevusest ametikoha järgi. Kinnipeetava probleemide esmane edastaja ja lahendaja on üksuse juhi määratud ametnik koostöös teiste vanglateenistuse ametnikega. Juhul kui kinnipeetava probleemi lahendamine ei kuulu üksuse juhi määratud ametniku pädevusse, edastab ta selle lahendamiseks vangla vastavale struktuuriüksusele. Kinnipeetaval vangistusega seoses tekkinud probleemid lahendab üksuse juhi määratud ametnik või lahendatakse need tema vahendusel. Muudatuse vajadus tuleneb justiitsministri 29.12.2014 määruse nr 62 „Vanglatega seotud justiitsministri määruste muutmine“ §-st 3, millega muutus Viru Vangla struktuur. (Täiendatud 08.07.2015 käskkirjaga nr 1-1/101, jõust. 14.07.2015)

- 11.1.1.1. Vanglas on kasutusele võetud tahvelarvutid, mille vahendusel on kinnipeetaval võimalik

koostada elektroonseid pöördumisi ja esitada neid vangiportaali kaudu. (Lisatud 02.04.2024 käskkirjaga nr 1-1/24/47, jõust. 15.04.2024)

- 11.1.2. Vangla töökorralduse tõttu on planke mõistlik jagada öhtuse loenduse ajal, kuna sel ajal käiakse igas kambri kõigi kinnipeetavate juures ning viimastel on öhtusel ajal piisavalt vaba aega planke täita. Kinnipeetava täidetud plangid korjab hommikuse loenduse ajal kokku vanglateenistuja. Niisugune töökorraldus hoiab kokku inspektorite-kontaktisikute aega ning aitab neil töötada efektiivsemalt ja lahendada päeva jooksul juba hommikul esitatud küsimusi. (Muudetud 09.04.2018 käskkirjaga nr 1-1/41, jõust. 10.04.2018)
  - 11.1.3. Kinnipeetava taotlus, mille ta vanglale esitab, peab olema vanglateenistusele arusaadav. Seepärast tuleb taotlus kirjutada selgesti loetavas käekirjas ning selle sisu peab olema selgelt ja üheselt väljendatud. Kui esitatud taotlus ei ole korrektselt vormistatud või ei ole täpne, peab seda lahendav vanglateenistuse ametnik asuma täpsustama puudulikult esitatud andmeid ning taotlust ei saa lahendada esimesel võimalusel.
  - 11.1.4. Kinnipeetav esitab vanglale taotlusi ainult enda nimel, sest ta saab oma pöördumises taotleda üksnes temasse puutuvate probleemide lahendamist. Keeleseaduse § 10 järgi on riigiasutuste asjaajamine eesti keeles. Järelikult peab pöördumised esitama eesti keeles.
  - 11.1.5. Märjukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse § 6 kohaselt vastatakse märjukirjale või selgitustaotlusele viivitamata, kuid mitte hiljem kui 30 kalendripäeva jooksul selle registreerimisest. Erilise vajaduse korral võib vastamise keerukuse tõttu vastamise tähtaega pikendada kuni kahe kuuni. Isikut teavitatakse vastamise tähtaja pikendamisest ja pikendamise põhjusest. Erandina tuleb käsitleda seadustes ette nähtud kindlaid tähtaegu, millest ei ole lubatud kõrvale kalduda (nt tuleb teabenõue täita viivituseeta, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul).
  - 11.1.6. Kambriterminali põhieesmärk kambri on võimaldada kinnipeetavatel eeskätt kambriuste lukustatud oleku ajal teavitada vanglateenistust arstiabi vajadusest või muudest olukordadest, mis ohustavad vangla julgeolekut ja vajavad vanglateenistuse ametnike kohest sekkumist. Ohuolukorrast teavitamiseks võib kambriterminali kasutada ka muul ajal. Kambriterminal ei ole ette nähtud tavapärase olemküsimuste edastamiseks. Kuna kambriterminali kaudu on ette nähtud edastada informatsiooni olukordadest, mis võivad ohustada vangla üldist julgeolekut, siis edaspidiste võimalike teatega seotud haldus- ja kohtumenetluste objektiivsuse ja täielikkuse tagamiseks kambriterminali vahendusel tehtud kõned võidakse salvestada. (Lisatud 17.06.2014 käskkirjaga nr 1-1/120, jõust. 01.07.2014), (Muudetud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust 01.03.2022)
- 11.2. Pesu ja jalanõude korrashoid
- 11.2.1. Kohustus tagada isikliku riietuse puhtus tuleneb VangSi § 46 lg-s 2 sätetest.
  - 11.2.2. Vangla väljastatud riideesemeid ja voodipesu puhastatakse vangla kulul. VangSi § 46 kohaselt kannab kinnipeetav vangla riietust ning vahistatu VangSi § 93 põhjal isiklikku riietust. Isiklikud riided peab korras hoidma kinnipeetav ise. Isiklike riiete pesemiseks vajalikke vahendeid saab kinnipeetav osta vangla kauplusest. Seetõttu peseb kinnipeetav enda riided omal kulul.
  - 11.2.3. Kinnipeetav peab arvestama, et ta saaks kanda vangla vormi korrektselt, kui osa riideid on pesusse antud. Sättes on täpsustatud, kui palju saab kinnipeetav korraga riideesemeid pesusse anda. Jopet ei pea pesema sama sagedusega kui ülejäänud riideid.
  - 11.2.4. Säte täpsustab, mis esemeid ei pesta. Üleriideid võidakse pesta erandjuhul, kui kinnipeetav kinnitab taotlusel oma allkirjaga, et ta teab esemete pesemise võimalikest tagajärgedest.
  - 11.2.5. Hügieeni hoidmiseks tagab vangla kinnipeetavale vangla väljastatud voodipesu, käterätikute ja vangla riietuse vahetuse üldjuhul iga neljateistkümne päeva järel. Kui tekk, madrats või padi on määrdunud, on kinnipeetaval õigus taotleda nende pesemist üks kord aastas. Kui tekk, padi või madrats on muutunud kasutuskõlbmatuks, esitab kinnipeetav taotluse esemed vahetada.

- 11.2.6. Sättes on täpsustatud, kuidas saab kinnipeetav soetada isiklike riiete pesemiseks pesuvahendeid.
- 11.2.7. Punktis on ette nähtud võimalus anda isiklikud riided pesta pesumajja. Kindlat hinnakirja ei saa kodukorras ette näha, kuna riiete pesemise hind sõltub elektri ja vee hinnast.
- 11.2.8. Vangla võib kinnipeetavatele osutada või vahendada tasulisi teenuseid, milleks seadus vanglat ei kohusta (nt kinnipeetava isiklike asjade parandamine). Vangla kehtestab selliste teenuste osutamise tingimused ja hinnakirja ning teenuse kasutamise eelduseks on kinnipeetava nendega nõustumine. Vangla osutab või vahendab teenuseid üksnes kinnipeetava kirjaliku taotluse alusel. Vangla poolt osutatavate või vahendatavate teenuste ja teenustasude info teeb vangla kinnipeetavatele kättesaadavaks (näiteks osakonna teadetetahvil). (Muudetud 28.07.2016 käskkirjaga nr 1-1/110, jõust. 1.08.2016)
- 11.2.9. Vanglas on esinenud nakkushaiguste (nt sügelised, jms) ja parasiitide (nt riidetäid, jms) levikut. Tulenevalt VangS § 49 lg 1 sätestatust on vanglal kohustus korraldada kinnipeetavate tervishoidu. Nakkushaiguste ja parasiitide levik võib kahjustada kinnipeetavate tervist. Tervis on oluline väärtus, ilma milleta ei ole võimalik enamiku teiste põhiõiguste kasutamine. Õigus tervise kaitsele omab põhiõiguste süsteemis tähendust nii iseseisva põhiõigusena kui ka väärtusena, mida kasutatakse teiste põhiõiguste piiramisena. Põhiseadus kehtestab igaühe õiguse tervise kaitsele ning riigi kohustuse tervisekaitse vallas tegutseda, sh on riigil kohustus tervisekaitsel astuda preventiivseid samme. Kinnipeetavate tervise kaitsmiseks korraldab vangla nakkushaiguste ja parasiitide leviku tõkestamiseks kinnipeetavate isiklike või vangla poolt väljastatud esemete desinfektsiooni või hävitamise. Seega esineb konkurents omandiõiguse ja õiguse tervise kaitsele vahel. Sellises õiguste konkurentsi olukorras tekib paratamatult vajadus õiguste piiramiseks. Kaaludes õigusi tuleb õigus tervise kaitsele, asetada kõrgemale omandiõigusest. Samuti tuleb arvestada, et jättes tarvitusele võtmata vajalikud meetmed, seaks vangla ohtu suure hulga vanglas viibivate isikute tervise ja seeläbi oleks ohustatud üldine julgeolek vanglas. (Lisatud 20.12.2013 käskkirjaga nr 1-1/234, jõust. 1.01.2014)
- 11.2.10.-11.2.12 Vangistusseaduse § 105 lg 1 kohaselt on vangla Justiitsministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus, mille ülesandeks on vangistuse ja eelvangistuse täideviimine käesolevas seaduses sätestatud korras. Oma ülesande täitmiseks väljastab vangla kinnipeetavale vangla riietuse, voodivarustuse ning nende korrashoiu ja parandamise eest vastutab vangla. Küll ei ole aga vanglal kohustust kanda kulutusi, mis tekib kinnipeetavatel nende isiklike esemete sh jalatsite korrashoiule või parandamisele. Sarnaselt peab kinnipeetav ka hetkel kehtiva korra alusel hüvitama oma isiklike riietusesemete pesemise kulud. Olukorras, kus vanglal puudub kohustus katta kinnipeetava isiklike esemete pesemise kulud, ei ole põhjendatud ka jalatsite parandamise kulu jätta vangla kanda. Nii Riigikohus kui Euroopa Nõukogu Ministrite komitee poolt liikmesriikidele antud soovitusel „Vanglareeglistik“ on sedastatud põhimõtte, et kinnipeetava elu vanglas peab olema võimalikult sarnane eluga vabaduses, siis ei ole vanglas isiklike jalatsite tasu eest remontimine vastuolus vabaduse toimiva korraldusega, kus samuti on isik kohustatud oma isiklike jalatsite remondiga kaasnevad kulud katma. Samuti aitab kehtestav korraldus kaasa kinnipeetavate oskuse parandamisele õppida ise oma rahalisi vahendeid otstarbekamalt kasutama ning aitab ära hoida nn „õpitud abituse“ tekkimist.“ (Lisatud 23.01.2023 käskkirjaga nr 1-1/49, jõust. 12.04.2023)
- 11.3. Hügieenitarvete vajaduspõhine väljastamine (Muudetud 18.12.2015 käskkirjaga nr 1-1/166, jõust. 1.01.2016)
- 11.3.1. VangS § 50 lg 1 sätestatu kohaselt peab kinnipeetav hoolitsema oma hügieeni eest. Kinnipeetavaile, kellel ei ole piisavalt rahalisi vahendeid, väljastab vangla puuduolevad elementaarsed hügieenivahendid kinnipeetava vastava taotluse alusel.
- 11.3.2. Punktis on nimetatud hügieenitarbed, mida vangla vajadusel väljastab ja vangla hinnangul on nimetatud esemetega tagatud kinnipeetavate esmavajalik hügieen.
- 11.3.3. Punktis on sätestatud, mis tingimustel on kinnipeetaval õigus hügieenipakki saada. Rahaline piir on vaja kehtestada selleks, et kinnipeetav kasutaks oma raha kaupluses

eesmärgipäraselt ning soetaks eelkõige ise vajalikud hügieenivahendid. Vastasel juhul kulutab kinnipeetav kaupluses raha muudele esemetele, eeldades, et vangla tagab talle hügieenivahendeid.

11.3.4. Kehtetu

11.3.5. Kehtetu

(Muudetud 18.12.2015 käskkirjaga nr 1-1/166, jõust. 1.01.2016)

11.4. Riideesemed

11.4.1. Punktis on kehtestatud kord ja tingimused, kuidas väljastatakse riideesemeid vähe kindlustatud kinnipeetavale.

11.5. Ruumide korrashoid

11.5.1. Kinnipeetav on kohustatud hoidma enda kasutuses olevad ruumid korras, et tagada hügieen vanglas.

11.5.2. Punktis on märgitud, mis vahendid tagab vangla, et kinnipeetavad hoiaksid korras oma elukambri.

11.6. Teenuste eest raha broneerimine

11.6.1. Vangla vahendusel saab kinnipeetav kasutada mitmesuguseid teenuseid, nt pesupesemine, koopiate tegemine jne.

11.6.2. Kinnipeetav peab arvestust pidama, et broneeringu mahaarvamiseks vajaminev summa oleks kontol olemas. Ülevaadet finantsseisust on vaja, kui kinnipeetav soovib tellida mitu teenust. Kui broneeringul selgub, et kõigile teenustele ei jätku vabu vahendeid, ning kinnipeetav ise ei otsusta, millest loobuda, jääb viimasena tellitud teenus osutamata. Vangla broneerib raha kohe pärast kinnipeetavalt teenuse kasutamise avalduse saamist. Raha broneeritakse ette, et kinnipeetav ei saaks vanglasisesel isikuarvel vabaks kasutamiseks olevat rahasummat muul otstarbel enne ära kulutada, kui teenuse osutamiseks vajaminev summa on broneeringust maha arvestatud. See broneering kaitseb vanglat olukorra eest, kus kinnipeetav saab tellitud kauba kätte, kuid selle eest tasumiseks enam nõutavat summat ei ole.

11.6.3. Samal kuul osutatud teenuste eest arvestatakse raha isikukontolt maha kuu viimasel kuupäeval.

11.7. Rahaülekanded

11.7.1. Kinnipeetav võib vangla vahendusel teha pangaülekandeid (tasuda riigilõive, laene, saata raha perekonnale jne). VangSi § 44 lg 4 põhjal on kinnipeetaval õigus hoiustada vabanemistoetust sama paragrahvi lõikes 3 sätestatud suuremas summas. Ta võib täita vanglasiseseks kasutamiseks jäetud summast rahalisi nõudeid, saata raha oma perekonnaliikmele või ülalpeetavale või kanda enda arvelduskontole pangas. Selleks tuleb kirjutada taotlus.

11.7.2. Riigilõivu tasumiseks võib seaduses olla sätestatud tähtaeg, mistõttu riigilõivu kannab vangla üle esimesel võimalusel.

11.7.3. VSKE § 54 põhjal saab kinnipeetav kasutada oma vabakasutuskontol olevat raha. Selleks kirjutatud taotlus peab sisaldama:

- 1) isikuarvelt mahaarvatava summa suurust, mis märgitakse nii numbrite kui ka sõnadega;
- 2) kas soovib raha välja võtta sularahas, teha ülekannet muule arvelduskontole, raha kinni pidada vangla kasuks vms;
- 3) kui soovib ülekannet, siis arvelduskonto numbri ning arvelduskonto omaniku nime;
- 4) asjade ostmise korral nende nimetust ja kogust;
- 5) avaldaja nime, allkirja ning kuupäeva.

12. Suitsetamine vanglas

(Muudetud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 01.06.2013)

(Muudetud 29.04.2016 käskkirjaga nr 1-1/69, jõust. 16.05.2016)

(Muudetud 13.06.2017 käskkirjaga nr 1-1/68, jõust. 01.07.2017)

(Muudetud 16.08.2017 käskkirjaga nr 1-1/102, jõust. 01.09.2017)

(Kehtetu 24.04.2017 käskkirjaga nr 1-1/55, jõust. 01.10.2017)

13. Kokkusaamised ja telefonikõned

13.1. Lühiajaline kokkusaamine

- 13.1.1. Sätestatud on kõik lühiajalise kokkusaamise registreerimise kanalid. Seda on vaja, et kinnipeetav teaks, mil viisil saab kokkusaamisele registreerida. Etteteatamisega on vaja kokkusaamise kooskõlastamiseks. Kokkusaamise ärajäämisest on vaja teatada, et vajaduse korral saaks sama kokkusaamise aega pakkude teisele kinnipeetavale.
- 13.1.2. Lühiajalise kokkusaamise ajad tulenevad vangla koostatud graafikust, mis tehakse kinnipeetavatele teatavaks sisekommunikatsiooni vahendusel. (Täiendatud 08.07.2015 käskkirjaga nr 1-1/101, jõust. 01.08.2015) (Muudetud 02.04.2024 käskkirjaga nr 1-1/24/47, jõust. 15.04.2024)
- 13.1.3. Kokkusaamisele tulnud isik peab 40 minutit enne kokkusaamiseks määratud aja algust täitma eelpäaslas taotluse. See on dokumentatsiooni koostamiseks ning vanglasse sisenemise kontrolltoimingute tegemiseks vajalik miinimumaeg.
- 13.1.4. Sätestatud on lapse isikut tõendavate dokumentide loetelu. Regulatsiooni on vaja selleks, et kõigil oleks üheselt arusaadav ja teada isikut tõendavate dokumentide loetelu, millega vangla territooriumile kokkusaamisele pääseb.
- 13.1.5. Regulatsioon annab tegevusjuhise, mida peaks kokkusaaja tegema kaasasolevate esemetega, mis on kinnipeetavale vanglas keelatud, ning kus ta võib neid vanglas kokkusaamise ajal hoiustada.

13.2. Pikaajaline kokkusaamine

(Muudetud 26.09.2019 käskkirjaga nr 1-1/89, jõust. 1.10.2019)

- 13.2.1. Muudatus on vajalik vangla töökorralduse paindlikumaks muutmiseks. Vangla koostab graafiku, milles on kirjas pikaajaliste kokkusaamiste iganädalased ajad, et võimaliku pikaajalise kokkusaamise aeg oleks kinnipeetavale eelnevalt teada ning vangla saaks selle korraldamist plaanida. (Muudetud 03.12.2014 käskkirjaga nr 1-1/250, jõust. 22.12.2014)
- 13.2.2. Sätestatud on taotluste esitamise aeg, kellele tuleb taotlus esitada ning kes võtab selle vastu. Ajaline piirang pikajaajalise kokkusaamise avalduse esitamiseks on vajalik selleks, et vanglateenistusel oleks piisavalt aega avalduse menetlemiseks ning pikaajaliste kokkusaamiste graafikut koostada. Arvestades, et praktikas esitavad kinnipeetavad pikaajalise kokkusaamise taotlused koheselt kuu alguses, on taotluste esitamiseks ettenähtud viie päevane tähtaeg mõistlik. Avalduse esitamise täpne aadress tagab taotluse kiirema ja efektiivsema menetluse. 18.03.2013 jõustusid justiitsministri 30.11.2000 määruse nr 72 Vangla sisekorraeeskirja (edaspidi VSkE) muudatused, mille § 17 kohaselt kuulub inspektori – kontaktisiku otsustuspädevusse VangS § 25 lg 1, 2 sätestatud pikaajalise kokkusaamise otsustuse tegemine. (Muudetud 17.03.2015 käskkirjaga nr 1-1/46, jõust. 27.03.2015)
- 13.2.3. VangSi § 25 lg 1 järgi on pikaajalise kokkusaamise õigus ainult piiratud rühmal inimestel, kellel on kinnipeetavaga sugulussidemed. Kui isik taotleb pikaajalist kokkusaamist esimest korda, siis peab ta dokumentaalselt tõendama, et isikul, kellega ta kokkusaamist taotleb, on temaga VangSi § 25 lg-st 1 tulenevad sidemed, et vanglateenistus saaks hinnata kokkusaamisele tuleva isiku kuulumist ülalnimetatud rühma.

- 13.2.4 Kokkusaamisele tulles peab esitama kehtiva isikut tõendava dokumendi, et vältida olukordi, kus kokkusaamisele saabunud isik esitab vanglasse sisenedes kehtivuse kaotanud dokumendi.
- 13.2.5.–13.2.6 Pikaajaliste kokkusaamiste hinnakirja koostades lähtutakse VSkEs kehtestatud tariifidest. Viru Vangla pikaajaliste kokkusaamistubade tariif on VSkE § 41¹ lg 2 järgi 1,13 eurot ruutmeetri kohta. Kokkusaamiskulud tuleb tasuda enne kokkusaamist, et tagada selgus ning vältida kokkusaamise eest tasumata jätmist või tasumisega viivitamist.
- 13.2.7. Et tagada vangla julgeolek, tuleb kinnipeetav täielikult läbi otsida ja narkotest teha. Läbiotsimise kohustus tuleneb justiitsministri 05.09.2011 määruse nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“ § 32 p-st 2.
- 13.3.–13.7. Kokkusaamisele ei lubata isikut, keda kahtlustatakse olevat alkoholijoobes või narkootilise või psühhotropse aine mõju all ning kes ei täida vanglateenistuse ametniku korraldusi ja keeldub järgimast vanglas kehtivaid eeskirju. Regulatsiooni eesmärk on tagada, et vangla territooriumile ei pääseks joores isikud ega isikud, kes on vanglateenistuse ametnike vastu ebaviisakad või üritavad vangla territooriumile toimetada kinnipeetavaile keelatud esemeid. Kinnipeetaval on keelatud pikaajaliselt kokkusaamiselt tulles kaasa võtta esemeid või aineid, mida tal ei olnud kaasas kokkusaamisele minnes. Sellega tagatakse, et kinnipeetavad ei vahetaks või ei võtaks vastu kokkusaamisele tulnud isikult esemeid. See takistab keelatud esemete vanglasse toimetamist. Vanglal on õigus kokkusaamine katkestada (v.a kaitsjaga või advokaadist esindajaga), kui kokkusaamisel rikutakse vangla sisekorda reguleerivaid õigusakte või ühiskonnas üldtunnustatud moraalinorme või ohustatakse vangla julgeolekut. Kokkusaamisi korraldaval vanglateenistuse ametnikul on õigus kokkusaaja korrariikumise korral kokkusaamine katkestada ning informeerida kokkusaajaid, mis võivad olla kokkusaamisel toimepandud korrariikumise tagajärjed. Regulatsiooni lisaeesmärk on hoida ära, et kokkusaajad ei paneks toime võimalikke rikkumisi. **Muudetud 24.04.2017 käskkirjaga nr 1-1/55, jõust. 01.10.2017)**
- 13.8. Keeld on tingitud vanglateenistuse vajadusest saada täpne ülevaade kinnipeetaval kambris olevaist esemest. Kokkusaamisi korraldades ei luba vanglateenistus kinnipeetavale esemeid üle anda. Kinnipeetav võib soetada vajalikke esemeid vangla vahendusel isikliku rahaga.
- 13.9. Telefonikõned
- 13.9.1.1. VSkE § 51 lg 2 põhjal võib kinnipeetav telefoni kasutada üks kord nädalas. Telefoninumbri valib kinnipeetav või selleks määratud vanglateenistuse ametnik.
- 13.9.1.2. VSkE § 51 lg 4 kohaselt kinnipeetav märgib taotluses järgmised andmed: 1) kinnipeetava ees- ja perekonnanimi; 2) kambri number; 3) isik või asutus ja andmed isiku kohta, kellele kinnipeetav soovib helistada, kui andmeid ei ole varem käesoleva määruse §-s 51¹ sätestatud korras esitatud; 4) soovitatav helistamise kuupäev ja kellaaeg; 5) muu oluline teave; 6) taotluse esitamise kuupäev. VSkE § 51 lg 5 kohaselt vahistatu märgib vanglateenistusele esitatavas taotluses lõike 4 punktides 1, 2 ja 4–6 sätestatud andmed. **(Muudetud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 1.06.2013)**
- 13.9.1.3. Kriminaalmenetluse seadustiku § 143¹ lg 1 p 2 põhjal, kui on piisav alus oletada, et vahistatud või vangistuses viibiv või aresti kandev kahtlustatav või süüdistatav võib oma tegevusega kahjustada kriminaalmenetluse korraldamist, võib prokuratuur või kohus teha määruse kahtlustatava või süüdistatava ümberpaigutamiseks, täielikuks eraldamiseks teistest vahistatutest või vangistust või aresti kandvaist isikuist. Prokuratuur või kohus võib määrusega piirata või täielikult keelata kahtlustatava või süüdistatava kirjavahetuse ja telefoni kasutamise õigust. Selle paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud piirang ei kehti kirjavahetuse ja telefoni kasutamise kohta suhtlemiseks riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja nende ametiisikutega, samuti kaitsjaga. VangSi § 28 lg 1 järgi on kinnipeetaval õigus pidada kirjavahetust ja kasutada telefoni, § 28 lg 3 kohaselt võib vanglateenistuse ametnik kinnipeetava sama paragrahvi lõikes 1 sätestatud õigust piirata, kui see ohustab vangla julgeolekut või korda või kahjustab vangistuse täideviimise eesmäärke. Keelatud on piirata

kirjavahetust ja telefoni kasutamist suhtlemiseks riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja nende ametiisikutega ning kaitsjaga.

13.9.1.4. Alus tuleneb VSKE § 51 lg-s 2 sätestatust, mille kohaselt võimaldatakse kinnipeetavale telefoni kasutada vähemalt üks kord nädalas. Telefoninumbri valib kinnipeetav või selleks määratud teenistuja. Täpsem telefoni kasutamise aeg ja kestus nähakse ette kodukorras (lisa 1). Alus tuleneb VSKE § 51 lg-st 3, mille järgi võivad kinnipeetavad, kellel ei ole õigust oma osakonna piires vabalt liikuda, kodukorras ettenähtud telefoni kasutamise ajal helistada taotluse alusel.

13.9.2.1-13.9.2.2 Käesolevas punktis on sätestatud üldine telefoni kasutamise kord avatud osakonnas tulenevalt 18.03.2013 jõustunud justiitsministri 30.11.2000 määruse nr 72 Vangla sisekorraeeskirja muudatustest. Tootmishoones töötavail ja kutseõppepraktikal viibivail kinnipeetavail on lubatud helistada riigiasutustele, kohalikele omavalitsustele ja nende ametiisikutele ning kaitsjale tootmishoone esimesel korrusel paiknevast taksofonist, kuna ebamõistlik ja ressursimahukas oleks kinnipeetavaid nende telefonikõnede ajaks saata oma eluosakonda.

(Muudetud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 1.06.2013)

13.9.2.3. Sätestatu puudutab avatud osakonnas viibiva kinnipeetava, kellel ei ole päevakavas sätestatud ajal liikumisõigust, kes viibib kartseris, eraldatud lukustatud kambris või on raske distsipliinirikumise tõttu paigutatud eraldi kambrisse, helistamiskorda. VSKE § 51 lg 3 kohaselt saavad nimetatud kinnipeetavad, helistada kirjaliku taotluse alusel. Vt ka Seletuskirja punkti 13.9.1.2. (Muudetud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 1.06.2013)

13.9.3. (Kehtetu 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 1.06.2013)

13.9.4. Tulenevalt VangS § 29 lg 21 on vanglateenistus kohustatud kontrollima, kellega kinnipeetav telefoni teel suhtleb. Kui kinnipeetav annab või teeb teatavaks temale vangla poolt väljastatud kõnekaardi numbri ja PIN koodi teisele kinnipeetavale või kasutab teisele kinnipeetavale väljastatud kõnekaardi numbrit ja PIN koodi, on vanglateenistusel raske või mõnel juhul ka võimatu kontrollida kellega kinnipeetav telefonitsi suhtleb. Samuti võib eelkirjeldatud tegevus tuua kaasa kinnipeetavate vahelisi võlasuhteid ja seeläbi võib ohtu sattuda vangla julgeolek. (Lisatud 17.03.2015 käskkirjaga nr 1-1/46, jõust. 27.03.2015)

14. Lühiajaline väljasõit ja väljaviimine

14.1. Lühiajaline väljasõit

14.1.1. Alus tuleneb VangSi § 32 lg-test 1 ja 2. VSKE § 80 lg 2 järgi peab lühiajaliste väljasõitude taotlused läbi vaatama kuu aja jooksul ning vanglal peab olema piisav aeg hinnata kinnipeetava taotluses märgitud väljasõidu eesmärgid ja kontrollida taotluses esitatud väljasõidu ajal külastatavate isikute/asutuste andmete õigsust, mille põhjal teha lõplik otsustus. VangSi § 32 lg 7 alusel arvestatakse lühiajalise väljasõidu aeg kinnipeetava karistusaja hulka. Sestap peab ka väljasõidu ajal olema karistuse kandmine eesmärgistatud tegevus (lahendatakse töö-, õppimis-, eluaseme- jm probleeme), mis aitab maandada kuritegelikust käitumisest tulenevaid riske, seetõttu peab kinnipeetav taotluses põhjendama väljasõidu vajalikkust. Vangistuse jooksul peab vangla tagama kinnipeetava üle järelevalve. Et väljasõidu aeg kuulub karistusaja hulka, tuleb ka väljasõidu jooksul tagada järelevalve. Seda võimaldab ainult korrektselt täidetud väljasõiduplaan, mille järgi saab vangla tuvastada kinnipeetava liikumistrajektoori ja viibimiskohad. Puudulike andmetega esitatud väljasõiduplaan ei pruugi olla piisavalt motiveeritud, et veenduda väljasõidu eesmärgipärasuses, ega võimaldada vanglal valvata kinnipeetava järele.

14.1.2. VangSi § 32 lg-tes 1 ja 2 on sätestatud, et lühiajalise väljasõidu loa võib vanglateenistuse ametnik anda kahekümne üheks kalendripäevaks aastas. Seadus ei reguleeri, mis ajast täpsemalt lühiajaliste väljasõitude arvestust peetakse. Järelikult on seaduses vaja täpsustada, mis ajavahemikku vangla lühiajaliste väljasõitude arvestamisel hindab.

- 14.1.3. VangSi § 32 lg 7 järgi kannab väljasõidukulud kinnipeetav. Kinnipeetava lühiajalisele väljasõidule lubamine tähendab kinnipeetavale rahalisi kulutusi (nt sõidukulud jms). Et väljasõidu eesmärgid oleksid täidetud, peab kinnipeetaval olema piisavalt raha. VangSi § 15 lg 1 kohaselt võtab vanglateenistus kinnipeetavat vanglasse vastu võttes temal kaasas olnud isiklikud asjad ja isikut tõendavad dokumendid hoiule. Seega tuleb kinnipeetaval isikut tõendava dokumendi kasutamiseks esitada sellesisuline taotlus. Kuna VSKE § 63 lg 1 p 3 ning § 64¹ p 16 järgi ei või kinnipeetaval vanglas dokumente ega sularaha olla, antakse sularaha ja taotletud dokumendid kinnipeetavale kätte vahetult enne väljasõidule minekut.
- 14.1.4. VangSi § 32 lg 4¹ põhjal võib vanglateenistuse ametnik käskkirjaga määrata kohad, kus kinnipeetav võib väljasõidul viibida või peab seda tegema, ning ajad, millal kinnipeetav on kohustatud määratud kohtades viibima või ei tohi seal olla, või tegevused, mis on väljasõidul välistatud või mida kinnipeetav on kohustatud tegema. VangSi § 32 lg 7 järgi arvestatakse lühiajalise väljasõidu aeg kinnipeetava karistusaja hulka. Järelikult peab ka väljasõidu ajal jätkuma karistuse kandmise eesmärgistatud tegevus (lahendatakse töö-, õppimis-, eluaseme- jm probleeme), mis aitab maandada kuritegelikust käitumisest tulenevaid riske. Vangla ülesanne on tagada, et kinnipeetav peaks väljasõidul viibimise ajal õiguskorda. Seda kontrollivad politsei või vanglateenistuse ametnikud. Kinnipeetav on kohustatud teavitama peaspetsialist-korrapidajat erakorralistest asjaoludest ning väljasõiduplaani või asukoha muudatustest. Vanglateenistusel peab olema ülevaade kinnipeetava tegevusest ja asukohast.
- 14.1.5. Kuna VangSi § 32 lg 7 põhjal arvatakse väljasõidu aeg karistusaja hulka, on isik väljasõidul viibides jätkuvalt kinnipeetava staatuses. VSKE § 64¹ järgi ei tohi kinnipeetaval vanglas olla narkootilisi, psühhotroopseid ega muid uimastava või tugeva toimega aineid. Kui kinnipeetav valmistab, omandab või valdab alkohoolset jooki või muud piiritust sisaldavat ainet, on see KarSi § 330 järgi keelatud ja karistatav kriminaalkorras. Samad piirangud kehtivad KarSi § 331 alusel narkootiliste või psühhotroopsete ainete tarvitamise kohta.
- 14.1.6. VSKE § 57 lg 1 järgi on kinnipeetaval õigus hoida enda juures või kinnipeetavate isiklike asjade laos vanglasse saabumise ajal kaasa võetud asju ning vanglateenistuse vahendusel soetatud isiklike asju. VSKE § 74 lg 1 põhjal teeb kinnipeetav sisseoste vanglateenistuse kontrolli all. Esemel, mis kinnipeetav soetas väljasõidul, ei ole vanglateenistuse kontrolli all, sestap pole need ka vanglas lubatud. Kui kinnipeetaval on enda käes või kinnipeetavate isiklike asjade laos esemeid, mida ta ei soovi enam vanglas hoida, võib ta väljasõidule minnes need asjad kaasa võtta, mida vanglasse pärast väljasõitu enam ei lubata.
- 14.1.7. Vanglas on VSKE § 64¹ p 16 põhjal kinnipeetavil sularaha hoidmine keelatud, seepärast paigutatakse kinnipeetaval kaasas olnud sularaha pärast väljasõidult naasmist VangSi § 44 lg 1 järgi vanglasisesele isikuarvele. Väljasõidule minnes fikseeritakse kinnipeetava kaasavõetav summa, millelt tehakse mahaarvamised VangSi § 44 lg 2 põhjal. Kui kinnipeetav naaseb vanglasse suurema summaga, kui algul väljasõidule kaasa võeti, tehakse kaasavõetud summat ületavalt väärtuselt mahaarvamised VangSi § 44 lg 2 alusel.
- 14.1.8. Kinnipeetava erakorralise lühiajalise väljasõidu taotlust menetledes rakendatakse lühiajalise väljasõidu üldtingimusi VangSi § 32 lg-s 5, VSKE § 79 lg-s 4, § 80 lg-s 3 ning § 81 lg-s 2 toodud erisustega.
- 14.1.9. VangSi § 32 lg 5 põhjal võib kinnipeetava abikaasa, isa, ema, vanaisa, vanaema, lapse, lapsendaja, lapsendatu, venna või õe parandamatult raske haiguse või surma või muu erakorralise perekondliku sündmuse korral vanglateenistuse ametnik anda talle loa kuni seitsmepäevaseks väljasõiduks. VSKE § 80 lg 3 järgi otsustatakse erakorralise perekondliku sündmuse puhul toimuva väljasõidu taotluse rahuldamine taotluse saamisest alates kolme tööpäeva jooksul.

14.2. Lühiajaline väljaviimine

- 14.2.1. VSKE § 80¹ järgi koosnevad lühiajalise väljaviimise kulud vanglateenistuse saatemeeskonna ja vanglateenistuse transpordi kasutamise kuludest ning muudest kulutustest. Lühiajalise väljaviimise kulude määr vanglateenistuse saatemeeskonda

kasutades on vanglas 6,96 eurot tunnis ühe saatemeeskonna liikme kohta. Väikseim kuluarvestuse ühik on 30 minutit. Neile kuludele lisanduvad lühiajalisel väljaviimisel kasutatava vanglateenistuse transpordikulud ühe kilomeetri kohta. Transpordikuluna arvestatakse konkreetse sõiduvahendi kütuse, remondi ja hoolduse, rehvide, kindlustuse ning kaskokindlustuse kulu, sõiduki rendi kulu ja muid vajalikke kulusid, nagu kulu autokeemiale, pesemisele ning muule. Vastavad arvutused teeb vangla haldusosakond. Nendele kuludele lisanduvad kulutused, mis tulenevad konkreetse lühiajalise väljaviimise eripärast, nagu praamipiletid, parkimistasud, tasulised sissesõidud või muud reaalsed kulutused.

VSkE § 80² põhjal teeb kinnipeetav koos lühiajalise väljaviimise taotlusega veel taotluse, et lühiajalise väljaviimise kulud arvataks tema isikuarvelt maha. Lühiajalise väljaviimise kulud arvestatakse enne lühiajalist väljaviimist hinnakirja alusel, mille saab ka kinnipeetav. Kui kinnipeetaval ei ole lühiajalise väljaviimise taotluse esitamise või taotluse rahuldamise ajal vanglasisesel isikuarvel raha, võib vangla direktor anda erandkorras loa, et kinnipeetav tasub lühiajalise väljaviimise kulud pärast lühiajalist väljaviimist. Kinnipeetav annab raha tasumise kohustuse kohta allkirja.

- 14.1.2. Eesmärk on tagada täpne ja korrektne kinnipeetava väljaviimise plaan, mida kinnipeetav ei pruugi teada.

15. Postisaadetised (sh vahistatu pakid ja perioodiliste väljaannete tellimine)

15.1. Kirjavahetus

- 15.1.1. VSkE § 47 kohaselt saadab kinnipeetav kirjad enda kulul (edaspidi *erakirjavahetus*). Erandiks on õiguskantslerile, vanglaile, Presidendi Kantseleile, prokuröridele, uurijale või kohtuile adresseeritud kirjad (edaspidi *ametlik kirjavahetus*), mille saatmiskulud tagab vangla. Postiteenuse osutajaks on AS Eesti Post, kelle poolt on kehtestatud kirjale aadressi vormistamise nõuded. Kinnipeetav peab postiteenuse osutaja nõudeid järgima. (Täiendatud 09.04.2018 käskkirjaga nr 1-1/41, jõust. 10.04.2018)
- 15.1.2. **Erakirjavahetuses** annab kinnipeetav oma kirja VSkE § 48 järgi vanglateenistuse ametnikule üle avatud ümbrikus. Vanglateenistuja kontrollib ümbriku sisu, kinnipeetav kleebib vanglateenistuse ametniku juuresolekul ümbriku kinni, kirjutab ümbriku tagaküljele oma nime ning vanglateenistujale üleandmise kuupäeva. Saatja nimi tagab kirja tagasisaamise, kui kirjal on näiteks vale aadress.
- Ametlikus kirjavahetuses** edastatakse kiri, mille eest tasub vangla, vanglateenistujale kinniselt. Kinnipeetav kirjutab vanglateenistuse ametniku juuresolekul saadetavale ümbrikule asutuse täpse aadressi, tagaküljele enda ees- ja perekonnanime ning üleandmise kuupäeva.
- 15.1.3. Nädalavahetusel postivahetust ei toimu, mistõttu reedeti kinnipeetavailt erakirju vastu ei võeta. Arvestades kogu vangla erinevaid järelevalvetoiminguid, on selle sujuvuse huvides kehtestatud ajakava, mis ajal mingid toimingud tehakse.
- 15.1.4.–15.1.6. Eesmärk on toimetada kinnipeetavale adresseeritud kiri kätte.
- 15.1.7. Selgitatud on kinnipeetavale erinevate pöördumiste vanglale üleandmise korda.
- 15.1.8. Üldjuhul toimub kogu kinnipeetava kirjavahetus kinnipeetava kulul, välja arvatud õiguskantslerile, vanglatele, Presidendi Kantseleile, prokuröridele, uurijale või kohtule adresseeritud kirjad, mis saadetakse vangla kulul. Kirjavahetuse mõiste hõlmab nii saatmiskulusid kui ka kulutusi kirjatarvetele (ümbrik, paber, kirjutusvahend jne). Sõna „saadetakse“ all mõistetakse kirja saatmisega ja adressaadi kätte toimetamisega kaasnevaid kulusid, milleks on ümbriku, kirjamargi, käsiposti jt tasuliste teenuste maksumus. Vangla ei ole kohustatud varustama kinnipeetavaid kirjapaberiga.
- 15.1.9. Et ümbrikke kasutataks otstarbekalt, väljastavad kirju koguvad ametnikud ümbrikud vahetult enne kirja vastuvõtmist.
- 15.1.10. Tagamaks ka neile kinnipeetavaile, kelle isikuarvel pole raha või on seda liiga vähe ning kellele vangla ei suuda tööd tagada, võimalust pöörduda oma õiguste kaitseks õiguskantsleri, vanglate, Presidendi Kantselei, prokuröri, uurija või kohtu poole, annab

vangla abi tasuta kirjabaperi näol. Et kasutada vangla eelarveraha säästlikult ja sihipäraselt, tuleb piirata tasuta jagatava paberi arvu mõistliku piirini.

15.1.11. Kinnipeetavale (v.a vahistatu), kes on töötamisest keeldunud, ei anta kirjabaperit, sõltumata raha puudumisest vanglasisesel isikuarvel.

15.1.12. Reguleeritakse, kellele on kinnipeetaval võimalus esitada pöördumisi kinnises ümbrikus. (Lisatud 23.01.2023 käskkirjaga nr 1-1/49, jõust. 12.04.2023)

15.2. Pakk

15.2.1. Sätestatakse pakkide toomise ajad. (Muudetud 02.04.2024 käskkirjaga nr 1-1/24/47, jõust. 15.04.2024)

15.2.2. Eesmärk on sätestada ja teavitada ajad, mil vangla võtab vastu vahistatule toodavaid pakke.

15.2.3. VSKE § 75 põhjal esitab paki toonud isik taotluse koos pakiga vanglateenistuse ametnikule. Paki toonud isiku juuresolekul kontrollib vanglateenistuse ametnik paki sisu ja kaalu, annab taotluse ühele eksemplarile allkirja paki vastuvõtmise kohta ning tagastab taotluse paki toojale. Taotluse teisele eksemplarile annab vahistatu allkirja paki kättesaamise kohta.

15.3. Perioodiliste väljaannete tellimine

15.3.1. VangSi § 30 lg 2 alusel on kinnipeetaval lubatud vanglateenistuse vahendusel tellida mõõdukuse piires oma raha eest ajalehti, ajakirju ja muud kirjandust, kui see ei ohusta vangistuse täideviimise eesmärke, vangla julgeolekut või sisekorda.

16. Kinnipeetavate sisseostud

16.1. VSKE § 74 järgi teeb kinnipeetav sisseoste vanglateenistuse kontrolli all. Kinnipeetav tasub sisseostu eest oma isikuarvelt. Sisseoste lubatakse teha vähemalt üks kord kuus. Üldjuhul võimaldab vangla kinnipeetaval kasutada vanglas asuva kaupluse teenust kaks korda kuus.

VangSi § 48 põhjal võib kinnipeetav oma isikuarvel oleva raha eest vangla sisekorraeeskirjas sätestatud korras osta toiduaineid, isikliku hügieeni tarbeid ja muid asju, mille valdamine on vanglas lubatud. Kaupu müüb vangla või eraõiguslik juriidiline isik, kellega on sõlmitud tsiviilõiguslik leping. Müüdava kauba hind võib olla sisseostuhinnast kuni 20% kõrgem. Avavangla kinnipeetav võib sisseoste teha ka väljaspool vanglat. Sisseoste võib kinnipeetav ühes kuus teha Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuupalga alammäära piires. Arsti ettekirjutusel võidakse kinnipeetavale keelata teatud toiduainete ostmine täielikult või osaliselt, kui need võivad kahjustada kinnipeetava tervist. Kaupade kogused kinnipeetavale ühe poekorra ajal on sätestatud kodukorra punktis 16.4.

16.2. Kinnipeetav ise vanglas füüsiliselt kaupluses ei käi, vaid sisseoste tehakse tellimuse vormistamise ja selle alusel tellitud kauba kättetoimetamise teel. Vastava õigusega vanglateenistuse ametnik broneerib programmi K-Raha põhjal kinnipeetaval vabaks kasutuseks oleva rahasumma, koostab kinnipeetavale kauba tellimislehe ning märgib sellele kinnipeetava vanglasisesel isikuarvel vabaks kasutamiseks oleva rahasumma.

Raha broneeritakse ette, et kinnipeetav ei saaks vanglasisesel isikuarvel vabaks kasutamiseks olevat rahasummat muul otstarbel enne ära kulutada, kui tellimislehel olev summa on broneeringust maha arvestatud. See broneering kaitseb vanglat olukorra eest, kus kinnipeetav saab tellitud kauba kätte, kuid selle eest tasumiseks enam nõutavat summat ei ole.

16.3. Vanglateenistuse ametnik annab kinnipeetavale kauba tellimislehe (lisa 12) ja vangla kaupluses ostetavate kaupade nimekirja. Kinnipeetav täidab korrektselt kauba tellimislehe ning tagastab selle vanglateenistuse ametnikule. Tellimisleht tuleb täita korrektselt (märkides kauba nimetuse, kauba koodi, kauba koguse, kauba maksumuse ning tellimuse teinud kinnipeetava nime ja allkirja), et kauplus saaks tellimuse täita. Kui tellimisleht on täidetud ebakorrektselt või puudustega või on esitatud hilinemisega, ei ole kaupluses võimalik tellimust täita ning vanglateenistuse ametnik tühistab broneeringu. Kinnipeetav peab arvestama ka tellitava kauba kogumaksumust, et tellitavate kaupade maksumus ei ületaks temal vabaks kasutamiseks vanglasisesel isikuarvel olevat summat. Täitmata tellimislehed tuleb tagastada, et vanglateenistuse ametnik saaks

- kinnipeetava isikuarvele pandud broneeringu tühistada. Tellimiselehe täitmisel peab kinnipeetav lähtuma Kodukorra punktis 16.4. sätestatud kaupade kogustest. Vt Seletuskirja punkti 16.4. (Täiendatud 17.06.2014 käskkirjaga nr 1-1/120, jõust. 1.07.2014, muudetud käesoleva punkti teise lause sõnastust 25.01.2017 käskkirjaga nr 1-1/9, jõust 1.02.2017), (Muudetud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)
- 16.4. Selles punktis sätestatud kaupu ja nende koguseid arvestades on lähtutud eelkõige loetletud kaupade mõistlikus koguses tarbimisest/kasutamisest ühe inimese kohta. Arvestatud on sedagi, et üldjuhul võimaldab vangla kinnipeetavale sisseoste teha kaks korda kuus ning kogused on arvestatud ühe tellimuse kohta. Kuna alates 01.10.2017 on suitsetamine vangla territooriumil keelatud, siis ei ole põhjendatud sigarettide müük vangla kaupluses, sest kinnipeetavad ei saa neid vangla territooriumil otstarbekalt kasutada (Täiendatud 29.04.2016 käskkirjaga nr 1-1/69, jõust. 16.05.2016, muudetud 13.06.2017 käskkirjaga nr 1-1/68, jõust. 1.07.2017, muudetud 16.08.2017 käskkirjaga nr 1-1/102, jõust. 01.09.2017), (Kehtetu punkti 16.4.19. osas 24.04.2017 käskkirjaga nr 1-1/55, jõust. 01.10.2017)
- 16.4.5. Kodukorra punktiga 7.1.53 on kinnipeetavatele keelatud survestatud pudelid, plastpudelid ja pudelikorgid. Vett ja karastusjooke müüakse vaid plastik või klaastaaras, mis on kinnipeetavatele keelatud ning seetõttu vangla kauplus nimetatud kaupu ei müü. (Lisatud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 1.06.2013) (Muudetud 24.04.2017 käskkirjaga nr 1-1/55, jõust. 01.10.2017)
- 16.5. Kinnipeetav on kohustatud täitma kauba tellimislehe korrektselt, seda eelkõige selleks, et tellimust oleks võimalik täita. Kaupade tellimisel on kinnipeetav kohustatud lähtuma Kodukorra punktis 16.4. sätestatud kogustest, s.t tellitavate kaupade kogused ei tohi ületada Kodukorra punktis 16.4. sätestatud koguseid. Kui kinnipeetav on täitnud tellimislehe mitteleotavas käekirjas, ei ole võimalik tellimust täita. Kui tellimisleht on täidetud ebakorrektselt, võib vangla jätta tellimuse täitmata. (Muudetud 17.06.2014 käskkirjaga nr 1-1/120, jõust. 1.07.2014)
- 16.6. Kauplus väljastab kauba ainult tellimuse teinud isikule ning isikusamasust aitab tuvastada vanglateenistuse ametnik. Allkiri kinnitab, et kinnipeetav sai tellitud kauba kätte tellimislehe põhjal. Eesmärk on tagada, et kaup ei satuks teise kinnipeetava kätte, kes seda tegelikult ei tellinud. Kinnipeetav peab kohe kontrollima visuaalselt talle väljastatud kaupa, et vältida hilisemaid vaidlusi tellimuse täitmise asjus.
- 16.7. Kinnipeetavate etapeerimine toimub täitmisplaani alusel, mille tulemusel võib kinnipeetava vanglast väljaviimine tulla vanglale ootamatult. Vangla ei väljasta etapis viibivale kinnipeetavale kaupa, sest ei saa olla kindel, millal kinnipeetav vanglasse naaseb ning tellitud kaup võib olla selleks ajaks riknenud või realiseerimistähtaja ületanud. (Muudetud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 1.06.2013)
- 16.8. Kinnipeetava vanglasisesele isikuarvele pandud broneeringust arvestatakse maha tellimuse kogumaksumus ning ülejäänud raha vabastatakse broneeringu alt. (Muudetud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 1.06.2013)
- 16.9. Tuleb vältida olukordi, et kinnipeetav keelduks mõjuva põhjusega enda tellitud kaupa vastu võtmast. Kinnipeetavale on vaja selgitada, et mõjuva põhjusega kauba vastuvõtmisest keeldumine ei vabasta teda kohustusest kauba eest tasuda. (Muudetud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 1.06.2013)
- 16.10. Kinnipeetavale võimaldatakse erandkorras soetada selliseid kaupu, mille kasutamine on talle hädavajalik. (Muudetud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 1.06.2013)
- 16.11. Riideesemed, jalatsid, vaba aja sisustamise vahendid ja muud elektriseadmed pannakse kirja kinnipeeturegistrisse ning kantakse kinnipeetava asjade ühtsesse nimekirja. Elektriseade paigutatakse lattu ning selle kambrisse saamiseks tuleb vanglateenistuselt taotleda elektriseadme kasutamise luba. Pärast loa saamist paneb vanglateenistuse ametnik elektriseadmele vajalikud turvakleebised, mille number seotakse elektriseadme soetanud kinnipeetavaga. (Muudetud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 1.06.2013)
- 16.12. Kauplusteenuse puudumise korral saavad kinnipeetavad vangla vahendusel üksnes esmaseid vajadusi rahuldavaid esemeid. Eesmärk on tagada kinnipeetavale võimalus suhelda oma lähedastega ja hoolitseda igapäevase hügieeni eest.

17. Õppimine, töötamine ja programmides osalemine

17.1. Vangistusaja peamised taasühiskonnastavad tegevused on õppimine ja töötamine. Hariduse omandamist ning töökohustust reguleerivad vanglas VangSi §-d 34–43. Hariduse omandamise ja töötamise eesmärk on suurendada kinnipeetava iseseisvat toimetulekuvõimet pärast karistuse kandmisest vabanemist. Haridustaseme tõstmine, tööharjumuse ja -oksuste omandamine ning säilitamine tagavad parema konkurentsivõime tööturul.

Kinnipeetavaid suunatakse sotsiaalprogrammidesse, mille kestus on lühiajaline. Programmides osaletakse vangistusaja teatud etappides olenevalt programmi eesmärgist (nt vabanemiseelne programm läbitakse vahetult enne vabanemist). Kõik sotsiaalprogrammid on loodud kindlate oskuste õpetamiseks, seega ei osale isikud nendes programmides, mis ei tulene individuaalsest täitmiskavast. Kuna sotsiaalprogrammide kestus on lühiajaline, ei tohiks need segada põhihõivet, s.o õppimist või töötamist.

Usuliste vajaduste rahuldamine on laiemal tähendusega kui vaid usutalituste pidamine. Kaplanid nõustavad ja korraldavad sotsiaalprogramme, mis aitavad isikul hoiakuid kujundada, ennast analüüsida ning eesmärke seada.

17.2. Kinnipeetava kohusetundlik suhtumine vangla pakutavatesse tegevustesse aitab kaasa töö- ja õppimisharjumuse tekkimisele ning võimaldab kinnipeetaval suurendada enda teadmisi ja parandada kvalifikatsiooni.

17.3. Õppimine

17.3.1. Individuaalse täitmiskava (ITK) alusel tagatakse igale kinnipeetavale isikupärane kohtlemine ja plaan, milles nähakse ette erinevate tegevuste perioodid ja prioriteedid. See tagab iga kinnipeetava jaoks järjepidevuse hariduse omandamisel ning sealt tööhõivesse suundumisel.

17.3.2. Ka riigikeele õppimise vajadus nähakse ette individuaalses täitmiskavas (v.a vahistatud, kuna nende puhul ITK-d ei koostata ning vajaduse hindab inspektor-kontaktisik koostöös riigikeele õppe korraldajaga).

17.3.3. Vahistatule individuaalset täitmiskava ei koostata, tema võib pöörduda vangla poole individuaalkorras. Vangla ei pea võimaldama vahistatul osaleda õppes, kuid vahistatu võib õppida iseseisvalt.

17.3.4. Hariduskorraldaja saab määrata kinnipeetava haridustaseme ja varasemad tööoskused ning selle põhjal anda nõu, kuidas haridusteed jätkata. Konsultatsiooni on vaja ülevaate saamiseks, millised õppimisvõimalused vanglas on ja mis dokumente on vaja õppima asumiseks koolile esitada.

17.3.5. Õppe sujuvamaks korraldamiseks omandatakse haridus tunniplaani alusel, kus on kirjas ka ruum, kus õpe toimub.

17.3.6. Kinnipeetav osaleb aktiivselt õppes ja omandab teadmisi. Õpetaja on võrdsustatud vanglateenistuse ametnikuga ning tema korraldus on nagu vanglateenistuse ametniku korraldus, mis tuleb täita (VangS § 67 p 1).

17.3.7.–17.3.8. Vangla kinnipeetavad peavad täitma koolikohustust kohusetundlikult. Distsiplineeritus võimaldab kõigil kinnipeetavail rahulikult süveneda õppesse. Kinnipeetav ei tohi segada tunnis teisi ega õpetajat. Haridus omandatakse ettenähtud programmide alusel, mille läbimiseks on vaja teha intensiivset tööd. Seega ei ole mõistlik, et õpetaja tunni ajal peale kinnipeetavate õpetamise kulutaks aega korrarikkumise vältimisele või lõpetamisele.

17.3.9. Kinnipeetaval läheb koolitundides õppimiseks vaja ainult tunnis ettenähtud õppevahendeid. Muud esemed segavad kinnipeetavate keskendumist ning nende kasutamine tunnis ei täida koolis käimise eesmärki. Peale selle on tegemist julgeoleku tagamise abinõuga, et kinnipeetavad ei ohustaks õppimise ajal vangla turvalisust.

- 17.3.10. Kooli vara heaperemehelik kasutamine ja tagastamine võimaldab kinnipeetavail õppida tehniliselt korras, puhtas ja õppimist innustavas keskkonnas ning kasutada korrektseid ja vajalikke õppevahendeid.
- 17.3.11. Õppe ajal tehakse mitmesuguseid esemeid, mis tuleks kirja panna kambris olevate esemete nimekirja. Osa valmistatud esemeist on vanglas keelatud (nt savist tehtud nõud vms), mis tähendab, et vangla peaks iga kord hakkama valminud eset üle hindama, mis eeldab suurt ressursikulu. Eelõeldu põhjal keelab vangla koolis õppimise ajal valmistatud esemete omandamise.
- 17.3.12. See punkt sätestab õppimise eeldused väljaspool vangla territooriumi.
- 17.3.13. Keeluga tagatakse vangla üldine julgeolek, keelatakse esemete ja omavahelise info vahetus. Punkt ei keela suhtlemist samal erialal õppivate kinnipeetavatega.

17.4. Töötamine

- 17.4.1. VangSi § 38 lg 1 põhjal tagab vanglateenistus võimaluse korral kinnipeetavale töö, arvestades tema füüsilisi ja vaimseid võimeid ning oskusi. Kui kinnipeetav töö ei saa, rakendatakse teda võimaluse korral vangla majandustöödel. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt võib vanglateenistus rajada vangla territooriumil või väljaspool seda kaitisi, võimaldada kinnipeetavail töötada väljaspool vanglat või rakendada neid vangla majandustöödel. Väljaspool vangla territooriumi töötamise eeldus on kinnipeetava paiknemine avavanglaosakonnas.
- 17.4.2. Üldpõhimõttena ei kuulu kinnipeetava töötamine tööõiguse regulatsiooni alla. Kinnipeetav ei tööta eraõigusliku lepingu alusel, vaid teda kohustatakse töötama avalik-õigusliku võimusuhte kaudu. Majandustööd on lihtsamad, sestap annab esialgu sinna tööle määramine vanglale parema ülevaate kinnipeetava võimeist ning motivatsioonist. Hiljem võib teda rakendada rohkem spetsiifilisi oskusi nõudvatele ametikohtadele.
- 17.4.3. Kinnipeetaval ei ole õigust nõuda enda tööle rakendamist, vaid see toimub vanglateenistuse ametniku taotlusel.
- 17.4.4. Avavanglaosakonda paigutamisel lähtutakse VangSi § 20 alustest. Lubades avavanglaosakonda paigutatud kinnipeetava tööle väljaspool vangla territooriumi, on vangla ennekõike veendunud, et kinnipeetav saab väljaspool vanglat iseseisvalt ning ilma pideva järelevalveta hakkama.
- 17.4.5. Töögraafiku eesmärk on ennekõike plaanida tööd vangla vajaduse järgi. Lisaks võimaldab töögraafiku järgimine plaanida ka vanglateenistuse ametnikel oma ressursi, samuti hallata teavet kinnipeetavate asukoha ja ajakasutuse kohta.
- 17.4.6. V- ja P-hoones paiknevad kinnipeetavad töötavad ennekõike töökohtadel, kus ei ole pesemise ega isiklike asjade hoiustamise võimalust, seepärast ei ole muude esemete töökohale kaasavõtmine mõistlik ega vajalik. (Muudetud 02.04.2024 käskkirjaga nr 1-1/24/47, jõust. 15.04.2024)
- 17.4.7. Nimetatud esemed lubatakse kaasa võtta, kuna töökohal on pesemisruumid. Peale selle tagab säärane lahendus kinnipeetavaile parema ja efektiivsema hügieeni.
- 17.4.8. Kuna tegemist on erinevate erialadega, võib praktikaks vajalik riietus erineda kinnipeetavate vormiriietusest, seetõttu peab vangla otstarbekaks tagada kõigile praktilisel osalevatele kinnipeetavatele nõuetekohase riietuse. Riideid hoitakse tootmishoone riietusruumis, et need kaduma ei läheks või et kinnipeetavad ei kasutaks neid sihipäratult.
- 17.4.9. Markeeritud tööriista väljastamine tagab selle, et vangla saab kontrollida, kas tööriist on kinnipeetava käes ning kas seda kasutatakse ainult tööülesannete täitmiseks. Teavitada on vaja selleks, et vanglateenistus teaks, et tööriista võidakse kasutada õigusrikkumise toimepanemiseks või selle ärahoidmiseks. Töökohalt või -objektilt ei tohi kinnipeetavad tööriistu ega vahendeid kaasa võtta vangla julgeoleku kaalutlusel, kuna need on tihti peale ohtlikud ja kinnipeetavale iga päev kasutamiseks keelatud esemed. Pealegi on tegemist varaga, mis peab olema kohas, kuhu nende omanik on nende kasutamise ette näinud.
- 17.4.10. Tegemist on ühest hoonest teise liikumisega, sestap on järelevalve tagamiseks vaja nii vanglateenistuse ametnike kontrolli saatmisel kui ka läbiotsimist, et tõkestada keelatud

esemete sattumist tootmishoone territooriumilt välja. Metallotsija on üks abivahend keelatud esemete avastamisel.

- 17.4.11. Keelu eesmärk on ennekõike tagada vangla üldine julgeolek.
- 17.4.12. Vangla majandustöödel töötavate kinnipeetavate tööaja arvestusega tagatakse kinnipeetavale töötasu realselt töötatud aja järgi.
- 17.4.13. Kuna õppepraktika toimub vangla tootmishoones, kehtib see peatükk ka õppepraktikal viibivate kinnipeetavate kohta.
- 17.4.14. Keeluga tagatakse vangla üldine julgeolek, võimalik keelatud esemete liikumine ning omavaheline infovahetus. Sätetatu ei keela kinnipeetava suhtlemist temaga tootmishoone ühes ja samas ruumis töötavate kinnipeetavatega.
- 17.4.15. (Kehtetu 14.09.2015 käskkirjaga nr 1-1/133, jõust. 1.10.2015)
- 17.4.16. Sättega luuakse vangla köögis või tootmishoones töötavatele kinnipeetavatele võimalus võtta töökohale, s.o kööki või tootmishoonesse, kaasa isiklikuks tarbimiseks kohvi ja teed. Vangla julgeolekukaalutlustel ei tohi pakend olla enne töökohale viimist avatud, samuti ei ole lubatud juba töökohale toodud eelnimetatud aineid tagasi osakonda viia. (Muudetud 02.04.2024 käskkirjaga nr 1-1/24/47, jõust. 15.04.2024)

17.5. Taasühiskonnastavad tegevused

Taasühiskonnastavaid tegevusi korraldatakse kinnipeetavaga juhtumite põhjal, aluseks on riskihindamine ja individuaalne täitmiskava. Juhtumipõhine töökorraldus tagab selle, et kinnipeetavad teevad täpselt nende riske maandavaid tegevusi. Vahistatule ei ole vangla kohustatud võimaldama sotsiaalprogrammides ja tugirühmades osalemist, kuid vahistatu võib sotsiaalprogrammis osalemiseks pöörduda kontaktisiku poole ning vangla võimaldab osalemise, kui see on töökorralduslikult võimalik. Taasühiskonnastavate tegevuste eesmärk on tagada efektiivne töö kinnipeetavaga nii individuaalselt kui ka rühmatööna. Seepärast on mõistlik kinnipeetav, kes seda takistab, teatud ajaks või lõplikult tegevusest eemaldada. Sellist eemaldamist saab käsitleda selliselt, et kinnipeetaval endal puudus motivatsioon tegevuses osaleda.

(Muudetud 31.05.2021 käskkirjaga nr 1-1/64, jõust. 1.06.2021)

18. Sportimine, huvitegevus, raamatukogu kasutamine ning muud vaba aja veetmise võimalused

18.1. Sportimine

- 18.1.1. Kinnipeetavate (v.a vahistatu) sportimine seisneb eelkõige aeroobsetes tegevustes (jooksmine, pallimängud, harjutused erinevatele lihasrühmadele jms). Kinnipeetava hea tervislik seisund on üks eeldusi pärast vanglast vabanemist tööturule naasta ning taas ühiskonda lõimuda.
- 18.1.2. Osakondades K1-K6, R1-R6, S1-S5, V1, V3, V5 ja V6 paiknevail kinnipeetavail võimaldatakse päevakava järgi tegelda kehakultuuriga nii osakonnas kui ka vangla spordirajatistes. Osakonnas sportides võib harrastada aeroobseid tegevusi (nt kõndimine, harjutused erinevatele lihasrühmadele jms). Spordirajatistes saab mängida meeskondlikke sportmänge (nt võrkpalli, korvpalli jms). Vanglas on kehakultuuriga tegelemise eesmärk säilitada kinnipeetava füüsis, mitte teha saavutussporti. Spordirajatise kasutatakse graafiku järgi ning graafikut koostades arvestatakse eelkõige kasuliku tegevusega hõivatud kinnipeetavate suurema spordirajatiste kasutussagedusega. V7 ja V8 osakondades paiknevatele kinnipeetavatele võimaldatakse kasutada vangla spordirajatise vastavalt üksuse juhi otsusele. (Muudetud 26.09.2019 käskkirjaga nr 1-1/89, jõust. 1.10.2019) (Muudetud 02.04.2024 käskkirjaga nr 1-1/24/47, jõust. 15.04.2024)
- 18.1.3. Spordivahendite eesmärgipärane ja heaperemehelik kasutamine aitab ära hoida kinnipeetavate vigastamist või spordivahendite lõhkumist. Kui kinnipeetav paneb

spordirajatises toime distsipliinirikumise, on vanglateenistuse ametnikul õigus lõpetada sporditegevus, kuna ohtu võib sattuda vangla julgeolek.

- 18.1.4. Kodukorra punktis 19.1.2 nimetatud osakondades paiknevad kinnipeetavad võivad vanglas teha sporti spordisaalis või -väljakul. Spordirajatisel valiku otsustab vanglateenistuse ametnik, kellel on infot, milline rajatis on vaba ja mis seisukorras see on.
- 18.1.5. Kinnipeetav vastutab oma tegevuse eest ka sportimise ajal. Ta ei tohi tekitada olukorda, kus satuks ohtu tema enda või teiste elu või tervis. Kui kinnipeetav on treeningul viga saanud, tuleb kohe teavitada vanglateenistuse ametnikku, et korraldada vigastatud kinnipeetavale vajaduse korral kiiresti arstiabi.
- 18.1.6. (Muudetud 02.04.2024 käskkirjaga nr 1-1/24/47, jõust. 15.04.2024)

18.2. Raamatukogu kasutamine

Raamatukoguteenus vanglas tagab kinnipeetava arenguks vajaliku informatsiooni kättesaadavuse ning soodustab haridustaseme ja üldise harituse tõusu. Raamatukogu tegevus on korraldatud selliselt, et teavikud, v.a õppekirjandus, paiknevad üksuses ning kinnipeetavad saavad neid ise lugemiseks valida. Seetõttu on kaotatud sätted, mis reguleerivad teavikute laenutamise aega tagastamise korda. Kuna teavikud paiknevad üksuses ja nende läbi otsimine on keerukas, siis võib kinnipeetaval kambris olla mõistlik arv, so 5 raamatut. Erinev korraldus on õppekirjanduse kohta, mida laenutatakse eeskätt kooli tegevuses osalevatele kinnipeetavatele. Teistele laenutatakse õppekirjandust ainult juhul kui raamatukogul on vabu teavikuid. Välja on toodud ka teave selle kohta, millised on tagajärjed, kui raamatut kasutatakse sihipäratult või seda rikutakse. Raamatu laenutanud isikul lasub ainuvastutus raamatu säilimise ja kasutamise eest. Edasilaenutamise korral oleks kasutajaid rohkem ning vanglal puuduks ülevaade, kes raamatut parajasti haldab. Vanglast lahkudes peab kinnipeetav vangla tagastama, sellega tagatakse, et vangla vara jääb vangla territooriumile ning ei satu võõraste isikute valdusse. (Muudetud 31.05.2021 käskkirjaga nr 1-1/64, jõust. 1.06.2021) (Muudetud 02.04.2024 käskkirjaga nr 1-1/24/47, jõust. 15.04.2024)

18.3. Huvitegevus

- 18.3.1. Huvitegevuse sisu on huvist lähtuv juhendatud tegevus, et omandada teadmisi ja oskusi. Huvihariduse kaudu arenevad tähtsad isiksuseomadused, nagu töökus, sihikindlus, saavutusvajadus ning vastutus- ja kohusetunne.
- 18.3.2. Kuna tegemist on tihtipeale ohtlike ja kinnipeetavale iga päev kasutamiseks mõeldud keelatud esemetega, on põhjendatud nende kasutamine ainult huvitegevuse ruumides. Lisaks on tegemist vangla varaga, mis peab olema kohas, kuhu vangla on nende kasutamise ette näinud.
- 18.3.3. Huvitegevuse vahendid on vangla vara. Kui kinnipeetav liitub huviringiga, peab ta arvestama seda, et valminud asju kaasa viia ei tohi. Huviringis arendatakse ennekõike käelist tegevust. Käsitöö, muusika või muu huvitegevuse võimaldamise eesmärk vanglas on luua kinnipeetavale pärast vabanemist eeldused ühiskonnas hästi toimetulemiseks, mistõttu nähakse ette ka võimalus, et vangistuse jooksul huvitegevuse käigus valminud ühe teose võib kinnipeetav paigutada lattu või saata väljapoole vanglat juhul, kui ta tasub valmistamiseks kasutatud materjalide kulud. Teose välja saatmisel tasub ka välja saatmise kulud. (Täiendatud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)

19. Usuvabaduse tagamine

- 19.1. PSi § 40 järgi on igaühel südametunnistuse-, usu- ja mõttevabadus. Kuulmine kirikutesse ja usuühingutesse on vaba; riigikirikut ei ole. Igaühel on vabadus nii üksinda kui ka koos teistega, avalikult või eraviisil täita usutalitust, kui see ei kahjusta avalikku korda, tervist ega kõlblust. VangSi § 62 põhjal tagab vanglateenistus kinnipeetavale usuliste vajaduste rahuldamise. Kirikute ja koguduste seaduse (KiKoS) § 9 lg 1 järgi on kinnipidamisasutustes viibijal õigus täita usulisi talitust oma usutunnistuse põhjal, kui see ei kahjusta avalikku korda, tervist, kõlblust, vanglas kehtestatud korda ega teiste seal viibivate isikute õigusi. 17.09.2020 kiitis heaks Eesti kirikute Nõukogu usuvabaduse miinimumstandardid vanglates, mis täpsustab kinnipeetavatele

tagatavate usuvabaduse tagavate nõuete ja meetmete miinimumi. (Täiendatud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust 01.03.2022)

- 19.2. KiKoSe § 9 lg 2 järgi korraldab jumalateenistusi ning usulisi talitusi ravi-, õppe- ja hoolekandeasutustes usuline ühendus omaniku või asutuse juhi, kinnipidamisasutustes vangla direktori, kaitseväes struktuuriüksuse ülema ning Kaitseväe maleva pealiku loal.
  - 19.2.1. Eesmärk on rahuldada kõigi huvitatud kinnipeetavate usulised vajadused.
  - 19.2.2. Kaplan vestleb enne kinnipeetavaga, et selgitada tema usulised vajadused ja see, kas isik on motiveeritud osalema jumalateenistusel jt religioossetel üritustel.
  - 19.2.3. Kui kinnipeetav ei saa julgeolekukaalutlustel või muul olulisel põhjusel (nt raske haigus) jumalateenistusel osaleda, võib ta taotleda individuaalset sakramentidega (ristimine, armulaud) jumalateenistust eluosakonnas. Üldjuhul jagatakse sakramente kabelis, erandkorras võib seda teha ka muus kohases ruumis. Religioossetele üritustele registreerimine on kinnipeetavale vabatahtlik. Registreerimiseks tuleb pöörduda kontaktisiku poole ning registreeritakse vanglas kehtiva korra alusel. Kui kinnipeetav on saanud loa osaleda religioosel üritusel ja on kabelisse tulnud, on üritusel osalemine talle kohustuslik. See tähendab, et kinnipeetav peab käituma korrektselt ega tohi oma tegevusega häirida ürituse korraldamist.
  - 19.2.4. Kinnipeetavad toimetatakse kabelisse üksnes usutegevuseks, teised tegevused on seal keelatud ega oleks kooskõlas kabelis viibimise eesmärgiga. Kõrvaline tegevus on see, mis ei ole toimuva ürituse kavas ette nähtud ega ole seda otseselt vaja korraldada. Kõrvaline tegevus võib olla näiteks kinnipeetavate omavaheline vestlemine, esemete üleandmine ja vahetamine, demonstratiivne ja väljakutsuv käitumine, tavapärasest väljema häälega laulmine ning palvetamine.
  - 19.2.5. VangSi § 90 lg 3 alusel hoitakse vahistatut ööpäev läbi lukustatud kambris, välja arvatud aeg, mil ta töötab või õpib. Sama paragrahvi lõike 5 järgi on vangla või arestimaja kohustatud võtma kõik meetmed, et välistada eri kambritesse paigutatud vahistatute omavahelist sidepidamist. Eeltoodu põhjal ei võimaldata vahistatuil võtta osa jumalateenistusest, kuid nad võivad hingehoidlikes küsimustes individuaalselt pöörduda vangla kaplani poole.
- 19.3. Kui kinnipeetav soovib, et kaplan nõustaks teda individuaalselt või kuulaks teda ära, on tal selleks võimalus tagatud. Kaplan organiseerib oma hinnangu ja töökorralduse põhjal kinnipeetavale vajaduse korral individuaalse vastuvõtu.
- 19.4. Vangla tagab oma võimaluse piires kinnipeetavale, olenemata tema usutunnistusest, vajaduse korral kohtumise sama religiooni esindajaga, arvestades KiKoSe § 9 lg 1 erisusi.
- 19.5. Usulise sümbolika väljastamise vajaduse kinnipeetavale otsustab vangla kaplan. Kinnipeetavale vangla poolt väljastatud usulise sümbolika üle peab vangla arvestust. Pühapiltide arvu piiramine on õiguspärane, kuna nende liigne kogus raskendab oluliselt järelevalve toimingute teostamist, nimelt kambri visuaalset kontrolli ja läbiotsimist. Piirang ei ole ebamõistlik, kuna maksimaalselt 3 pühapilti on piisav kogus usuliste toimingute tegemiseks ja suurem hulk pühapilte võib mõjuda häirivamalt ilma usulise orientatsioonita või teise usulise orientatsiooniga kinnipeetavatele. Tegemist on võrdse kohtlemise ja tasakaalu tagamisega usuvabaduse rakendamisel. (Muudetud 20.12.2013 käskkirjaga nr 1-1/234, jõust. 1.01.2014) (Täiendatud 14.09.2015 käskkirjaga nr 1-1/133, jõust. 1.10.2015)
- 19.6. Eesmärk on, et kinnipeetavad ei kasutaks religioosset sümbolikat mitte usutava kohaselt ega teisi kinnipeetavaid ja vanglateenistujaid häirides. Näiteks võib kinnipeetav palvehelmeid kasutada oma kambris, elusektsioonis, jalutades ja kabelis, mitte aga koolis, sotsiaalprogrammis või mõnes muus vangla organiseeritud tegevuses.
- 19.7. VSKE § 60 lg 1 järgi võib kinnipeetaval kartseris olla pühakiri.
- 19.8. Kui kinnipeetav soovib abielu kiriklikult laulatada, pöördub ta esmalt kontaktisiku poole, kes edastab kinnipeetava soovi kaplanile. Kaplan kohtub kinnipeetavaga ning selgitab abielu sõlmimiseks vajalikke tingimusi ja toiminguid. Kui kinnipeetav soovib abielu laulatada, määrab laulatuse kuupäeva kaplan. On võimalikud kolm varianti: 1) kaplan laulatab varem registreeritud

abielu, 2) abielu registreerib notar, 3) abielu registreerib ja laulatab registreerimisõigust omav kaplan. (Muudetud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)

20. Meditsiiniline teenindamine

20.1. VangSi § 49 põhjal on tervishoid vanglas riigi tervishoiusüsteemi osa. Tervishoiuteenust korraldatakse vanglas tervishoiuteenuste korraldamise seaduse alusel. Kinnipeetavale tervishoiuteenuste osutamist rahastatakse riigieelarvest Justiitsministeeriumi kaudu. Seega lähtuvad kõik nõuded kinnipeetavate ravi kvaliteedile samadest alustest, mis vabaduses viibivale isikuile. PSi § 28 järgi on kinnipeetaval õigus oma tervist kaitsta. Samaaegu lasub kinnipeetaval vastutus enda tervise eest hoolitseda, tugevdades organismi ja hoides ära haiguste teket (ei või suitsetada, regulaarne kergem füüsiline koormus töötamise või sportimise näol, isikliku hügieeni pidamine, kambri korrashoid, igapäevane värskes õhus viibimine, ettenähtud raviskeemi korrektne täitmine jms).

Meditsiiniosakonna tegevust litsentsib ja järelevalvet korraldab Terviseamet.

20.2. Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse (TTKS) § 2 lg 1 põhjal on tervishoiuteenus tervishoiutöötaja tegevus haiguse, vigastuse või mürgituse ärahoidmiseks, diagnoosimiseks ja ravimiseks, et leevendada inimese vaevusi, hoida ära tema terviseseisundi halvenemist või haiguse ägenemist ning taastada tervist. TTKSi § 3 lg 1 kohaselt on tervishoiutöötajad arst, hambaarst, õde ja ämmaemand, kui nad on registreeritud Terviseametis. TTKSi § 3 lg 2 järgi võib tervishoiutöötaja osutada tervishoiuteenuseid omandatud eriala piirides, mille kohta on talle väljastatud Terviseameti tõend tervishoiutöötajana registreerimise kohta. Terviseamet on väljastanud Viru Vanglale tegevusloa, mis hõlmab järgmisi ambulatoorse arstiabi teenuseid: peremeditsiiniteenus, psühhiaatriateenus, infektsioonhaiguste teenus, hambaraviteenus, radioloogiateenus, günekoloogiateenus, oftalmoloogiateenus, neuroloogiateenus, üldkirurgiateenus, dermatoveneroloogiateenus ning uroloogiateenus. Tegevusluba on osutada statsionaarset tervishoiuteenust – hooldusraviteenust.

Teenuse maht sõltub eelarvevahendeist. Kui kinnipeetava tervislik seisund vajab tervishoiuteenust, milleks puudub vanglal tegevusluba või meditsiinitehnika, siis saadab meditsiiniosakond ta tervishoiuteenuse osutaja juurde, kellel on vastav tegevusluba ning kellega on sõlmitud leping.

Plaanilise tegevuse korral lähtutakse eelarvevahendeist ja eesmärkide prioriteetsusest. Erakorralise seisundi puhul lähtutakse ainult kinnipeetava tervislikust seisundist.

20.3. Kui kinnipeetavad registreerivad end järjekorda, lähtutakse probleemi tõsidusest ja erakorralisusest, st kohest sekkumist vajavate probleemide korral kutsutakse kinnipeetav vastuvõtule esimesel võimalusel, plaaniliste uuringute või konsultatsioonide korral paneb arst kinnipeetava järjekorda. Niisugune tegevus tagab töö sujuvuse, kinnipeetavad ei kuhju ühele vastuvõtule, samas lahendatakse erakorralist sekkumist vajavad seisundid kohe, välistades ohtu püsiva tervisekahjustuse tekkeks või surmaks. Kui kinnipeetav ei soovi oma terviseprobleemi avaldada, võib ta minna arsti vastuvõtule ilma selgitusteta. Säärasel juhul läheb ta üldjärjekorra lõppu. (Muudetud 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust. 01.03.2022)

20.4. VangSi § 133 järgi on vanglaametnik kohustatud vangla direktorile või kõrgemale kohalviibivale vanglaametnikule kohe teatama kõigist karistuse täideviimisel esilekerkivatest tähtsatest juhtudest, mis puudutavad vangla sisekorraeeskirja täitmist ja vangla julgeolekut, samuti tähelepanekuist kinnipeetava kohta, mis aitavad saavutada karistuse täideviimise eesmarke. Kinnipeetava või vahistatu haigestumisest, vigastusest või mürgitusest on vanglaametnik kohustatud kohe informeerima arsti või õde. Haigestumine on äkki tekkinud terviseseisundi muutus, mis vajab kohest sekkumist. Vältimatut abi vajavad seisundid ja olukorrad, kus 24 tunni jooksul meditsiiniabi andmata jätmisel võib tekkida püsiv terviseseisundi halvenemine või surm.

20.5. (Tunnistatud kehtetuks 25.02.2022 käskkirjaga nr 1-1/27, jõust 01.03.2022)

20.6. Kui kinnipeetav esitab tervishoiuteenuse osutajale oma tervise kohta valeandmeid, siis ei ole võimalik isikule panna õiget diagnoosi ega määrata vastavat ravi. Tagajärjeks võib olla vale ravi ning see võib osutada eluohtlikuks.

20.7. Ravimid määrab ja jagab meditsiiniosakond ravimipinalitesse, mistõttu on väga täpselt teada, kes, millal ja mis ravimit peab manustama. Ravimit esimest korda määrates selgitab meditsiinitöötaja

kinnipeetavale, mis ravimiga on tegemist, milline on selle oodatav ravitoime, millised on võimalikud kõrvaltoimed ning kuidas ravimit võetakse. Seega ei pea ravimite manustamise juures olema meditsiinitöötaja. Samamoodi võtavad ravimeid kodus teisedki inimesed. Eeldus on, et ravi vajav inimene on huvitatud tervenemisest ja jälgib täpselt talle antud juhiseid. Meditsiinosakonna ettenähtud raviskeemi järgimine on väga tähtis paranemise osa. Kui kinnipeetav raviskeemi ei järgi, võib haigus ägeneda, ravimi suhtes tekib resistentsus ning raskemate haiguste puhul ka eluohtlik seisund. Kui arsti ettenähtud ravimid ei sobi ja tekivad kõrvalnähud vms, tuleb kohe teavitada meditsiinosakonda, et raviskeemi muuta. Kui kinnipeetav ei järgi raviskeemi või keeldub ravimite kohesest manustamisest vanglateenistuse ametniku juuresolekul, siis kaalub meditsiinosakond ravi lõpetamist, kuna sunniviisil ei ole õigust isikut ravida, v.a juhul, kui tegemist on eluohtliku seisundi ja erakorralise meditsiiniabi osutamisega ning isik ei ole ise võimeline enda ravimise üle otsustama.

- 20.8. Viru Vangla meditsiinosakonna narkootiliste ja psühhotroopsete ainete soetamise, kasutamise ning käitlemise korra järgi võivad sotsiaalministri määruses nr 73 „Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete meditsiinilisel ja teaduslikul eesmärgil käitlemise ning sellealase arvestuse ja aruandluse tingimused ja kord ning narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirjad“ nimetatud preparaate käidelda üksnes selle korraga tutvunud meditsinitöötajad. Ravim on vaja purustada, et veenduda preparaadi õiges manustamises ning vältida kinnipeetavate tahtlikku ravimi kogumist. Narkootiliste ja psühhotroopsete ravimite suuremas doosis manustamine võib kaasa tuua eluohtlikke ravimimürgistusi.
- 20.9. Ravimid väljastatakse üksnes plasttopsides, et vältida teravate servadega või purunemisohtlikke materjale, millega kinnipeetav võib end tahtlikult või tahtmatult vigastada. Ravimitopsile kantakse kinnipeetava nimi, kambri number ja väljastamise kuupäev põhjusel, et saaks tuvastada, kellele ja millal on ravim väljastatud.
- 20.10. Pliiatssüstal, süstlanõelad ja lantsett on teravad torkavad vahendid ning võivad olla nakatunud, ravimi vale kasutuse korral ka ohtlikud, viies veresuhkru taseme liiga madalale. Seetõttu ei tohi need vahendid sattuda valedesse kättesse. Glükomeetri testribade arvulist piiratust on vaja, et eelarvevahendid püsiks tasakaalus. Süstlanõelu vahetab spetsialist-õde vajaduse korral üks ühele, st uued vanade vastu (andes nt 2 nõela, annab kinnipeetav õele vastu 2 kasutatud nõela). Seega võib kambriks olla sõltuvalt päevas tehtavate süstete arvust maksimumarv nõelu. Nõelte vahetamiseks tuleb kinnipeetav avatud sektori korral trellukse juurde, kinnises sektoris vahetatakse nõelu luugi kaudu. Kambriks võib olla ainult üks insuliini pliiatssüstal ühe toimeaine kohta, kuivõrd tagavarasüstlad tuleb säilitada külmikutemperatuuril.
- 20.11. Ravist keeldumine on vaja fikseerida, kuna sellisel juhul vastutab kinnipeetav oma edaspidise tervisliku seisundi eest ise. Vanglal puudub õigus kinnipeetavat sunniviisil ravida, v.a juhul, kui on tegemist eluohtliku seisundiga.
- 20.12. Kinnipeetaval on keelatud:

Kodukorra punktides 20.12.1. kuni 20.12.3. nimetatud tegevused on kinnipeetavale keelatud, kuna ohtu võib sattuda kinnipeetava või teiste vanglas viibivate isikute elu või tervis. Justiitsministri 01.10.2011 määruse „Järelevalve korraldus vanglas“ § 38 lg 1 kohaselt jagavad vanglateenistuse ametnikud kinnipeetavaile ravimeid, järgides vangla tervishoiutöötaja ettenähtud kogust ja aega. Sama paragrahvi lõike 2 järgi peab psühhotroopsete ja narkootiliste ravimite jagamise juures viibima tervishoiutöötaja. Sama paragrahvi lõike 3 põhjal on vanglateenistuse ametnik kohustatud kontrollima, kas kinnipeetav manustab ravimi. Ravirežiimist kinnipidamine on tulemuse saavutamiseks äärmiselt oluline, ravimite kontrollimatu tarvitamine võib kaasa tuua fataalseid tagajärgi. Ravimite tarvitamine peab täitma ainult tervenemise eesmärgi.

20.12.4. Omaalgatuslik augustamine, rõngastamine jms tegevus on vanglas keelatud ning ohustab kinnipeetavate ja teiste vanglas viibivate isikute tervist, sest seeläbi võivad hakata levima erinevad nakkushaigused (HIV, hepatiit jm vere kaudu levivad haigused), seega satuks ohtu kinnipeetava elu või tervis. Tätoveeringu (märgi) eemaldamine on raskendatud tegevus ning võib kahjustada isiku tervist jäädavalt. Tegemist võib olla ka ühe enesevigastamise viisiga. Sääraste tegevuste ajal on infektsioonide tekke oht väga suur, mistõttu kinnipeetav ei tohi omal algatusel oma keha moondada ega augustada, samuti ei tohi lasta teha seda teistel.

(Muudetud 20.12.2013 käskkirjaga nr 1-1/234, jõust. 1.01.2014)

21. Ametnike vastuvõtt

21.1. Vt punkti 5.9 seletust. (Muudetud 21.05.2013 käskkirjaga nr 1-1/92, jõust. 1.06.2013)

22. Distsiplinaarmenetlus ja distsiplinaarkaristuste täideviimine

- 22.1. Distsiplinaarmenetluse eesmärk on distsiplinaarsüüteo kiire ja täielik avastamine, süüdlase ja süüteo põhjuste väljaselgitamine ning distsiplinaarkaristuse õiglane määramine. Distsiplinaarmenetluse ajend on dokument, mis sisaldab andmeid distsiplinaarsüüteo kohta. Vanglas algatatakse distsiplinaarmenetlus siis, kui ilmnevad distsiplinaarsüüteo tunnused, mis on fikseeritud ettekandena.
- 22.2. Distsiplinaarsüüteks peetakse süülist tegu, mis seisneb õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmata jätmises või mitte nõuetekohases täitmises. VangSi §-de 63 ja 100 järgi on vanglateenistusel õigus vangistusseaduse, vangla sisekorraeeskirja või muude õigusaktide nõuete süülise rikkumise eest kohaldada kinnipeetava suhtes distsiplinaarkaristusi.
- 22.3. VangSi § 100 lg 1 p 4 põhjal võib vahistatu suhtes vangistusseaduse, vangla sisekorraeeskirja või muude õigusaktide nõuete süülise rikkumise eest distsiplinaarkaristusena kohaldada isiklike vahendite arvelt lisatoitlustamise õiguse keelamist kuni kaheks kuuks. Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 61 lg 1 järgi kehtib haldusakt adressaadile teatavaks tegemisest või kättetoimetamisest alates, kui haldusaktis ei ole ette nähtud hilisemat kehtima hakkamist. Juhul kui vahistatu suhtes on distsiplinaarkaristusena kohaldatud eelnimetatud karistust, väljastatakse talle distsiplinaarkaristuse kehtivuse ajal küll vangla kauplusest kauba tellimise leht, kuid tal puudub õigus soetada endale toiduaineid.
- 22.4. VangSi § 38 lg 2² kohaselt võib kinnipeetava töölt kõrvaldada või töökohustusest vabastada, kui kinnipeetav ei ole võimeline töökohustust täitma või töötamine ohustab tema enda või vangla julgeolekut või töötamine ohustab vangla distsiplinaarkorda. Kinnipeetava tööle võtmise, töölt kõrvaldamise ja töölt vabastamise korra kehtestab justiitsminister määrusega. Justiitsministri 07.02.2007 määruse nr 9 „Kinnipeetava tööle võtmise, töölt kõrvaldamise ja töölt vabastamise kord“ (edaspidi *kord*) § 5 lg 2 p 8 põhjal peatub kinnipeetava töökohustus distsiplinaarkaristusena kuni üheks kuuks töölt eemaldamise korral. VangSi § 65 järgi pööratakse distsiplinaarkaristus üldjuhul täitmisele kohe. Kui aga kinnipeetavale on määratud karistuseks töölt eemaldamine kuni üheks kuuks, arvestatakse karistuse algust hetkest, mil kinnipeetav realselt töölt eemaldatakse.
- 22.5. Tavaliselt ei kanna kinnipeetavad kartserikaristust kambris, kuhu nad on paigutatud tavarežiimi puhul. Kartserikaristuse kandmiseks teise kambrisse või osakonda paigutatud kinnipeetav on kohustatud kaasa võtma kõik temale kuuluvad esemed. Kinnipeetava juures kambris olnud isiklikud asjad antakse lattu ning tagastatakse kinnipeetavale pärast kartserist vabastamist. Vangla ei taga, et kinnipeetav paigutatakse tagasi eluosakonda või kambrisse, kust ta kartserikaristust kandma saadeti. Vangla ei vastuta kinnipeetava endisesse kambrisse või eluosakonda jäetud esemete eest. Leitud esemetega, mille omanikku ei suudeta tuvastada, toimitakse vangistust reguleerivate õigusaktide alusel.

23. Ümberpaigutamine ja vanglast vabastamine

- 23.1. Vanglast vabastatakse justiitsministri 25. 01. 2001. a määruse nr 11 „Kinnipeetava vanglast vabastamise kord“ alusel. Korras on sätestatud vangla toimingud, mida on vaja teha, et kinnipeetavat vanglast vabastamiseks ette valmistada ning vabastada.
- 23.2. Kinnipeetavad paigutatakse ümber täitmisplaani alusel.
- 23.3. Kinnipeetaval lasub kohustus vahetult enne vabanemist või ümberpaigutamist teise vanglasse tagastada vanglale tema kasutuses olnud vangla vara. Ümberpaigutamise korral teise vanglasse ei pea kinnipeetav vanglavormi tagastama. Vangla vara tagastamise fikseerib vanglateenistuse ametnik. Kinnipeetav on kohustatud enne vanglast vabanemist või ümberpaigutamist teise vanglasse panema kambris kokku kõik temale kuuluvad isiklikud asjad ja need kaasa võtma.
- 23.4. VangSi § 75 lg 3 põhjal tagastatakse kinnipeetavale vabastamise korral vanglateenistuse hoiul olnud esemed ja dokumendid ning isiklikud riided. Kui isiklikud riided puuduvad või ei vasta aastaajale, annab vanglateenistus vabastatavale riided tasuta. VSKE § 64 lg-te 1 ja 6 järgi tagastatakse vanglast vabastatule hoiul olevad asjad, mida kinnipeetav allkirjaga kinnitab.
- 23.5. Kui kinnipeetaval puuduvad vanglast vabastamise ajal isiklikud riided või ei vasta need aastaajale, siis esitab ta vähemalt kaks nädalat enne vabanemise kuupäeva vanglale taotluse saada riided humanitaarkorras. Esitatud taotluse alusel annab vangla kinnipeetava vabanemise päeval humanitaarkorras riided ning võimaluse korral antakse need tasuta.

- 23.6. Vabastatava isiku tuvastab vangla, lähtudes „Kinnipeetava vanglast vabastamise korra“ §-st 19. Kinnipeetavalt küsitakse tema elulooandmeid ning tema vastuseid võrreldakse vabastamisõiendi ja isikliku toimiku andmetega. Isiklikus toimikus olevaid fotosid ja eritunnuste kirjeldusi võrreldakse kinnipeetavaga.

Justiitsministri 25.01.2001 määruse nr 11 „Kinnipeetava vanglast vabastamise kord“ § 11 põhjal antakse isikule kaasa vanglast vabastamise õiend, millele kantakse õiendi välja andnud vangla nimetus, õiendi number, kinnipeetava ees- ja perekonnanimi, kinnipeetava sünniaeg või isikukood, kinnipeetava foto, kinnipeetava allkiri, õiendi väljaandmise kuupäev, õiendi kehtivusaeg, kinnipidamise algus ja lõpp, õiendi väljaandja ees- ja perekonnanimi, õiendi väljaandja ametinimetus ning õiendi väljaandja allkiri. Vabastamisõiend kehtib kuue kuu jooksul väljaandmisest arvates ning sellele märgitakse kehtivuse lõpptähtpäev. Kinnipeetav kinnitab isiklike dokumentide, sh vabastamisõiendi kättesaamist oma allkirjaga isikliku toimiku tagumise kaane siseküljel.

- 23.7. VangSi § 75 lg 4 põhjal makstakse kinnipeetavale vabastamise korral välja tema isikuarvel olevatest summadest hoiustatud vabanemistoetus ning vanglasiseseks kasutamiseks jäetud raha. Kui kinnipeetava isikuarvelt väljamakstav summa on väiksem toetuse määrast, siis makstakse kinnipeetavale ühekordset toetust kehtestatud määra ja isikuarvelt väljamakstava summa vahe ulatuses. Väljamakstava toetuse määr on sätestatud justiitsministri 25.01.2001 määruse nr 11 „Kinnipeetava vanglast vabastamise kord“ §-s 23¹.

- 23.8. VSKe § 9¹ lg 1 põhjal peetakse kinnipeetava kohta vanglas tervisekaarti. Kui kinnipeetav avaldab soovi saada vabanemise korral tervisekaardi koopiat või haigusloo väljavõtet, siis esitab ta taotluse kooskõlas avaliku teabe seaduses sätestatuga. See väljavõte edastatakse talle vahetult enne vanglast lahkumist allkirja vastu kinnises ümbrikus, et kaitsta delikaatseid isikuandmeid.

- 23.9. Justiitsministri 25.01.2001 määruse nr 11 „Kinnipeetava vanglast vabastamise kord“ § 27 järgi annab kohtusaalis vabastatud kinnipeetavale tema soovil tagantjärele vabastamisõiendi asutus, kus kinnipeetav vahetult enne vabastamist viibis. Vanglateenistuse ametnik korraldab vabastatud isikule vanglas hoiul olnud asjade, vanglasisesel isikuarvel olnud raha, väärisesemete ja dokumentide üleandmise vangla pääsulas esmaspäevast kuni neljapäevani kell 08.30–16.30 ja reedel kell 08.30–15.30. Asjade kättesaamist kinnitab vabanenud isik enda allkirjaga.

Kinnipeetavail on vaja teada, kuidas käituda, kui nad väljaspool vanglat, st kohtusaalist, prokuratuurist, vabastatakse ning millal saab vanglas olevaid isiklike asju kätte. Isikud saavad teada, et pärast vabanemist võib kirjaliku taotluse alusel saada vanglast vabastamise õiendi tagantjärele. Seda õiendit on vaja eelkõige neile isikuile, kellel ei ole kehtivat isikut tõendavat dokumenti.

24. Noorte kinnipeetavate sõltuvusrehabilitatsioonisektsiooni erisätted (ei kehti vahistatu kohta)

- 24.1. Noorte kinnipeetavate sõltuvusrehabilitatsioonisektsiooni (SRS) paigutatakse sõltuvuse diagnoosiga kinnipeetav, kellele on koostatud riskihindamine ja individuaalne täitmiskava, milles kajastub noorte SRSi paigutamise sobivus. Noorte SRSi paigutatav kinnipeetav soovib loobuda uimastavate ainete tarvitamisest, muuta oma käitumist ja mõtteviisi ning on intellektuaalselt ja keeleliselt võimeline tegelustes osalema.

- 24.2. Korraldatavad tegevused tulenevad individuaalsest täitmiskavast. Rehabilitatsiooniprogrammina on kinnipeetavail eluviisitreening, millele järgneb individuaaltöö. Rehabilitatsiooni toetavad sportimine ja loovtegevused, osaleda saab Convictuse tugirühmas ning muudes vangla pakutavates sõltuvust käsitlevates tegevustes.

- 24.3. Noorte SRSis paiknevale kinnipeetavatele võimaldatakse sportida ja tegelda huvitegevusega selleks, et kinnistada kinnipeetava tervislikke eluviise, töökust, sihikindlust, saavutusvajadust ning vastutus- ja kohusetunnet.

- 24.4. Noorte SRSi paigutatakse kinnipeetav kokkuleppe alusel. Kinnipeetavaga sõlmitakse kokkulepe, millest ta on kohustatud kinni pidama. Kinnipeetav peab olema nõus andma analüüse, et vangla saaks teda kontrollida.

- 24.5. (Kehtetu 24.04.2017 käskkirjaga nr 1-1/55, jõust. 01.10.2017)

- 25. (Kehtetuks tunnistatud 26.09.2019 käskkirjaga nr 1-1/89, jõust. 1.10.2019)
- 25.1. (Kehtetuks tunnistatud 26.09.2019 käskkirjaga nr 1-1/89, jõust. 1.10.2019)
- 25.2. (Kehtetuks tunnistatud 26.09.2019 käskkirjaga nr 1-1/89, jõust. 1.10.2019)
- 25.3. (Kehtetuks tunnistatud 26.09.2019 käskkirjaga nr 1-1/89, jõust. 1.10.2019)
- 25.4. (Kehtetuks tunnistatud 26.09.2019 käskkirjaga nr 1-1/89, jõust. 1.10.2019)
- 25.5. (Kehtetuks tunnistatud 24.04.2017 käskkirjaga nr 1-1/55, jõust. 01.10.2017)
- 25.6. (Kehtetuks tunnistatud 26.09.2019 käskkirjaga nr 1-1/89, jõust. 1.10.2019)